GÜN

Siyasi
Haber ve
Yorum
Dergisi
29
Temmuz '87
400 TL (KDV dahil)

DİSK AÇILMALIDIR

Sol Parti Tartışmaları
Dergilerde Bu Ay

İsmail Beşikçi Gerçeği

Borç Emperyalizmin Kamçısıdır

Amerika'da Militarizm

El Salvador Halkı ile Dayanışma

IŞÇİLERİN ÖRGÜTLÜ GÜCÜ

PETROL-İŞ'in 67 yerde sözleşme görüşmelerine başlaması ve bunun sonuçsuz kalmasıyla grevlerin başlaması üzerine, ANAP hükümeti, tüm gücünü kullanarak, KİPLAS'ın yardımına koştu. KİPLAS üyesi işverenlerin dış ve iç bankalardan aldıkları kredi borçlarını ertelettiler. Başka yerlerde üretilen malları işyerine getirip, geçici çalıştırdıkları işçilere etiketletip piyasaya sürmelerini sağladılar. Bunda 2821 ve 2822 sayılı yasalar da başlıca dayanak oldu. Valiliklere verdikleri talimatla, valilerin özel izinle geçici izin çalıştırılmasına izin vermesini sağladılar.

Bütün bunlar, 1980 sonrası ilk kez yaşanan kitlesel grevin başarısız kalması içindi ama, beceremediler. KİPLAS tek tek sözleşme imzalamayı benimsedi. İlk örneğini de İzmir'de Kauçuk fabrikasında verdi. Böylelikle bir kez daha, işçinin örgütlü gücünün kolayca aşılamayacağı görüldü.

PETKİM'den bir grup işçi adına, temsilci Mehmet Tanrıverdi.

ÜSLUP SORUNU

...özellikle son sayıda beni oldukça düşündüren, üzen, tepkimi çeken yazılar yeraldı. Neler mi? En önemlisi 47. sayfadaki, ÇGD genel kurulunu anlatan "ilkesiz muhalefet"girişimi" adını taşıyan yazı. Yazıda "inkarcı iddialar da içeren, diğer yönüyle de ilkesiz ve geri çizgide" deyip, içinde gerici isimlerinde bulunduğu muhalefet listesi diyorsunuz. Yukarısında ise ÇGD'yi "bir karanlık dönemin özgür adacıklarından" olarak niteliyorsunuz. Böylesi ilerici, devrimci gazeteci ve yazarların bir kısmını "gerici" ilan ediyorsunuz. Bu, bir kere, Gün'e -geçen sayıda belirtildiği üzere- üslup olarak yakışmıyor. Bir de çok daha kötüsü isimler verilmesi ve bu isimlerden birisinin bir derginin temsilcisi olması. ...Biz düşüncelerimizi dile getirirken elbetteki farklılıklarımız olabilir ve olacaktır da. Ama bunları belirtirken, birlik noktalarını öncelikle görerek, demokratik ve dostça bir anlayışla eleştirmeliyiz. Bu biçimde davranmak işçi sınıfının yararına değildir, aksine zarar verir. İşçi sınıfının kendisine ağır zarar verenleri affetmeyeceğini unutmayalım...

SAMİ YALÇIN/İstanbul

GÜN'ÜN NOTU:
Sami Yalçın'ın eleştirilerinin bir bölümüne katılmamak olanaksız. Özellikle de ÇGD içinde gerici nitelemesi yapılacak gazetecilerin olduğunu yazmak, Yalçın'ın da belirttiği gibi dergimizin temel anlayışlarına hiç uymuyor. Ancak, yazıda eleştirilen konumun böyle bir özellik göstermesi, bizi de bugün bu satırları yazmaya zorunlu kıldı. Yineleyelim ki, temel algılayışımız hiçbir zaman eleştirilen türden olmadı, olmaması gerekiyor. Ne ki, burada belirtmeden geçemeyeceğimiz bir gerçek de, davranışlarda/eylemlerde "üslup sorunu". Birliği zedeleyeci davranışlara karşı, örnek nerede çıkarsa çıksın, ortak ve tek sesle karşı durulması konusunda da anlayış birliği içinde olmak gerekiyor. Asıl istenen de böylesi davranış/eylemlerin gündeme gelmemesi.

Çağrımız hep aynı: GÜN'E YAZIN HERKES ÖĞRENSİN...

GÜN'E ABONE OL, ABONE BUL!

Abone koşulları: Yurtiçi/Yıllık 3500 TL - Altı Aylık 2000 TL
Yurtdışı/Yıllık 20 DM - Altı Aylık 10 DM

Yukarıdaki tutarları, Posta Çeki No: 27580 8, İstanbul'a yatırdıktan sonra, derginizin gönderilmesini istediğiniz adresi mektupla bildiriniz.

GÜN

GÜN başından beri işçi sınıfının politik savaşımının sesi, öncü işçilerin yayın organı olmayı amaçladı. Sendikal savaşımın, işçi sınıfının ekonomik ve demokratik savaşımının ancak sosyalist politikanın gereklerine göre verildiğinde geri dönülmez mevziler kazanabileceğine inanıyor.
GÜN'ün son aylarda günlük politika içinde daha fazla yeraldığını, yani işçi sınıfının politik hareketinin taktik sorunlarına daha dikkatle eğildiğini sizler de farkediyorsunuz. Sol ve sosyalist akımlar arasındaki görüş alışverişine verdiğimiz önem ve eleştirel bir yaklaşımla solun değerlendirilmesi de bu çabamızın bir sonucu olarak anlaşılmalıdır. Bir tek hedefi gözden kaçırmadan her koşulda, birliği önde tutarak.
Devrimci-demokratik, sol ve sosyalist güçlerin içinde bulunduğumuz dönemde birliğe her zamandan daha çok ihtiyacı var. GÜN her şeyden önce bu saptamadan yola çıkıyor.
Eleştirel bir yaklaşımı önde tutuyoruz ama, keyfi nitelemelerden uzak, yersiz yakıştırmalar ve sıfatlar kullanmadan, en başta görüşleri alarak, yıkıcı değil yapıcı biçimde...
Demokrasi güçlerinin geleceği demek olan demokrasi cephesinin ve sol partinin örülmesi, ancak böyle bir yol izleyecektir.
GÜN, kendisi dostlarını nasıl anlıyor ve değerlendiriyorsa, onlar tarafından da aynı biçimde algılanmayı bekliyor. Birlik! Kim bunu öneriyorsa, GÜN bu özlemi birkaç kere daha güçlü biçimde seslendirecektir.
Demokrasi cephesi ve sol partinin gönülleri ve kafaları kazanması ve gerçekleştirilmesi için somut adımlar atılması; GÜN bu konudaki girişimlerinöteden beri en kararlı takipçisi olmuştur ama, girişimlerin nerden geldiğini de doğrusu hiç sorun etmemektedir.
GÜN politik tartışmaları olabildiğince kuramsal bir baz üstünde yürütmeye çalışıyor. Bu temelin yükseltilmesi gerektiğine inanıyor. Öncü işçilerin de politik sorunları kuramsal bir temel üstünde kavranmasının kalıcı ve sağlıklı olacağını düşünüyor.
Sevgiyle, dostlukla...

ÇÖZÜM BEKLEYEN SORUNLAR

GÜNLÜK siyasal yaşantımızda siyasal gündemi, tartışma konularını ve "yapılacak işleri" belirleyen Özal'dır. Gerçi Özal siyaseti bir oyun düzeyine indirmiştir, davranışlarının altında "yolcudur Abbas" korkusu yatmaktadır, ama muhalefetin yetersizliği yüzünden ve küçümsenemeyecek olanaklara sahip olduğu için bugüne kadar başarılı olduğunu söylemeliyiz. Bu, çözülmesi gereken bir sorundur.

Bugün parlamentoda solun temsilcisi olarak görülen SHP demokratik kamuoyunun yakın ilgi ve dikkat merkezinde bulunan bir olgu ve bir başka sorun.

SHP, ana muhalefet partisi olmasına rağmen, iktidara giden yolu (iktidarı kazanmanın önkoşulunun kitleleri kazanmak olduğunu) henüz kavrayamamış görünüyor, dolayısıyla sıkıntılarını çözemiyor.

Siyaset, sınıfların birbirleriyle ve devletle ilişkiler alanıdır ve siyasal bir örgüt de bu "ilişkiler alanındaki" yeriyle niteliğini belirler. Bütün dünyada hemen hemen bütün sosyal demokrat partilerin oldu bitti çözemedikleri sorun burada yatıyor: Bir dirseğin işçi ve emekçi kitlelerde, öbür dirseğin burjuvazide ise, iktidarı kazanmanın önkoşulu hangi sınıfı kazanmaktır?

SHP de bu sorunu çözemediği için bu yolda attığı adımlarda sık sık tökezliyor. Nitekim son seçimlerdeki başarısızlık kabul edilemez özürlerle geçiştirilmiştir. Olguları kabullenme ve özeleştirideki yetersizlik ve isteksizlik, çözümsüzlüğün sürgit devamına yol açıyor.

Milliyet'te "Mızmızlığın Yenilgisi" başlıklı yazısında **Mümtaz Soysal** SHP'nin seçim yenilgisini değerlendirirken şunları söylüyordu: "**Temel nedenin seçmen önüne seçenek koyamamak olduğu çok söylendi. Acaba doğru mu? ...Sorun galiba bir üslup sorunudur... Seçeneğini kendi hazırlamış bir ortamda solun başarısı için gerekli üslup, gürleyen, çağlayan, işçisiyle, köylüsüyle, kısacası bütün çalışanlarıyla yığınları peşinden sürükleyen bir üsluptur.**" Emekçi kitlelerin mücadelesinde ve günlük yaşamında yer almayı gerektiren, sınıfsal bir üslup önerisidir bu.

Çözümsüzlüğün sonuçları parti bünyesine siniyor ve her alanda gözleniyor. "**SHP'de bugün parti yaşamının en canlı olduğu dönemler, önce parti içi seçimlerin ve sonra da milletvekilliği ve yerel seçimlerin olduğu zamanlar olmaktadır. Bu pek sağlıklı bir olgu değildir**". (**Ercan Karakaş**, Sarıyer/Sosyal Demokrat'tan). Bu yürekli ve dürüst sözler partinin güçlü yanıdır, ancak tasvir edilen, ne yaptığını bilen değil, olayların esintisine kendini kaptırmış, rutin, geleneksel çalışma yöntemleriyle yetinen bir parti yapısıdır.

SHP bu olmamalı. Bu nedenle eleştirilmeli. Yapıcı ve dostça eleştiriler SHP'ye güç katacaktır. (Bu eleştiri değerli yazar-gazeteci **Yalçın Doğan**'ın sorumluluktan çok öfkeyle ve küçümsemeye dayanan bir üslupla yaptığı gibi "**İnönü'nün Calplaşması**" biçiminde olmamalı herhalde. Bu tartışma üslubu da solun bir başka, ama güncel sorunudur).

Bugün ülkemizde iktidar ve ana muhalefet partilerinin icraatları, ANAP-DYP rekabetiyle biçimlenen burjuva siyasal kadrolar arasındaki çatışma, siyasal koşulların ve nesnel gerekliliklerin oluşmasında önemli etkenlerdir. Bir yandan sol muhalefetin kronik bir yapı gösteren yetmezliği, öbür yandan iktidar partisine karşı seçenek olarak bir başka sağ partinin ana muhalefet partisinin "koltuğuna" göz dikmesi, ülkemiz koşullarında teorik olarak doğruluğu kanıtlanabilecek bir tezi, ivedi, güncel, pratik bir gereklilik olarak gündeme getiriyor: Bir sol partinin kurulması. GÜN'ün geçen sayısında şu sözler vardı: "**Sosyal demokrasiden farklı olarak kapsamlı ekonomik ve toplumsal demokrasiyi hedefleyen, demokrasiyi antifaşist, antiemperyalist, antitekel, antişoven ve barışçı köklü değişimler sorunu olarak gören hareketlerin savaşım birliğinin sağlanması**". Böyle bir temelde yükselecek bir yapı, ülkenin genel durumu gözönüne alındığında, demokrasinin "ortadireği" olacaktır. Bugün (Özal'a bağlı olmaksızın!) siyasal gündemimizin en başına almamız gereken sorun belki de budur.

DİSK AÇILMALIDIR KAMPANYASINA ÇAĞRI

TÜRKİYE bugün bir yasaklar ülkesidir. Başta düşünce ve onun ayrılmaz bir öğesi olan örgütlenme hakkına konan yasaklar gelmektedir.
Bu yasakların en temel çerçevesini, 1982 Anayasası ve bu anayasanın öngördüğü politik yapılanma oluşturuyor.
Yasakları düzenleyen diğer yasalar 1982 Anayasasının somutlanışından başka bir şey değildir.
Bugün bu yasakların kaldırılması için, geniş bir siyasal yelpazenin "ortak görüş" sahibi olduğu gözleniyor. Bu ortak istemler yalnızca Anayasanın geçici 4. maddesi ile mi sınırlıdır? Bu sınırlamaları demokrasinin ayıplı düzenlemeleri olarak görenle, sınırlamaların en somut biçiminde göründüğü sendikal hak ve özgürlükler alanındaki yasaklar konusunda ne söylüyorlar?
Bu konuda asıl önemli olan da, DİSK ve bağlı sendikalarının açılması istemine karşı takınılacak tavırdır.
DİSK'in faaliyetleri 12 Eylül yönetimince durdurulmuştur.
DİSK ve bağlı sendikalarının faaliyetlerinin durdurulması konusunda, Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 No'lu kararı dışında, gerek askeri, gerek sivil yargı organlarınca verilmiş hiçbir karar yoktur. Bu işlem, Milli Güvenlik Konseyi'nin bu alandaki kararının geçersiz olduğu 1983 tarihinden bu yana ise, Sendikalar Yasasının geçici 5. maddesine dayanılarak sürdürülüyor.
Bu yasaklamanın hukuk dışı olduğuna kuşku yoktur.
Benzer bir düzenleme Özal hükümetince avukatlık yasasında yapılmış ve Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmiştir.
2821 sayılı yasa MGK tarafından çıkarıldığı için, Anayasa Mahkemesi'ne götürülemiyor. Götürülebilseydi, iptal edileceği kuşkusuzdur. DİSK ve bağlı sendikalarının faaliyetten yasaklı olması, sendikal hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmak ve DİSK'i yoketmek için bundan 17 yıl önce çıkartılan ve başta işçi sınıfı olmak üzere, tüm demokrasi güçlerinin karşı çıktığı ve 15-16 Haziran olayları diye adlandırılan haklara sahip çıkma bilincinin yaşama hakkı tanımadığı 1317 sayılı Sendikalar Yasasının, 2821 sayılı Sendikalar Yasası ve özellikle bu yasanın geçici 5. maddesi ile hayatta kalması anlamından başka bir şey değildir. Sendikalar Yasasının geçici 5. maddesi yürürlükten kaldırılmalı, DİSK ve bağlı sendikalar açılmalıdır. Somut istem budur.
GÜN ülkemizde demokrasiden yana olan tüm siyasal partileri, demokratik yığın örgütlerini ve yöneticilerini, kişileri, DİSK ve bağlı sendikalarının faaliyetlerini yasaklayan geçici 5. maddenin kaldırılması için ortak mücadeleye çağırıyor.

DİSK açılmalıdır!
Geçici 5. maddenin kaldırılması da en az Anayasanın geçici 4. maddesinin kaldırılması kadar önemlidir.
Bu konuda sendika yöneticileri ve işçilerin görüşlerini yayınlıyoruz. Siyasal parti yöneticileri ve diğer kesimlerin görüşlerine de dergimiz sayfalarında yer vereceğiz.
Geçici 5. maddenin yürürlükten kaldırılması için, TBMM'ye vakit geçirmeksizin bir yasa önerisi verilmelidir.
ANAP hükümeti artık bugün sendikal hak ve özgürlüklerin kısıtlılığını ve ILO ilkelerine uygun olmadığını "itiraf" etmek zorunda kalmıştır.
Geçici 5. maddenin kaldırılmasında, 1982 Anayasasının bile bir engel olarak öne sürülmesi olanaksızdır.

Kristal-İş Genel Başkanı H.Basri Babalı "Sendikal birlik için her tür sendikal yasak kaldırılmalıdır..."

DİSK'in kapalı tutulmasının tek yasal gerekçesi gerçekten de 2821 sayılı Sendikalar Yasasının geçici 5. maddesidir. MGK kararları yürürlükten kalkmış ve sıkıyönetim uygulamasına son verilmiştir. Bu durumda DİSK'in faaliyetlerinin sürmesi önünde tek engel söz konusu geçici maddedir. Bunun dışında DİSK hakkında kesinleşmiş hiçbir yargı kararı bulunmadığı için kapalı tutulması olanaksızdır. 2821'in geçici 5. maddesi, Anayasanın suç ve cezalara ilişkin temel prensiplerine, ceza hukukunun evrensel esprisine aykırıdır.

Bugünlerde Türk hükümetinin önünde hesap verdiği Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Sendikal Özgürlükler Komitesinin hazırladığı Mayıs 1987 tarihli raporunda da 2821'in geçici 5. maddesinin kaldırılması istenmiştir. DİSK'in kapalı tutulması milyarlara varan malvarlığının da çarçur edilmesine işçinin malının çürütülmesine yolaçmaktadır.

DİSK'in açılması işçi sınıfının, demokrasi mücadelesinin temel taleplerindendir. DİSK açılmalı, sendikal faaliyetten dolayı hiç kimse yargılanmamalıdır. Bu konuda Türk-İş'in en üst karar organı olan 14. genel kurulu sonuç bildirgesi de aynı tutumu almıştır. Sendikal haklara indirilen darbe ayrımsız bütün işçi sınıfına indirilmiştir. İşçi sınıfının sendikal birliğinin güçlenmesi,

sağlam temellere oturması ve kalıcı olması sendikal özgürlük ve sendikal demokrasiyle mümkündür. DİSK'in açılması, sendikal mücadelenin aklanması olacağı için, sendikal mücadeleye yeni bir ivme kazandıracaktır. Böylece sınıf ve kitle sendikacılığı daha geniş bir işçi kitlesi tarafından daha kararlı bir biçimde savunulacaktır. DİSK'in açılması sınıf ve kitle sendikacılığının saygınlığını artıracak, sendikal birliğe katkı sağlayacaktır.

Türk-İş'de sendikal birliği, sadece Türk-İş üyesi olduğu için değil, işçi sınıfının uzun dönemli çıkarlarının, tekelci sermaye ve onun iktidarları karşısında sendikal birliğini sağlamış bir işçi sınıfının gereği için savunan bir sendikacı olarak, bir kez daha belirtmek isterim ki: sendikal birliğin yolu sendikal özgürlükten, sendikal demokrasiden geçmektedir. Sendikal birlik sendika tekelciliğini reddeden bir anlayışla demokratik sendikacılık ilkeleri temelinde gelişerek güçlenecektir. Sendika tekelciliği geri tepmiştir. İşçi sınıfı yaratıcı bir biçimde bu dayatmayı sendikal birliği oluşturma yönünde kullanmaya başlamıştır. Şimdi görev Türkiye İşçi Sınıfının tarihi mirasinin aklanmasını savunmak onu bu birliğe akıtmanın yollarını aramaktır. Nasıl ki boşanma hakkı, özgürlüğü mutlak boşanma demek değilse, sendikal özgürlük de ayrı örgütlenme zorunluluğu değildir. Tersine sağlıklı sendikal birliğin güvencesidir.

Gönüllü, demokratik ve güçlü bir sendikal birlik için her türlü sendikal yasak kaldırılmalıdır.

TÜRK-İŞ GÖRÜŞ BELİRTMEKTEN KAÇINIYOR

TÜRK-İŞ'in, 2821 sayılı sendikalar yasasının geçici 5. maddesi üzerine görüşlerini almak için, genel eğitim sekreteri Mustafa Başoğlu'nu aradık. Sayın Başoğlu, genel başkan Şevket Yılmaz'ın Cenevre'de ILO toplantısında bulunması nedeniyle yönetim kurulunun Şevket Yılmaz'ın dönüşünden sonra toplanacağını ve konuyu görüşeceklerini belirtti. Bu süre geçtikten sonra Başoğlu'nu yeniden aradık. Başoğlu, konuyu görüştüklerini, bu aşamada bir görüş belirtmek istemediklerini, sürmekte olan bir davayı lehte ve aleyhte etkilememek bakımından bu tutumda olduklarını söyledi. DİSK davasına ilişkin olarak değil, doğrudan doğruya geçici 5. maddeyi demokrasi ve hukuk mantığı içerisinde nasıl yorumladıklarını öğrenmek istediğimizi söyleyince de aynı yanıtı yinelediler.

Türk-İş'e bağlı sendikaların başvurulan hemen hepsinden ve Hak-İş'ten bu maddeye ilişkin görüş alırken Türk-İş yönetimi, bu konuda görüş belirtmekten kaçındı.

HAK-İŞ Basın Müşaviri Turan Atlamaz

"Olağanüstü dönem düzenlemeleri, genel hukuk ilkeleri doğrultusunda düzeltilmelidir.."

BİLİNDİĞİ gibi olağanüstü dönemlerde hazırlanan yasalar, geçmişe tepki olarak kaleme alınmaktadır. Hukukun temel ilkeleri, olağanüstü dönemlerde dahi çiğnenmemesi gereken ilkelerdir. Bu ilkelerin şöyle ya da böyle çiğnenmesi ise toplum nezdinde hukuka olan güveni olumsuz yönde etkilemektedir.

Hukukun temel ilkelerinin çiğnenmesinde geçmişe tepki yanında, egemen güçlerin ideolojik tercihlerinin de önemli rol oynadığı bir gerçektir.

Sanık yargılama sonucunda suçlu bulununcaya kadar suçsuzdur, ilkesine rağmen, 2821 sayılı Sendikalar Kanununun geçici 5. maddesinde "...devletin şahsiyetine karşı işlenmiş cürümlerden herhangi biri ile ilgili olarak kamu davası açılmış bulunanlar, haklarında beraat kararı alınıncaya kadar, bu kanundaki sendikal hakları kullanamazlar ve sendikal faaliyette bulunamazlar." hükmünün yeralması yasa koyucunun tercihinden başka bir şey değildir.

Bugün DİSK yöneticilerinin, "...devletin şahsiyetine karşı işlenmiş cürümlerden..." yargılandıkları bilinmektedir. Ancak, yöneticilerinin yargılanmasının tüzel kişiliği fiilen yoketmesi, üzerinde durulması gereken çok önemli bir konudur.

Olağanüstü dönemde yapılmış düzenlemelerin, genel hukuk ilkeleri doğrultusunda düzeltilmesi, demokratikleşme sürecinin önemli halkalarından biridir. Takdir edilir ki, sorun demokrasi sorunudur.

Yol-İş Genel Başkan Yardımcısı Recai Emre

"Anayasanın geçici 4. maddesi kaldırılıyor, sendikalar yasasının 5. maddesi de kaldırılsın..."

HUKUKUN genel bir ilkesi, bir suçtan suçlanan kişilerin suçluluklarının kanıtlanmasına kadar suçsuz kabul edilmeleridir. İnsanların ya da kuruluşların suçlu olup olmadığına ilişkin karar verme yetkisi de bağımsız mahkemelerin olmalıdır. DİSK ve bağlı sendikalar, MGK tarafından kabul edilen 2821 sayılı Sendikalar Yasasının geçici 5. maddesiy-

le, yargılama sonucunda suçlu bulunmadan suçlu kabul edilmiştir. Yargılamanın geç başlatılması ve uzatılması ve ayrıca daha yıllarca da süreceğe benzemesi, MGK ve sıkıyönetim komutanlıklarınca ve askeri savcılıklarca suçlanan kişi ve kuruluşların, hukuğun temel ilkelerine aykırı olarak, suçlu muamelesine maruz kalmasına yol açmaktadır. Anayasanın geçici 4. maddesinin kaldırılmasının gündemde olduğu günlerde, Anayasa ile aynı dönemde ve koşullarda hazırlanmış ve kabul edilmiş 2821 sayılı Sendikalar Yasasının benzer nitelikte olan geçici 5. maddesi de kaldırılmalıdır. Anayasa değişikliği de yalnızca geçici 4. madde ile kalmamalı, çalışma yaşamını doğrudan veya dolaylı olarak ilgilendiren her türlü anti demokratik hüküm de değiştirilmelidir.

BANKS Genel Başkanı Meral Ekim "DİSK demokratik toplum için gereksinimdir..."

BİZ sendika olarak başından beri DİSK'in faaliyetini sürdürmesi görüşünde olduk ve sıkça da basına yansıyan düşüncelerimizde ve her ay düzenli yayınlanan sendikamız gazetesinde konuyu ele aldık.

DİSK'in kapatılışının gerçek nedenlerini artık bilmeyen kalmadı. 1980 öncesinde çeşitli kesimlerin Türkiye üzerindeki oyunlarını bozmak isteyen işçi kuruluşlarından birisi DİSK'di. DİSK demokrasiyi ve insan haklarını sürekli savunmuştur. Sömürüye karşı etkin karşı çıkışından dolayı demokratik düzeni durdurmak isteyenler DİSK'e saldırmışlar, yakıştırmada bulunmuşlardır. Sömürüyü sınırsız yapmak isteyen bir kısım sermaye DİSK'in kaldırılmasıyla işçiler üzerinde kesin bir baskının kurulacağını biliyordu. Nitekim aradan geçen 8 yıllık sürede DİSK'le birlikte askıya alınan sendikal hakların yeniden kazanımına yönelik mücadele bugün sürüyor. İLO Genel Kurulunda, Avrupa Konseyinde, Ortak Pazarda Türkiye'de-

ki sendika ve insan hakları konuşuluyor, tartışılıyor. Egemen sınıfın DİSK'in simgeleştirdiği demokratik sınıf ve kitle sendikacılığına karşı olumsuz tavrı bugün de sürmektedir. Bunun en belirgin örneği siyasal iktidarın kendisidir. Bugün varılan Batı ile bütünleşme aşamasında siyasal iktidarın doğulu yanı, şeriatçı yapısı Türkiye'nin çıkarlarını ertelemektir. DİSK çağdaş sömürüye karşı emeğin korunduğu, çoğulcu bir demokratik toplum düzeni için gereksinimdir ve faaliyetine izin verilmelidir.

Basın-İş Genel Başkanı Ali Ekber Güvenç "Geçici 5. madde kaldırılmalıdır..."

DİSK ve bağlı sendikaların faaliyetlerinin halen yasaklı olmasının; hukuksal çerçevesini, 1982 Anayasasının kabulünden sonra MGK tarafından kabul edilerek yürürlüğe sokulan 2821 sayılı yasanın geçici 5. maddesi hükmü düzenlemiştir.

1982 Anayasasının 177. maddesi hükmü uyarınca, 2821 sayılı yasanın yürürlüğe girdiği tarih olan 7.5.1983 tarihinde, DİSK'in ve bağlı sendikaların faaliyetlerini yasaklayan MGK kararlarının hukuki hayatiyeti son bulmaktadır.

Ancak 2821 sayılı yasanın yukarıda andığımız geçici 5. maddesi hükmü uyarınca, bu yasak (faaliyetten men) devam etmektedir.

Yasal durum bu olmakla beraber, bu durumun çoğulcu bir demokrasi anlayışı ile bağdaştığı ya da sorunları çoğulcu demokrasi ile çizilen bir hukuksal düzenlemeye uygun olduğu söylenemez.

Ben olaya bu hukuksal çerçeve içinde bakıyor ve 2821 sayılı yasanın geçici 5. maddesinin ve dolayısıyla DİSK'in faaliyetine konan yasağın kaldırılmasının, demokrasinin yerleşmesinde önemli ve ileri bir adım olacağını savunuyorum.

Petrol-İş Aliağa Şube Başkanı Mansur Burgucu

Demokrasi ile yönetilen ülkede hukukun üstünlüğü taştışılmamalıdır. Hukukta ise bir kişi veya örgütün suçluluğu ispat edilene kadar suçsız sayılması gerekir. Suçsuz olan insanların yasal haklarının ise, kısıtlanmaması gerekir. Bu açıdan baktığınızda geçici 5. madde hem antidemokratiktir, hem de hukuka aykırıdır.

İşçi sınıfının ekonomik ve demokratik mücadelesinde başarıya ulaşmak isteniyorsa, sınıf ve kitle sendikacılığı yapılmak zorundadır. DİSK'in ilkesi de budur. Ve DİSK bu ilkelerini etkin bir şekilde hayata geçirildiği için sermayenin hedefi haline geldi, sonuç hepimizce belli. DİSK'in mücadelesine işçi sınıfı olarak sahip çıkmak zorundayız. Böylece sermayeye DİSK'i kapatsalar bile mücadalesinin süreceğini kanıtlamak zorundayız.

Tarım-İş İzmir Şube Başkanı Baki Başdemir

DİSK açılmalıdır. DİSK işçilerin ekonomik ve demokratik hakların savunan kitle sendikasıdır. Kapatılmasının bir gerekçesi de geçici 5. maddedir. Antidemokratik ve hukuk dışıdır. Kaldırılması gerekir.

Petrol-İş Merkez Delegesi Nevzat Kalaycı

DİSK açılmalıdır. Geçici 5. Madde antidemokratiktir. İnsan haklarına aykırıdır ve kesinlikle kaldırılmalıdır.

Petrol-İş İzmir Şube Sekreteri Halil Türe

Faaliyeti askıya alınıncaya kadar işçi sınıfının etkin mücadelesinin yanı sıra Türkiye'deki demokrasi mücadelesinin gelişmesi için vermiş olduğu mücadelede sivrilmiş DİSK'i burjuva sınıfı yasaklayamaz. Geçici 5. madde kalkmalıdır.

Sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışı yaşayacaktır. Sendikaların demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından birini teşkil ettiğini benimsiyoruz. DİSK'in açılmasını talep ediyoruz.

Birleşik Alman Baş Temsilcisi Erol Koca

DİSK'in açılması, Türkiye'deki demokrasi güçlerinin varlık nedenlerinden bir tanesi olacaktır. Çünkü, DİSK'in uzun soruşturma ve yargılama dönemi sonunda kapatılma gerekçelerinin doğru olmadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca, DİSK'in kapatılmasıyla 700 bin civarındaki işçi hem maddi, hem de manevi olarak cezalandırılmıştır.

DİSK ve bağlı sendikaların işçinin alınteriyle elde ettikleri milyarları aşan mal varlıkları, onlarla hiçbir ilgisi olmayanlarca, yani hiç hak etmeyenlerce kullanılmaktadır. Gerçek hak sahipleri de bu durumu sadece seyredebilmektedir.

DİSK'in açılması ülkemizdeki demokrasi anlayışının da bir göstergesi olacaktır. Böylece işçiler, tek seçenekle kalmayıp, en azından ikinci seçeneğin varlığıyla zorunlu tahkimden kurtulup, tercih nedenlerini ve şanslarını yaratacaklardır. Bunun aksi zaten demokrasi olmaz. Demokrasilerde tek seçenek diye bir kavram yoktur.

Bu konuda demokrasiye inanan ve onu bir yaşam biçimi olarak alan, tüm kurum, kuruluş ve kişilerin yoğun çabalarına gereksinim vardır. Bu hepimizin görevidir. Çünkü, sorun salt DİSK'in tabelası ve mal varlıkları değildir. Sorun demokrasi kavgasıdır.

Belediye-İş Temsilcisi Efraim Genç

Kendimize aydın ve demokrat diyorsak, tüm demokrat meslek kuruluşlarıyla birlikte DİSK'in faaliyetlerinin devam etmesi için çalışmalar yapmalıyız. Yoksa demokrasinin kazanıldığına inanamayız.

Geçici 5. madde önce kafalarımızda açık olmalıdır. Kaldırılması veya kaldırılmaması ne yarar getirir? Halkımızın en az yüzde 80'i bu maddeyi bilmiyor. Bu dergide açıklanmalıdır. Anayasa halkımız gözünde ve bilincinde hâlâ bulanık duruyor. Bu açılmalı, dergimiz buna açıklama getirmelidir. Bundan dolayı kararsızım.

Sendikalar üzerindeki yasaklar kalkmalıdır. İlkeli ve bağımsız sendikacılığın yapılabilmesi için DİSK'in ilkeleri aynen uygulanmalı ve yaşama geçirilmelidir. Ve DİSK'in üzerindeki yasak kalkarsa ilkeleri ve sendikal çalışmaları aynen geri verilmelidir.

Bizden Biri — *Nezih Danyal*

İsmail Beşikçi gerçeği

METİN NUROL

İSMAİL Beşikçi tahliye oldu. Bu hapis ve tahliye İsmail Beşikçi için ilk ve son değil. 12 Mart'tan sonra da birçok bilim adamı ve yazar gibi İsmail Beşikçi de yıllarca cezaevinde kalmıştı. Beşikçi'nin tahliyesine sevinenler olduğu gibi, üzülenler de oldu. Çünkü o bazılarının hoş karşılamadıkları, istemedikleri bir alanla ilgilenmişti.

Üniversiteden uzaklaştırılan ikibini aşkın bilim adamı, hapse atılan, baskı ve eziyet gören yüzlerce yazar ve bilim adamı gibi, İsmail Beşikçi de unutturulmaya çalışıldı. Bu tavır Beşikçi için özellikle daha duyarlı ve bilinçli olarak gösterildi. Büyük tekellerin, holdinglerin denetimindeki basın da anlaşılır nedenlerle ona ilgi göstermedi. Ne zaman Avustralyalı iki milletvekili tarafından Nobel Barış Ödülü'ne aday gösterildi, basın da onunla ilgilenmeye başladı.

İsmail Beşikçi'ye reva görülen bunca eziyetin, baskının, cezanın temelinde yatan etken neydi? Gerek 12 Mart'tan, gerek 1979'lardan sonraki uzun hapislik yılları neden Beşikçi'ye reva görülmüştü?

Beşikçi "tabu" sayılan bir alanla ilgilenmiş ve bu alanla ilgili çok önemli ve özgün araştırmalar yapmıştı. "Doğu Sorunu"na ilişkin en başarılı araştırmaları yapmış, bu araştırmalarıyla en gerçekçi çözüm yollarını öneren bilim adamlarımızdan olmuştu.

Yazdığı kitaplardan Doğu Anadolu'nun Düzeni başlı başına ayrı bir öneme sahiptir. Masa başında üretilmeyen, gezerek, görerek, yaşayarak, gözlemleyerek, zengin bir kaynakçaya dayanmış, yoğun bir emek ürünüdür bu kitap. Beşikçi bu yapıtıyla en çok kaçınılan bir alanı gün ışığına çıkarmıştır.

Bizde oldum olası burjuvazi ve onun politik, ideolojik temsilcileri iki toplumsal gerçeği içlerine sindirememişler. Birincisi; toplumsal sınıflar ve sınıf ilişkilerine dayalı örgütlenmeler. Burjuvazide egemen düşünceye göre, sınıflardan ve sınıf mücadelesinden sözetmek ülkeyi bölmek, birbirine düşürmek, birlik-bütünlük ve huzuru bozmaktır. İşçi sınıfı ve emekçi kitlelerin mesleki örgütlenmeleri, demokrasi güçlerinin demokratik örgütleri ve nihayet politik örgütleri ve bu yoldaki talep ve mücadeleleri hep "vatana ihanet" ve suç sayıldı. Sayılmak istendi. Sınıf ilişkilerine dayalı örgütlenmelere karşı baskı ve terör uygulandı. Bir zamanlar çok partili sistemden, muhalefetten, sendikalaşma ve grev hakkından sözetmek büyük suçlar oluşturuyordu. Bugün bu haklardan sözetmek suç sayılmasa bile, zararlı görünüyor. Oysaki bugün Türkiye'nin içinde yer almak istediği AT ülkeleriyle diğer Avrupa ülkelerinde, işçi sınıfının varlığını tanımayan, onun ideolojisi olan sosyalizme ve politik örgütlerine yer vermeyen tek bir ülke yoktur. Ve bu ülkelerde sözedilen haklar bir daha geri götürülemeyecek bir biçimde o toplumların yaşamında sağlam olarak yer etmiştir.

Toplumsal sınıflar da, diğer toplumsal olgular gibi, toplumun objektif varlığı içindedir. Sınıflar ve sınıfsal ayrımlar insanlar, örgütler ya da herhangi bir toplumsal hareket tarafından yaratılmazlar. Bu gerçeği bilimsel sosyalistler, yurtsever ve demokratik güçler de yaratmazlar. Sınıflar toplumsal yapıların sonucudurlar. Kapitalizm içinde işçi sınıfı ideolojisi mutlaka varolacaktır. Çok partili, genel seçimli demokrasilerin varolabilmesinin koşulu da budur. Toplumda bu ayrımlar ve bu ayrımlara paralel olarak, toprak dağılımında, gelir bölüşümünde, vergi yükümünde, eğitim ve sağlık hizmetinde büyük adaletsizlikler varken, burjuvazinin ve kapitalizmin savunulmasına sonsuz özgürlük tanıyıp işçi ve emekçi sınıfların ideolojisine baskı ve şiddet yöntemleri uygulanırken, birlik-bütünlük, huzur ve özgürlük iddiaları havada kalan boş sözlerdir. Toplumsal sorunlara geçerli çözümler bulunmadıkça, huzursuzluklar içten içe sürer gider ve bir gün yeniden su yüzüne çıkar.

Bu gerçeklerle birlikte, burjuvazi ve onun politik, ideolojik temsilci ve sözcülerinin içlerine sindiremedikleri bir toplumsal olgu da, "Doğu Sorunu"dur. Bu sorun bugün de Türkiye'nin en önemli sorunlarından biridir. Önemli olduğu denli, toplumun en çekinilen, en çok tabu sayılan, bu nedenlerle hep tartışma dışı

"Doğu sorunu, şu veya bu kişinin ya da kurumların istek veya bilinçlerine göre ortaya çıkmış bir sorun değildir. Çok temelli sosyal-ekonomik, siyasi, hukuki ve etnolojik dayanakları vardır. Sorunun ortaya çıkışını ve dinamizm kazanmasını sağlayan etkenler toplumsal yasalardır."

İSMAİL BEŞİKÇİ'NİN KONUYLA İLGİLİ KİTAPLARI VE MAKALELERİ

Doğu Anadolu'nun Düzeni-Sosyo ekonomik ve etnik temeller, e yayınları, 1-2 baskı, 1969-1970.
Doğu'da Değişim ve Yapısal Sorunlar-Göçebe Alikan Aşireti, Doğan Y.,1969.
Toplumların Genel Gelişim Kanunları ve Bölgenin Sosyo-Ekonomik Yapısı İçinde Doğu Mitinglerinin Analizi, Erzurum 1967.
Doğu Anadolu'daki Göçebe Kürt Aşiretlerinde Toplumsal Değişme, Erzurum, 1968.
Doğu Anadolu'da Sosyal ve Siyasal Değişmeye Etki Eden Dinamikler, Yavuz Abadan'a armağan, SBF Y., 1969.
Doğu Sorunu Açısından Türkiye'nin Düzeni, Akşam G.
Sınıf Açısından Doğu Sorunu, Forum D., 16.3.1970.

bırakılan ya da bırakılmaya çalışılan sorunu olmuştur.

İsmail Beşikçi bu alanı tartışırken, "Doğu sorunu, şu veya bu kişinin ya da kurumların istek veya bilinçlerine göre ortaya çıkmış bir sorun değildir. Çok temelli sosyal-ekonomik, siyasi, hukuki ve etnolojik dayanakları vardır. Sorunun ortaya çıkışını ve dinamizm kazanmasını sağlayan etkenler tamamen toplumsal yasalardır," diyor. Bu yüzden "Doğu Sorunu" tartışılacaktı.

Doğal olarak bu önemli sorun, birçok bilim adamı, yazar ve çeşitli kuruluşların da ilgi alanı içine girmiştir. Fakat hiçbiri İsmail Beşikçi denli gerçekçi yaklaşamamıştır. İlgilenenler, "Doğu Sorunu"na her zaman soyut bir özgürlük ve idealizm ya da geri kalmışlık açısından yaklaşmışlardır. Ve sınıfsal olmayı ihmal etmişlerdir. Böyle olduğu için de, ne geri kalmışlık olayı tam olarak açıklanabilmiş ne de çözüm yolları getirilebilmiştir.

İsmail Beşikçi "Doğu Sorunu"'nu çözümlerken, bir yandan da Doğu Anadolu'daki ekonomik-toplumsal yapıyı biçimlendiren, ekonomik ve toplumsal gelişmenin yönünü belirleyen ana etkenleri saptamış, bu ana etkenlerin fonksiyonel bütün içindeki yerini kavramıştır. Bu araştırma da fonksiyonel bütün içinde, aile, akrabalık, din, eğitim, sağlık, dil gibi toplumsal kurumları ya da bu kurumların birbirleri arasındaki ilişkiler üzerinde değil, tüm kurumları biçimlendiren ana etkenler üzerinde durmuştur. Yine buna bağlı olarak Türkiye'deki etnolojik farklılaşmayı gün ışığına çıkartıp mülkiyet ve üretim ilişkileri açısından bu farklılaşmanın gelişim doğrultusunu saptamıştır.

İsmail Beşikçi'nin Doğu Anadolu'nun Düzeni-Sosyo ekonomik ve etnik temeller adlı çalışması, bir bölge araştırması niteliğindedir. Ama bu bölge ve bölgenin sorunları bağımsız olarak ele alınmamış, Türkiye'nin genel-yapısal çelişkileriyle birlikte ele alınmış, ekonomik ve toplumsal yapı ile bütünleştirilerek verilmiştir. İsmail Beşikçi bu araştırması için 1970'lerde şunları söylüyordu:

"Bu araştırmamızda, Türkiye'-nin temel sorunlarına çözüm getirecek gerçeklerin ışığında ve olanaklar ölçüsünde, Doğu Anadolu'nun sosyo-ekonomik yapısı incelenmiş, etnik etkenler bu yapı ile bütünleştirilerek verilmeye ve temel toplumsal yapı çelişkileri belirtilmeye çalışılmıştır. Doğu sorununun, Türkiye'-nin önemli sorunlarının başında geldiği, çözüm yolu beklediği sürece aktüalitesini eskisinden daha etkili bir biçimde koruyacağı ve siyasal iktidarların genel politikalarını etkileyeceği bir gerçektir. Eğitimin kazandırdığı şartlanma sonucu, bu konuya karşı takınılan bağnazlıktan kendimizi kurtarmamamız sorunu daha da çıkmaza sürüklemektedir. Bugün bile, devlet yöneticilerinin, bilim adamlarının ve aydınlarımızın büyük çoğunluğu Doğu sorununu yalnız bir geri kalmışlık sorunu olarak görmektedirler. Oysa, sorun, ayrıntılı bir biçimde ortaya koyduğumuz gibi, çok yönlü bir sorundur. Bu sorunu görmemezlikten gelmek, Doğu'dan gelen haklı sese kulak tıkamak, hiçbir siyasi iktidara başarı getiremiyeceği gibi, Türkiye için hep sorun olacaktır..." s.478)

İsmail Beşikçi bu özlü araştırmasını, "Doğu'nun ve Kürt halkının temel sorunlarına çözüm yolu getirecek kararlardan biri de Türkiye İşçi Partisi son genel kurul toplantısında alınmıştır," diyerek bitiriyor ve Ekim 1970 TİP Büyük Kongresi kararlarını sıralıyor.

Beşikçi kitabının on bölümünde şöyle diyordu: "Binbir güçlük ve baskıya rağmen eğilmeden, kırılmadan sarsılmaz bir inanç, engin ve bilinçli bir halk sevgisiyle büyük yaşamlarını sürdüren bütün yürekli arkadaşlarıma..."

Aynı duygularla, İsmail Beşikçi'ye, tüm yaşamı boyunca başarılarının sürekli olmasını diliyoruz...

Faşist hareketin stratejisi

Ülkemizin onurlu, demokratik bir geleceğe kavuşması için akıl almaz güçlükler içinde, her türlü baskı ve teröre karşı varlığını ve birliğini korumaya çalışan sol blok halk güçleri, faşist hareketin örgütlenme ve tertiplerini gündemlerine almak zorundadırlar.

SEÇKİN CÖMERT

MHP'nin aklanmasından sonra çıktığı ilk yurtdışı gezisinde yaptığı konuşması, Türkeş'in ve lideri bulunduğu hareketin stratejisine ilişkin önemli ipuçları veriyor: "On yıl sonra iktidardayız!" Şu işe bakın ki, cinayete azmettirmeye kadar, bir dizi suçtan idam istemiyle yargılanan Türkeş, şimdi yasaksız bir lider olarak endamını ortaya koyuyor ve iktidara talip oluyor.

Türkeş'in sözleri, hareketin önce geri çekilme, ardından bekleme dönemini bırakıp, "tarihsel" görevlere aday olarak, yükselme dönemini başlattığını ilan ediyordu. Faşist hareket 12 Eylül'de "Fikirleri iktidarda, kadroları içerde" oldu.

12 Eylül MHP'siz bir müdahale olarak tezgahlandı, bu açık. Gelgelelim, MHP'yi büsbütün harcaması da düşünülemezdi; diğer burjuva partileriyle birlikte bir süre mağdur durumda bıraktıktan sonra, öbürlerinden de önce aklamayı unutmadı. MHP'nin "fikri" şimdi yasal olarak boy gösteriyor. Baştan beri istenen de buydu.

İçinde bulunduğumuz dönemde, sol blok halk güçleri faşist hareketin yeniden tırmanışı ve tertipleri karşısında büyük bir uyanıklık göstermek durumundadır. Faşist hareketin tüm sorunu, 12 Eylül'den önceki güç ve etkinliğini yeniden kurmaktır.

Şu saptamalar önem taşıyor:

Özellikle ANAP içindeki faşist kadrolar, henüz MÇP çizgisiyle birlikte olmasa da, pekçok alanda birbirine koşut bir politika ve eylem çizgisine sahiptirler. Aralarında düzenli bir eşgüdüm olmamasına karşın, faşist kadroların devlet içinde yuvalanmasında ANAP'ta mevzilenenlerin önemli katkıları olmaktadır. Hareketin ivedi sorunlarından biri bu eşgüdümün ve böylelikle ANAP içindeki kadroların yozlaşmamasının sağlanmasıdır.

MÇP kendisini hâlâ tescil edememenin sıkıntısını yaşıyor. Genç kadroların önemli bölümünün kolayca yaptığı MÇP seçimi, yaşlı kadrolar tarafından aynı sabırsızlıkla yapılamıyor. Hareketin bütününde öteden beri varolan genç ve yaşlı kadrolar arasındaki çelişkiler varlığını bugünde koruyor. MHP'nin eski kadroları MÇP'ye karşı belli bir uzaklığı korumayı bugün için akılcıl görüyorlar. Tüm gayretkeşliğine karşın, Türkeş'in bile MÇP seçimini net biçimde yaptığı söylenemez. Türkeş'in MÇP içindeki faaliyetleri, daha çok bu parti tabanı üstündeki etkinliğini koruma kaygısıyla başlamıştır.

Henüz bekleme tavrını sürdüren kadroların sayısı epeyce görünüyor. Bu kadroların bekleme tutumu da göstermektedir ki, faşist hareketin kendi öz parti arayışı hâlâ sürmektedir.

Bir de Agah Oktay Güner, Taha Akyol gibi, Tercüman ailesine katılan, eskiden oldukça önemli olan bir bölük var ki, bunlardan faşist harekete hayır gelmeyeceği şimdiden söylenebilir. Tabi bizim de göremediğimiz, malûm tezgahlardan biri yürürlüğe konmamışsa. (Bu ihtiyat payı oldukça önem taşıyor.) ANAP içinde çöplenen, iki tarafı da idare edenler de bu bölüm içinde sayılabilir.

Faşist hareketin yakın stratejik hedefleri de şöyle belirlenebilir:

Birincisi; devlet içindeki kadrolaşma yaygınlaştırılarak, 12 Eylül'den önceki konumun kazanılması amaçlanıyor. Üniversiteler, KİT'ler, hattâ çeşitli yöre ve mahalleler kadrolaşmanın hızlandırıldığı alanlardır ve ilerici ve demokratik güçler bu alanlarda önemli mevziler yitirmişlerdir.

İkincisi; ilk genel seçimden sonra faşist hareket partisini açık biçimde ortaya koyacaktır. Bu seçim MÇP olabileceği gibi -ve en güçlü olasılık budur-, yeni bir parti oluşumu da beklenebilir. Bu seçim yapıldığında, kadroların toparlanmasında vakit yitirilmeyecektir. ANAP içinde ve dışında bekleyenler de, seçimlerini yapmaya çağrılacaktır.

Üçüncüsü; faşist hareket 12 Eylül dönemindeki en önemli sorunlarından biri olarak görünen, islâmcı, hareketle rekabetine bir çözüm bulmak zorundadır. Faşist hareketten bağımsız biçimde, görülmedik biçimde güçlenen islâmcı hareket, aşılması gereken en önemli sorun olacaktır. Doğası gereği bağımsızlığını korumak zorunda olan islâmcı hareket ile faşist hareketin rekabet kavgası uzak değildir. Antikomünizm temelinde, kör bir inanışla yetiştirilen gençler, faşist hareketin ilk hedefidir ve yitirdiği vurucu gücü için asıl kaynak da burasıdır.

MÇP'nin başına islâm-türk sentezcilerinden Abdülkerim Doğru'nun getirilmesi, ardından da MÇP'nin RP'ye birleşme çağrısı yapması, bu stratejinin sonuçlarıdır. A.Doğru üstüne düşen geçici ve tarihsel görevi yapmaya çalışacaktır, yoksa kalıcı bir lider olması olanaksızdır. Militan faşist kadroların, içlerinden yetişmemiş, dışardan şırınga edilmiş bir lidere uzun süre tahammül etmesi olanaksızdır. Hareketin gelenekleri bu tür seçimlere kapalı olmuştur.

Faşist hareket ciddi bir kıpırdanış içine girmiştir. Bunu uyanıklıkla görmek zorundayız. Ülkemizin onurlu, demokratik bir geleceğe kavuşması için akıl almaz güçlükler içinde, her türlü baskı ve teröre karşı varlığını ve birliğini korumaya çalışan devrimci-demokratik, sol, sosyalist halk güçleri, faşist hareketin örgütlenme ve tertiplerini gündemlerine almak zorundadırlar. Baş hedefimiz olan demokrasinin kazanılması, artık sivil faşizme karşı savaşımı da kapsamaktadır. Görev, işçi ve emekçi kitlelere karşı faşist hareketin siyasi teşhirine hız vermek, yaşamın her alanında birlikte, ortak ve kararlı bir savaşım çizgisi tutturmaktır.

Gülhane Askeri Tıp Akademisi raporu kanıt değilse

İşkencenin kanıtı nedir?

HÜSEYİN Kıy, 15 Aralık 1984 tarihinde, "Gizli örgüt mensubu" olduğu gerekçesiyle gözaltına alındı. Pekçok kişi gibi, gözaltında ağır işkenceler gördü, işkencenin fiziksel sonuçları yanısıra, ruhsal sonuçlarını da yaşadı. Ancak bunları kanıtlayamadı.

Hüseyin Kıy hepimiz gibi sıradan bir yurttaş olduğu için kendisine yapılan işkenceleri yargı organları karşısında kanıtlayamadı. Gelin görün ki, ortada bir de Gülhane Askeri Tıp Akademisi raporu var. Gülhane Askeri Tıp Akademisi raporu güvenilir olmalı! Ve bu hastanenin raporunda, yurttaş Hüseyin Kıy'a gördüğü işkenceler nedeniyle, "akıl hastalığı" teşhisi konuyor.

Cumhuriyet gazetesinin 20.3. 1987 tarihli sayısında konuyla ilgili bir haber yeralıyor. Haberde, Gülhane Askeri Tıp Akademisi'nin aşağıda özetini vereceğimiz raporunda, işkence uygulamasının ölüm ya da fiziki sakatlıklar yanı sıra, işkenceye tabi tutulanların akli dengelerini de bozabileceğinin belgelendiği belirtiliyor.

ANKA muhabirinin edindiği bilgiye göre, Hüseyin Kıy 15 Aralık 1984 günü gözaltına alındı. Ancak 23 Aralık 1984 günü, dengesiz davranışları nedeniyle, Gülhane Askeri Tıp Akademisi Ruh Sağlığı Kliniği "tutuklu koğuşu"na yatırıldı.

Hüseyin Kıy'ın 29 Aralık 1984 günü iki doktor tarafından yapılan muayenesinin sonuçlarını içeren raporda, gözaltına alınmadan önce herhangi bir hastalığının bulunmadığı kanaati dile getirilirken, hastanın Akademi'ye ilk yatış tarihi olan 23 Aralık 1984 öncesi "ağır koşullardan" çıktığı belirtildi. Hastalığın başlangıç tarihi olarak da 29 Aralık 1984 tarihinden "10-15 gün öncesi" sonucuna varıldığı kaydediliyor. Hüseyin Kıy'ın rahatsızlıklarının gözaltında oluştuğu, bu rapordan yeterince anlaşılmıyor mu?

Söz konusu raporda ayrıca şu saptamalar da yeralıyor:

"Sanığın tıbbi dosyasının incelenmesi sonucunda 29.12.1984 ve 28.1.1985 tarihleri arasında kliniğimizin tutuklu koğuşuna yatırılarak, "Akut psikotik reaksiyon" tanısıyla tedavi gördüğünün anlaşılmasından, savcılık tarafından ifade fotokopilerinin incelenmesinden, yattığı süre içinde muayene, müşahade ve görüşmeden,

a) Sanığın halen psikotik reaksiyon içinde olduğu,

b) Bu hastalığın özet olarak,

1) 29.12.1984 tarihinde akut psikotik reaksiyon olarak değerlendirilmesi,

2) Sanığın geçmiş yaşantısından belirgin ve doktora gitmeyi veya götürmeyi gerektirir bir hastalık tarif etmemesi,

3) 5.12.1984 tarihinden önce manavlık yapabilmesi, çocuklarının ve ailesinin geçimini sağlayabilmesi,

4) Hastalığın seyri, tedaviye cevap verme tarzı gibi konularda, halen içinde bulunduğu psikotik reaksiyon denilen hastalığın başlangıç dönemi olarak kliniğimize ilk yatış tarihi olan 23.12.1984 tarihinden önceki ağır koşullardan ortaya çıktığı kanaati edinilmiştir.

Sonuç: Halen psikotik reaksiyon dediğimiz bir hastalık içinde olduğu, bunun da, sanığın şuur ve hareket serbestisini ehemmiyetli derecede ortadan kaldıracak nitelikte bir 'akıl hastalığı' olduğu ve bu hastalığın başlangıcının da, '29.12.1984 tarihinden 10-15 gün kadar önce başlamış olabileceği' sonucuna varılmıştır."

Cumhuriyet gazetesinde bu haberin yayımlanmasından sonra, Ankara Yenimahalle Cumhuriyet Savcılığı tarafından yapılan tahkikat sonucu, Hüseyin Kıy'a işkence yapan Ankara Emniyet Müdürlüğü Narkotik Şube Başkomiseri Mustafa Öner ve Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı polis Ahmet Koçyiğit hakkında, "sanıklar hakkında kamu davası açılmasını haklı gösterecek delil ve emare olmadığından, takibata yer olmadığına" karar verildi.

Hüseyin Kıy, bu takipsizlik kararına itiraz etti. İtiraz dilekçesinde kendisine yapılan işkenceleri şöyle anlatıyordu:

"25.12.1984 tarihinde evimden sivil polisler tarafından gözaltına alındım ve 15 gün sürekli bir şekilde ters askıya alma, çırılçıplak soyulup erkeklik organıma elektrik verme, tazyikli su sıkma, tabut dedikleri duvar içindeki tabut gibi dar yerde günlerce ayakta bekletme, yine tabut gibi dar yere koyup içerisini dumanla doldurarak boğulur hale defalarca getirmek, taşak sıkmak, copu makata sokma, dil ve kulaklara elektrik verme, devamlı küfür, hakaret neticesi kendimi kaybettim. (...)

GATA'daki doktorlar benim durumumu Akut Psikotik Reaksiyon olarak değerlendiriyorlar. Bu hastalığın nedeni de yukarda yazdığım insanlık dışı işkencelerdir ve bu durum GATA'nın 28.1.1985 tarihli raporuyla sabittir.(...)

Beni Gülhane Askeri Tıp Akademisi'nden götürdükleri, tarih olan 28.1.1985 tarihinden 3 gün sonra yani 1.2.1985 tarihinden Yeni Mahalle sağlık ocağına götürdükleri, çıplak muayene ettirdikleri, darp, cebir hasarına rastlanmadığı denilip kamu davası takipsizliğe uğruyor. Halbuki adı geçen sağlık ocağında ne soyarak ne de giyinik kimse beni muayene etmemiştir. Ama rapor yine de verilmiş. (...)

Not: Adı geçen sanıkları ismen tanımıyorum. Bana işkence eden 6 kişiydi ve görsem hepsini tanırım."

İşkencenin, güvenilir bir sağlık kuruluşu tarafından saptanması bile yargı organları için yeterli görülmüyorsa, bu ülkede bir şeylerin çivisi çıkmış demektir.

Türkiye borçlar sıralamasında 8.sırada

Borç yiğidin değil, emperyalizmin kamçısıdır

Sermaye ihraç eden ülkelerin ve finans kuruluşların borç verirken öne sürdükleri koşullar, borç alan ülkeyi kendilerine açık bir pazar haline getirmeyi amaçlıyor. Tekellerin ülke yönetimini ellerinde bulundurmalarına zemin hazırlamak da amaçlar arasında.

HACI ADIGÜZEL

BORCUN ekonomi sözlüğündeki tanımlaması, "verilmesi gereken para ya da maldır" ve "geri verilmek üzere alınmıştır" diye yapılmaktadır.

Kişi geliri ile karşılayamadığı gereksinimleri için borçlanmak zorunda kalabilir. Bunun anlamı ise şudur: Geliri ile gereksinimleri arasında, gelir yönünden olumsuz bir fark vardır. Yani gereksinimlerin bedeli gelirden fazladır. Gereksinimler zorunlu ise, bu nedenle geliri ile gereksinimleri arasındaki fark kadar borç almak zorunda kalabilir. Gelir eğer sürekli olarak geride kalıyorsa, bu defa alınan borçlar ödenemeyecek ve yeni borçlanmalara gidilecektir. Devletin borçlanması da buna benzer; fakat boyutları ve kullanım alanları farklı ve büyük ölçektedir. Borç alan devlet ve borç veren devlet açısından farklı amaçlar taşır.

Grevlerin borçlanması iç ve dış kaynaklara dayanmaktadır. Devlet ülke içi kaynaklara yönelerek borçlanma yapabildiği gibi, dış kaynaklar olarak başka devletlerden ve bu devletlerin kurduğu uluslararası finans kuruluşlarından borç alabilir. Yani borç ithal eder. İthal edilen ülkeler, ise "sermaye fazlası" olan kapitalist ülkelerdir.

"Sermaye fazlası" gelişmiş kapitalist ülkelerde oluşur. Kapitalist ülkelerdeki tekelci kapitalistlerin birleşmeleri ve sermaye birikimi çok büyük ölçeklere ulaşmıştır. Gelişmiş zengin kapitalist ülkelerin oluşturduğu tekelleşme dev bir "sermaye fazlası" meydana getirmektedir.

Kapitalizm açlık ve sefaletlerle iç içe yaşayan halkın yaşam düzeyini yükseltebilmek için çaba gösterseydi, sermaye fazlası diye bir sorun olmayacaktı. Kapitalizm varolduğu sürece, sermaye fazlasını ülkedeki geniş toplum kesimlerinin insanca yaşaması için gereken yaşam düzeyine ulaşması amacıyla değil, geri kalmış ülkelere sermaye ihtiyacı yoluyla, kârlarını daha da artırmak amacıyla kullanacaktır.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde meydana gelen "sermaye fazlası", geri kalmış ülkelere ikraz (borç) sermayesi ve üretici sermaye olarak ihraç edilir.

Üretici sermaye, sermaye ihraç eden ülkeler tarafından ithal edilen ülkede doğrudan yatırıma yöneltilir. Sermaye ihraç eden devlet ithal eden devlette yatırımı kurdurduğu şirketler eliyle yapar ve bu yatırımdan elde edilen kâr ise yatırım yapan şirketlerin hisselerini elinde bulunduran gelişmiş kapitalist ülkenin tekellerine akar.

İkraz (borç) sermayesi ise, borç alan ulke kapitalistlerine ihraç edilir. Devlet bu borçlanma karşılığında faiz ödemek zorundadır. Ödenecek bu faiz ise borç alan devlette üretilecek artı değerle karşılanır. Bu artı değer faiz olan sermaye ihracatçısı ülkeye akar.

Kapitalist sistemin savunucuları bu sermaye ihracını geri kalmış ül-

Dış Borçlarına Göre Ülkelerin Sıralaması (1983 Yılı Sonu)

Ülke Adı	Toplam Dış Borcu (000.000) ABD Doları
1 Meksika	66.732
2 Brezilya	58.066
3 Polonya	25.350
4 Arjantin	24.592
5 Endonezya	21.685
6 Hindistan	21.472
7 Güney Kore	21.277
8 Türkiye	16.784
9 Belçika	16.011
10 Mısır	15.229

1986 sonu 30 milyar dolara ulaştı

• Kaynak: Ana Britannica karşılaştırmalı ulusal istatistikler ekindeki verilere göre sıralama yapılmıştır.

keleri mutluluğa kavuşturmak için yapılmış bir "yardım", bir "iyilik" gibi gösterme gayreti içindedirler.

Bu yazıda sermaye ihracının bir biçimi olan ve bize iyilik ve yardım olarak gösterilen dış borçlarımızın (ikraz sermayesi) gerçekte ne için verildiği, amaçları ve koşulları anlatılmaya çalışılıyor.

DIŞ BORÇLANMA GİRİŞİMLERİ

Türkiye'nin 1953 yılında Nato'ya sokulması ile emperyalizme bağımlılığımız artırılmış ve uluslararası tekellerin rahat hareket edecekleri bir pazar yaratılmıştır. 1953 yılında Türkiye'ye giren yabancı sermayenin 3.842.000.-Tl iken, 1954 yılında Nato'ya girdikten sonra 45.874.000.-TL olması bunun ilginç bir göstergesidir.

Yıllar boyunca borçlanma eğilimimiz sürekli olarak artmıştır. Sürekli olarak borç ödediğimiz halde borçlarımız bir türlü bitmiyor, her yıl daha artarak devam ediyor. 1980 yılından sonra ise, daha da artan bir hızla borçlanıyoruz. 1980 yılında dış borçlarımız 15.261.000.000 dolar iken, 1985 yılında 25.002.000.000 dolardır. 1986 yılı sonunda da, yaklaşık 30 milyar dolara yükselmiş bulunuyor. Borçlanma girdabına giren bizim gibi ülkeler borçlandıkça borçlanmak zorunda kalıyorlar. Faiz borçları belli bir süre sonra ana parayı da geçiyor. Alınan yeni borçlar ise, eski borçları ve faizleri ödemekte kullanılıyor. Böylece azgelişmiş ülkeler borç verenler için verimli kaynaklar oluşturuyor.

1980 yılından sonraki iktidarlar Türkiye'nin sürekli olarak kredi itibarının arttığından sözederler ve bununla övünürler. IMF'nin bir dediğini iki etmeyen iktidarlar IMF'nin programını başarıyla uygulayan ülkeler oluyorlar. IMF'nin tekellerin palazlanmasını sağlayan, ama buna karşın emekçi halkın giderek sefalete sürüklenmesine yolaçan programını eksiksiz uygulayan "başarılı" iktidarlar, 1980 yılından beri Türkiye'yi yönetmektedirler. Türkiye'nin dış kredi itibarının neden bu kadar arttığını ve neden bize borç vermek için sıraya girildiğinin gerçek nedenleri ise, açıklanmaz.

BORÇLARIN VERİLME KOŞULLARI

ABD'nin borç verme işleminin büyük bölümünü karşılayan Import-Export Bank'ın geri kalmış ülkelere kredi verirken öne sürdüğü koşullar sermaye ihracı yapan kapitalist ülkelerin borç vermedeki amaçlarını ortaya koyması bakımından önemlidir.

- Verilen krediler, kredi alan ülkedeki Amerikan sermayesiyle rekabete yolaçacak alanlarda kullanılmayacak,
- Karşılığının dolarla ödeneceğine dair kesin garanti verilecek,
- Borcun geri kalmış ülkedeki yaratacağı gelir, Amerikan mallarının ithalinde kullanılacaktır.

Borç veren devletler ve uluslararası finans kuruluşları geri kalmış ülkedeki işbirlikçilerini güçlendirmek ve kendi çıkarlarına uygun bir düzeni sürdürmek amacıyla da kayıtlar koymaktadır.

Türkiye'ye verilen kredilerin kullanılacağı kuruluşlarda hisselerin yarıdan çoğunun özel sektöre ait olması gibi siyasal şartlar da konulmaktadır. Türkiye'nin "hür" ekonomik bir düzeni benimsemesi gerekmektedir. Ereğli Demir Çelik Fabrikası bu uygulamanın çarpıcı bir örneğidir. Bu fabrikanın yatırımının yüzde 60'ını yapan devlet, borçlanması gereğince bu işletmenin yönetiminde "özel ortaklar"dan daha az söz ve oya razı olmak zorunda kalmıştır.

IMF, Dünya Bankası gibi uluslararası finans kuruluşlarının verdiği kredilerin koşulları da benzer hükümler taşımaktadır.

- Kredi ile dışarıdan alınacak malların tamamı krediyi veren ülkeden alınacaktır.
- Mühendislik hizmetleri krediyi veren ülkenin firmalarına yaptırılacaktır.
- Malzemenin Türkiye'ye naklinin en az yüzde 50'si krediyi veren ülke gemilerince yapılacaktır.

Tabloda görüldüğü gibi dünyanın en fazla borcu olan ülkeleri sırasında 8. sırada bulunuyoruz.

Sermaye ihraç eden ülkelerin ve finans kuruluşlarının borç verirken öne sürdükleri koşulları, borç alan ülkeyi kendilerine açık bir pazar haline getirmek kadar, yerli burjuvaziyi de koruyup onların palazlanmalarını sağlamak ve böylece tekellerin ülke yönetimini ellerinde bulundurmalarına zemin hazırlamayı da amaçlamaktadırlar. Böylece az gelişmiş ülkelerin hem siyasal, hem de ekonomik alanda emperyalizme köklü bağımlılığı sağlanmış olacaktır.

Tarihte Bu Ay

14 TEMMUZ 1789, Bastil kalesi ele geçirildi. Fransız Devrimi gerçekleşmiş oldu. Bastil'de tutuklu olanlar salındı, "özgürlük-adalet-eşitlik" sloganlarıyla ayaklanan halk, burjuvazinin yönetiminde feodal düzeni ve krallığı yıkıyordu. Burjuvazi, iktidarı ele aldıktan sonra, kısa süre içinde devrimin sloganını unuttu. Ancak yeni bir toplumsal düzen, kapitalizm, mezar kazıcısı sınıfı da adım adım büyüterek başlamıştı.

14 TEMMUZ 1889, 1 Mayıs işçilerin birlik-dayanışma-mücadele günü olarak ilan edildi.

4 TEMMUZ 1776, Kuzey Amerika'da Kongre, Bağımsızlık Bildirgesini onayladı. Böylece, Amerikalıların verdiği bağımsızlık savaşı zaferle bitmiş oluyordu.

4 TEMMUZ 1826, Thomas Jefferson öldü. Mezar taşına vasiyeti üzerine, "Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi'nin Yazarı" yazısı kazındı.

TEMMUZ-AĞUSTOS 1935, Üçüncü Enternasyonal 7. Kongresi, "faşizme karşı halk cepheleri" stratejisini benimsedi. Dimitrof'un önemli çabalarıyla benimsenen bu strateji, ilk sonuçlarını 1936'da Fransa ve İspanya'da verdi, Halk Cepheleri seçimleri kazandı.

26 TEMMUZ 1953, Küba devrimi başladı. Castro'nun Moncada kışlasına saldırdığı ve başarısız olduğu bu tarih, devrimin başlama tarihi olarak kabul edildi.

11 TEMMUZ 1921, Moğalistan halk devrimi zafere ulaştı.

2 TEMMUZ 1949, Bulgaristan Halk Cumhuriyetinin kurulmasıyla sonuçlanan mücadelenin önderi ve faşizme karşı birleşik cephelerin teorisyeni Georgi Dimitrof öldü.

2 TEMMUZ 1976, Güney Vietnam'ın 1 Mayıs 1975'te bağımsızlık savaşını kazanmasıyla başlayan birleşik Vietnam çalışması sonuçlandı. Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti kuruldu. Başkent olarak adı Ho Chi Minh olarak değiştirilen, Saygon kabul edildi.

19 TEMMUZ 1979, Nikaragua Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi Managua'ya girdi, başkanlık sarayını aldı. Halk düşmanı, oligarşik yönetimin diktatörü Somoza, bir amerikan uçağıyla Panama'ya kaçtı. Uzun yıllar süren bağımsızlık ve demokrasi için, özgürlükler için, insanca yaşayabilmek için adım adım yükselen ve sonunda işbirlikçi Somoza ve katil ulusal muhafazakarlardan oluşan düşmanı yıkan Sandinistler, Orta Amerika'da bir kıvılcımı da ateşlemiş oluyorlardı.

İstanbul imalat sanayi işçilerinin genel durumu

Toplam personel değil de, yalnızca üretimde çalışanlar açısından ve yalnızca büyük işyerleri düzeyinde yapılan bir hesaplama, bu işyerlerinde üretimde çalışanların, toplam personele göre, genel ödemeler bakımından yüzde 21, yalnız maaş ve ücretler bakımından ise yüzde 23 daha az kazandığını gösteriyor.

CELAL A.KANAT

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO), üyesi bulunan imalat sanayi işyerlerinden elde ettiği anket verilerine dayanarak, 1986 yılında bir bilanço yayımladı.* Burada yeralan veriler 1984 sonuçlarını içermektedir ve düzenlenmeye gereksinim duymaktadır. Bu verilerin düzenlenmesi ve yorumlanması, birkaç bakımdan önemlidir:

Önce, bunlar tüm ülke düzeyinde bir ilk yaklaşım elde etmeye yaramaktadır. Nitekim, İSO üyelerince "yaratılan" katma değer Türkiye toplam imalat katma değerinin yüzde 28'ni oluşturmakta, 10'dan fazla kişi çalıştıran işyerleri düzeyinde ise, bu oran yüzde 31'e çıkmaktadır. Öte yandan, ülke toplam imalat sanayiinde çalışanların beşte birinden fazlası İSO işyerlerinde bulunmaktadır.

İkincisi, ülke imalat sanayiinin komuta merkezlerinde çoğu İSO yapısı içindedir.

Ve üçüncü olarak da, verilerin güncelliği, Özal yönetiminin işçi sınıfına karşı uygulayageldiği somut politikaları yeterince ortaya koymaktadır.

Bu açılardan oldukça önemli olan verilerin değerlendirilmesi, şu noktaları ortaya serecektir:

1) 1981-84 döneminde İSO'ya bağlı imalat sanayii işyerlerinde firma sayısının genelde yüzde 0.7 azaldığı, çalışanların sayısının yüzde 7 ve ücretli sayısının da yüzde 10'dan fazla arttığı görülmüştür. Firma sayısındaki azalış, 10 ve daha az kişi çalıştıran işyerleri için geçerli olup, 10'dan fazla kişi çalıştıranların sayısı yüzde 6 artmıştır. Bu tür işyerlerinde açık bir işgücü toplulaşması gözlenmektedir. Nitekim, 25 kişiden fazla kişi çalıştıran 2504 işyeri, toplam imalat sanayi işyeri sayısının yüzde 40'nı bulduğu halde, ücretlilerin yüzde 86'sını barındırmaktadır.

Bu dönemde sayısı artış gösteren işyerlerinin yasal yapısına bakıldığında, sırasıyla limited şirketlerin, kamu işyerlerinin ve anonim şirketlerin arttığı, kollektif, komandit ve adi ortaklıkların ise azaldığı anlaşılmaktadır.

2) Kısaca "büyük işyeri" diyeceğimiz, 25 kişiden fazla eleman çalıştıran işyerlerinde çalışanlara yapılan toplam ödemeler, genel ödemeler ortalamasından yüzde 7 daha fazladır. Ne var ki, yalnızca ücret ve maaşlar düzeyinde hesaplandığında, bu ayrım yüzde 5'e inmektedir. Bununla birlikte, büyük işyerlerinde görece daha fazla para ödeniyor olması, bu işyerlerinde çalışan işçilerin görece daha deneyimli, daha bilinçli ve daha örgütlü olduğunu anlatmaktadır.

Toplam personel değil de, yalnızca üretimde çalışanlar açısından ve yalnızca büyük işyerleri düzeyinde yapılan bir hesaplama, bu işyerlerinde üretimde çalışanların, toplam personele göre genel ödemeler bakımından yüzde 21, yalnız maaş ve ücretler bakımından ise yüzde 23 daha az kazandığını gösteriyor. Dolayısıyla, bordrolarda gözlenen yapay şişkinliğin yöneticilerin ve yönetim personelinin ücretlerinden ileri geldiği de anlaşılıyor.

3) 25 kişiden fazla eleman çalıştıran işyerlerinde çalışanların yüzde 88'inden fazlasının üretimde yeraldığı bilinmektedir. Yalnızca kadın emekçiler için bu oran yüzde 85'dir. Niteliksiz emekçilerin oranı genelde, bu tür işyerleri için yüzde 75 olduğu halde, kadın emekçiler çerçevesinde bu oran yüzde 76'yı aşmaktadır. Sonuç olarak, çalışan erkeklerin görece daha çok üretimde çalıştığı, kadın personel içinde ise niteliksiz elemanların daha büyük oranda olduğu söylenebilir.

4) İSO imalat sanayi işyerlerinde genelde ortalama 58 ücretli çalışırken, 500'den fazla kişi çalıştıran işyerlerinde ortalama 1041, 10'dan az kişi çalıştıran işyerlerinde ise ortalama 6.3 ücretli çalışmaktadır. Görüldüğü gibi, bu iki uç grup işyerleri arasında 20 kata yakın bir emek yoğunluğu ayrımı vardır ve kurulu güç kapasitesi bakımından bu ayrım, 18.5 mislini bulmaktadır.

5) **Ücret ve maaşların oranı azalmaktadır.** 1981-84 döneminde, ücret ve maaşların, yıllık üretim değeri içindeki payı yüzde 10.6'dan 7.7'ye, katma değer içindeki payı da yüzde 28'den yüzde 26.5'a inmiştir. Öte yandan, bu 10'dan az kişi çalıştıran işyerlerinde yüzde 19'un altına düştüğü saptanmıştır. Böylelikle, emekçilerin üretimden aldığı pay giderek daha küçülmektedir. Toplam maaş ve ücretlerin, 1981-84 döne-

minde, nominal olarak yüzde 132 oranında artmış olması, bu dönemde yıllık üretim değerinin yüzde 221 oranında artmış olması gerçeği karşısında anlamsızlaşmaktadır.

6) Üstelik, emekçilerin eline geçen paranın bileşimi de düşündürücüdür. İmalat sanayi işyerlerinde çalışanların aldığı paranın ortalama yüzde 64.5'u, büyük işyerlerinde ise yüzde 63'ü maaş ve ücretlerden oluşmakta; fazla mesai ödemelerinin payı her iki grupta da yüzde 6'yı bulmaktadır.

Üretimde çalışanlar açısından, maaş ve ücretlerin ağırlığı daha da düşmekte ve genelde yüzde 64'e, büyük işyerlerinde ise yüzde 62'ye inmektedir.

Bu durumda, işçiler başta olmak üzere tüm çalışanlar, önemli oranda, maaş ve ücret dışı kazançlarla geçinmek zorunda kalmakta ve bu da, bir yandan, aşırı çalışma (ve yıpranma) zorunluluğunu getirmekte, öte yandan, toplumsal haklar savaşımının önemini arttırmaktadır.

7) Kestirilebileceği gibi, imalat sanayi işçileri büyük bir sömürüye konu olmaktadırlar. K. Somer'in 1960'ların başlarına ait verilerle hesapladığına göre, toplam imalat sanayiinde artı değer oranı yüzde 263 düzeyindeydi. Yine bu yöntemi kullanarak, İSO'ya bağlı imalat sanayi işyerlerinde artı değer (sömürü) oranı hesaplanabilir.

Toplam sayı olan 6180 işyeri için yapılan hesaplamada, üretimde çalışanlara yapılan toplam ödemeler temel alındığında sömürü oranının yüzde 325, yalnızca maaş ve ücretler temel alındığında ise yüzde 565 olduğu görülmektedir.

Büyük işyeri niteliği taşıyan 2303 işyeri için yapılan (ve "sabit sermayeye yıl içinde yapılan gayrisafi ilaveler" yerine "amortismanlar"ın kullanıldığı) hesaplamada ise, üretimde çalışanlara yapılan toplam ödemeler temel alınırsa, artı değer oranı yüzde 349, yalnızca maaş ve ücretler temel alınırsa, yüzde 590 olarak bulunmaktadır.

Sayıların karşılaştırılması, her durumda, büyük işyerlerinde işçilerin çok daha büyük bir sömürüye konu olduğunu ve bu sömürü temposunun zamanla daha da büyüdüğünü kanıtlamaktadır.

(*) İSO, İstatistiklerle İstanbul Sanayi Odasına Bağlı Kuruluşlarda Değerlendirmeler, İstanbul 1986.

Bir değerlendirme, bir anımsatma ve bir çağrı

FADİL MUSTAMEN

1980'li yıllar, biz çalışanların kazanılmış haklarının geri alındığı, sendikaların ya faaliyet yasağı uygulanarak ortadan kaldırıldığı ya da olabildiğince ehlileştirildiği, toplu sözleşme ve grev hakkının askıya alındığı yıllar olarak geçecektir, Türkiye işçi sınıfı tarihine.

1980'li yıllar, geçim koşullarının ağırlığı nedeniyle intiharların arttığı, çocuğuna bayramlık alamayan babaların çıldırdığı, iş bulamayan gençlerin kendini yaktığı, aile bütçesine katkı için anaların fuhşa yöneldiği karanlık yıllar olarak da anılacaktır.

Çalışanlar, emeğiyle geçinenler için bu denli karanlık olmasına karşın, 1980'li yıllar aynı zamanda, büyük işletmelerin küçükleri karınca gibi ezerek rekabetsiz bir ortamda kârlarına kâr kattıkları altın yıllar oldu.

1980'li yıllar gelir dağılımındaki çarpıklığın doruğa tırmandığı yıllar oldu.

Dahası;

1980'li yıllar, paranın padişahlığının kurulmasına dev adımlarıyla gidildiği yıllar olarak da anılacaktır, gelecek kuşaklarca.

1987 yılına, Türkiye halkının borç hanesine yazılan dışborç yükünün 30 milyar dolar sınırını aştığını öğrenmiş olarak girdik.

Türkiye'nin günümüzdeki başbakanı da, bir Uzakdoğu gezisinde, "Bizde işgücü ucuzdur, gelin tepe tepe kullanın" diye yabancı sermayeye davetiye çıkararak, 1980'li yılların karakteristiğini sergilemiş oluyordu aslında. Aynı zamanda Başbakan, bugünkü iktidarın gerçekte kimlerin, hangi dış güçlerin hizmetinde olduğunu da kanıtlamış oluyordu! Üstelik 1980'lere ilişkin yukarıdaki değerlendirmeleri de doğruluyordu böylece!

Kendimizi Batılı sayarak ele güne pazarlamaya kalktığımız şu günlerde ANAP iktidarının başına şunu anımsatmak isterim:

Batı bu numaraları pek yutmaz? ANAP iktidarının uyguladığı piyasa ekonomisine benzemez bu iş!

Sizin "Bizde işgücü ucuz, gelin tepe tepe kullanın" diye yabancı sermayeye çağrı yapmanıza gelince, demokrasilerde utanılacak bir durumdur. Ve değil bakanları, başbakanları, hükümetleri bile sarsar... Siz kalkmış, elalemin rezalet saydığını övünerek sağa sola duyuruyorsunuz.

Evet, işgücünü ucuzlatmak övünülecek bir durum değildir. Burada Başbakan'ın mantığına şaşmamak elde değil!

Bir yurttaş olarak Başbakan'ı kafasıyla düşünmeye ve biraz kıskançlığa çağırıyorum.

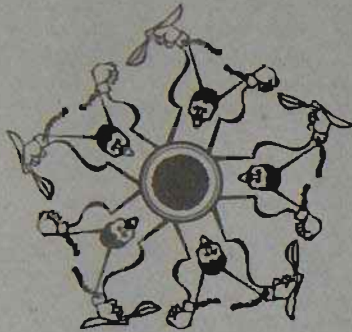
Genelde bu saptamaların altını çizdikten sonra şunu vurgulamak istiyorum: Türkiye burjuvazisi, 12 Eylül 1980'den beri ucuz işgücüne alıştı kuşkusuz. Ne demişler: Alışmış kudurmuştan beterdir. Bu nedenle, işçilerin birikmiş istemlerinin toplu sözleşme masalarında dile gelmesi burjuvazinin ağırına geliyor, besbelli. Özellikle yer yer grev uygulamaları ANAP iktidarının yüreğine inecek oluyor neredeyse! Elbette, burjuvazi leş kargaları gibi çullanmış üstümüze, doymak bilmiyor! Burjuvazi ANAP'ı iyi kullanıyor doğrusu.

Sendikasız işçilere her baskıya boyun eğmek kalıyor, görüldüğü gibi! Siyasal seçenekten yoksun emekçi halka da her türlü insanlık dışı uygulamaya karşı eğilmek düşüyor! Bunun aksi olası değil. Yaşayarak gördük.

1980'li yıllarda işçiler sendikasız, sözleşmesiz nice baskılar gördü. Siyasal seçenekten yoksun Türkiye halkı nice insanlık dışı uygulamalar gördü, yaşadı.

1987 yılı toplu sözleşmeler yılıdır
1987 yılı grevler yılıdır
Haklarımızı koruyalım ve geliştirelim.
Sendikalarımıza sahip çıkalım
Önümüzde zor günler var!...

Sol parti ve güncel hedef

ALİ SERCAN

SOL PARTİ ya da kimilerinin isimlendirdiği şekilde, sosyalist parti konusu, son birbuçuk yıldır yoğun biçimde tartışılıyor. Bu tartışma süreci, henüz doğru görüşlerin eyleme dönüşmesini getirmediyse bile, parti kuruluşu konusundaki yanlış eğilimleri açığa çıkardı.

Anımsanacaktır, bazı çevreler "sosyalist parti"ye oldukça aceleci biçimde yaklaşıyordu. Doğu Perinçek-Saçak dergisi çevresi, Mehmet Ali Aybar çevresi ve Zemin dergisi içinde yeralan ve sözcülüğünü Orhan Dilber-Emin Tanrıyar'ın yaptığı çevre, biran önce "sosyalist parti" kurmak üzere biraraya geliyorlardı. Yalçın Küçük de bu çalışmanın bileşenlerindendi.

Gün dergisi de, bu çevrelerin birarada ya da ayrı ayrı parti kurma girişimlerinde bulunmalarının, sol hareketi ileriye götürecek bir anlam ifade etmeyeceğine, ayrıca, aynı parti içinde yer almalarının da kuvvetli bir olasılık taşımadığına işaret etmişti. Çünkü parti kurmak için ortak noktaları çokmuş gibi görünen bu çevreler, gerçekte herbiri çok farklı öznel konumlardan hareket ediyordu.

"SOSYALİST PARTİ" TARTIŞMALARINI HATIRLARSAK

"Sosyalist parti"cilerin en belirgin ortak noktaları şunlardı: Birincisi, sosyalist partileri yok saymaları ya da bunların yasaklanmış olmalarını içlerine sindirip, benimsemeleri. Bu "boşluğu doldurmak" gibi ulvi bir görev ve misyon yüklemişlerdi kendilerine. İkincisi, buna bağlı olarak, sosyalistlerin temsilciliğine ve oylarına talip olmak bağlamında, sosyal demokrasiyle rekabet edebilen bir parti kurmak biçiminde ortaya çıkıyordu. Üçüncü ortak nokta da, değişik çevrelerin biraraya gelmeleriyle birleşiklik ve kitlesellik görüntüsü yaratmak amacı taşımalarıydı.

Parti çalışmasının başını çeken ve sözcülüğünü yapan Perinçek ve Aybar gruplarına göre, kuruluş tartışmasına katılanlar, söyleşe görüşe bir sosyalizm ortalamasında birleşebileceklerdi. Tartışmalar sonucunda ortak bir sosyalizm anlayışı keşfetmek mümkün olacaktı! Bir dördüncü ortak nokta olması istenen bu program platformunun öncülleri; yaşayan sosyalizme düşmanlık, antisovyetizm ve bilimsel harekete karşıtlık ilkelerine dayanan bir "Türkiye sosyalizmi" anlayışında beliriyordu.

Zemin dergisi içinde yeralan grup, bu "ortalama sosyalizm" görüşüne karşı çıkmamakla birlikte, sosyalist parti içinde kaynaşmak yerine, grupların varlığı tezini savunageldi. Başlıca sorunları partide hizip oluşturma hakkının tanınmasını sağlamaktı. Öte yandan, herkesin diplomatça davrandığı bir ortamda, Aybar ve Perinçek'e karşı eleştirel tutum aldılar. Bunda, çalışma dışındaki devrimciçevrelerineleştirileri de rol oynadı. Sonuçta "hizipçilik" ve eleştiri anlayışları, Perinçek grubunun hegemonya istemiyle çatışınca çalışma dışında kaldılar.

Yalçın Küçük'ün durumu daha farklıydı. Öyle görünüyordu ki, Küçük'ün esas amacı, nerede ve nasıl olursa olsun, adını öne çıkarmak ve sol çevrelerde bilinen, tanınan "liderlerden biri" haline gelmekti. Çünkü son ana kadar çalışmanın içinde kalmakta sakınca görmedi ve tam dağılma noktasında, antisovyetizme dayanan ortalama sosyalizm anlayışını paylaşmadığını açıklamakla sorunu halletmeye çalıştı. Yalçın Küçük, daha sonra sürdürmeye başladığı "kendi sosyalist partisi"ni kurma çalışmalarını da, yalnızca kendisinin ne denli önemli bir unsur olduğunu, radikal gruplara ve aydınlara anlatmak üzerinde yoğunlaştır. .

Tasarlanan "sosyalist parti" üzerine düşen Saçak-Perinçek damgası, Aybar'cı bazı öğeleri bile rahatsız etti. Ve herkes şimdi kendi yoluna gidiyor. Bir sosyalist partiye başkan olmak isteyen Aybar için, Perinçek grubu organizasyon ve taban demekti. Diğerleri için de Aybar'ın başkanlığı içeriği etkilemeyen bir vitrin. Şimdi Saçak-Perinçek grubu bir parti kurmaya daha yakın konumda bulunuyor. Yeni bir vitrin kurarak, tüm sosyalist ilke ve kavramların tepe aşağı durduğu, tüm savaşım hedeflerinin tersyüz edildiği, uğursuzluğunun gizlendiği bir par-

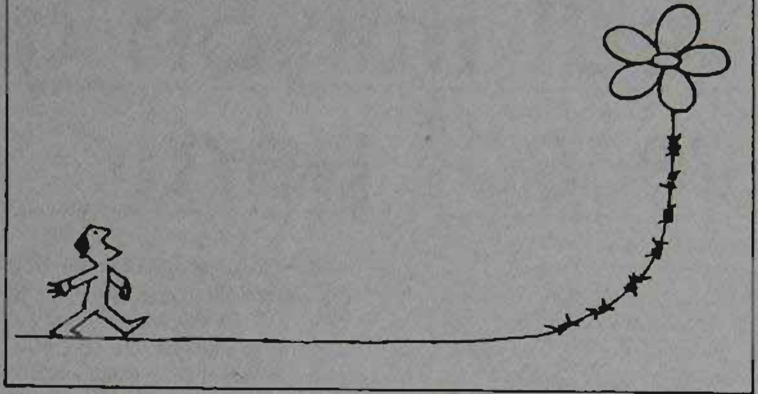
Sosyalistler kendi savaşımlarının bugünkü temel halkası ya da güncel hedefi olan demokrasi savaşımında öncü rol oynamaktalar. Sosyalistlerin sözünü ettiği demokrasi, aldatmacadan ibaret olan, tümüyle iktidardaki sınıfların çıkarlarını korumaya hizmet eden, emekçiler için tek özgürlüğün birkaç yılda bir, yönlendirildiği doğrultuda oy vermek olduğu bir yönetim biçimi değildir.

ti armağan etmeye çalışmaktadırlar, sol harekete.

SOL PARTİ TARTIŞMALARINDA SAĞLIKLI YAKLAŞIM

Bereket, sol partiye bakış yalnızca yukardaki çevre ve görüşlerle sınırlı değildi. Bir zaman geçti, evet, ancak bu zaman içinde bazı netleşmeler de sağlanabildi. Demokrasi cephesinin örülmesi sorununa bağlı olarak bir sol partinin yaratılması konusu, şimdilerde sosyalist hareketimiz içinde daha canlı bir tartışma ortamı bulmuştur. Sosyalist hareket içinde, fakat demokratik cephenin ülkemiz koşullarında nasıl örüleceği sorununa bağlı olarak. Tartışmanın bu düzlemde ele alınması çok doğaldır, çünkü, kuşkusuz sosyalistler kendi savaşımlarının bugünkü temel halkası ya da güncel hedefi olan demokrasi savaşımında öncü rol oynamaktalar. Spekülasyonları önlemek için bir kez daha altını çizmekte yarar var: Sosyalistlerin sözünü ettiği demokrasi, aldatmacadan ibaret olan, tümüyle iktidardaki sınıfların çıkarlarını korumaya hizmet eden, emekçiler için tek özgürlüğün birkaç yılda bir, yönlendirildiği doğrultuda oy vermek olduğu bir yönetim biçimi değildir. **Bizim sözünü ettiğimiz demokrasi, kitlelerin toplumun politik ve ekonomik yönetimine özgür ve etkin biçimde katıldığı, bu katılışın kalıcı ve dinamik kurumlarını geliştiren, bireysel özgürlükleri ve politik hakları tam güvence altına alan, toplumsal ilerlemenin önünü açan bir demokrasidir.** Ülkemizde demokrasi savaşımının içeriği, antifaşist, antiemperyalist, antitekel, antişoven ve barışçı yönde köklü dönüşümlerin hedeflenmesiyle bu anlam ve içerik, solun birliğini ve birleşik savaşımını kilit sorun haline getiriyor.

Birlik ve birleşik savaşım nasıl ete kemiğe bürünecek? Solun savaşım gücünü aynı odakta toplama ve kitleselleşme yolunda politik araçlar nasıl yaratılacak? Sol parti esas olarak bu gereksinmelerden kaynaklanan görüşler çerçevesinde ele alınmak zorunda. Sol parti konusu bir demokrasi cephesi örülmesi ve kitleselleşme sorunlarına bağlı olarak ele alınmazsa, sözü edilen "sosyalist particilerin" ortak yanlışlarını, bu kez doğru eller tarafından tekrarlamak çok olasıdır. **Başka bir deyişle, iki büyük yanlıştan uzak durmaya özen gösterilmelidir: Birincisi, sosyalizmin ve sosyalizm savaşımının yalnızca adını büyütüp, içini, içeriğini boşaltmaktan, bu şekilde demokrasi savaşımını küçümsemekten; ikincisi, sol güçleri gerçek savaşım zemininde birleştirmeye çalışmak yerine, kolaycı, grupçu çözümlere yönelerek, baştan daralmaya mahkum olmaktan.**

SOL PARTİ NE ZAMAN OLUŞABİLİR?

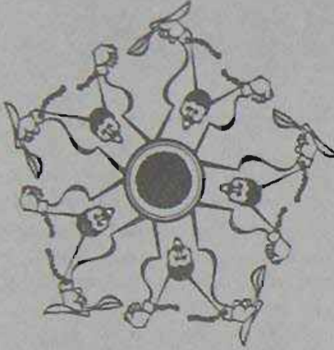
Sol parti ne zaman gerçeklik kazanabilir? Çok açık ki, böyle bir partinin önemini savunmak yetmez, kurulması ciddi bir hazırlık dönemi gerektirir. Partinin program platformunun olgunlaştırılması geniş kesimlerin katılımıyla gerçekleşmelidir. Buradan kalkarak söyleyebiliriz ki, sol partinin kuruluş süreci, partinin temsilcisi olabilecek kişilerin başını çektiği bir politik çalışma döneminden geçecektir. Sol güçlerin sağlamlığı ve birliği en başta kitlelere dayanmalarına bağlı bulunuyor. Bu nedenle çalışmanın başından itibaren işçi liderlerine ve yerel önderlere ulaşılması, onlarla ilişkili biçimde yürümesi gözetilmelidir. Parti, politika sahnesine çıktığında, solun ortak sesini duyurmaya aday olmalıdır. Bunun için, demokrat, yurtsever aydınların ve sosyal demokrasi içindeki ileri unsurların, mevcut siyasal konumlarını korusalar da; sol partinin demokrasi cephesinin örülmesi ve solun birliğinin sağlanması konusundaki işlevini benimsemeleri çok önemlidir.

Ayrıca, önümüzdeki yaklaşık bir senelik süre içinde genel seçimler yapılacaktır. Sol partiyi oyların bölünmesi tartışmasının odağında tutmamak doğru olur. Ancak yine de, sol parti çalışmasının seçimlerden önce ve belki de parti daha kurulmadan, solun ortak sesi haline gelmesi olasıdır. Her durumda, partinin kuruluştan önce de solun ağırlığını duyuracak böyle bir olgunluğa erişmesi hedeflenmelidir. Özetlenirse, sol parti, güvenilen bir liderliğin, ortak eylem programının ve etkin bir yandaş desteğinin birarada varolduğu, kesiştiği noktada oluşmalıdır.

Yürütülecek çalışmanın kapsamı ve önemi ortada olmakla birlikte, parti kuruluş sürecenin çok uzun olduğu söylenemez. Önemli olan tartışma ortamından, programlı çalışmaya geçerek hergün biraz daha yol alabilmektir.

Gerici propaganda araçları, birleşik bir sol parti oluşması olasılığına karşı, şimdiden önlem alma çabasına girişiyor. Solda bir blok oluşturulmasının Moskova'nın emri olduğu, vb. yazılıp çizilmekte, sözümona konuyla ilgili esrarengiz haberler veriliyor. Bunların bir provokasyon ön hazırlığı olduğu kadar, bir korkunun ifadesi olduğu da açıktır. El mi yaman, bey mi yaman? Eğer şantaja boyun eğilirse ya da eğer bugünün görevleri küçümsenir, birleşik savaşımın önemi yadsınırsa yine kazanırlar. Oysa sol güçlerin savaşım birliği toplumdaki güç dengesini köklü bir şekilde değiştirecektir. Bu yoldaki adımların inaçla atılması gerekiyor.

Yedi milyon genç ve sol parti

ÇAĞATAY ANADOL

12 EYLÜL'den tam bir ay sonra Genel Nüfus Sayımı yapıldı Türkiye'de. İstatistik Enstitüsü'nün sayım sonuçlarını yayınladığı kitabın 38. sayfasını açıyorum. Nüfusun yaşlara göre dağılımı gösteriliyor. İnsanın siyasal kişiliğinin ana hatlarıyla 17 yaşını doldurduğu anda oluştuğunu varsayıyorum. 12 Ekim 1980'de 10-16 yaşlarında olanların toplam sayısı 7.717.518. Yani 1980'de 44 milyon olan nüfusumuzun % 17'si.

Son yedi yılda yaşanılan depolitizasyonun tüm toplumu nasıl sardığını biliyoruz. Siyasal kişilikleri yeni oluşacak olanlar bir kenara, çoktan oluşmuş olanların bile bu kişiliklerinin silinip yeniden yazıldığının, ya da en azından deforme edildiğinin farkındayız. Bu yedi yılda, solun ve sosyalizmin resmi kanallarla ve burjuvazinin tüm diğer olanaklarıyla nasıl bir umacı imajıyla topluma yansıtılmak istendiği de kimsenin yabancısı değil.

Hem eski siyasal kişilikler silinip, yeniden yazılmış, deforme edilmiştir hem de yukarıda sözünü ettiğim 7 küsur milyon kişinin siyasal niteliği büyük ölçüde istenilen biçimde şekillendirilmiştir. Bu yedi milyon kişi şu anda 17-23 yaşları arasındadır ve günümüz gençliğinin ağırlıklı bir bölümünü oluşturmaktadır. Nasıl bir siyasal kişilik oluşturulduğuna ilişkin ip uçlarını üniversite gençliği arasında yapılmış bir anketten edinmek mümkün. Cumhuriyet gazetesinin anketine göre üniversite öğrencilerinin % 36'sı 18 yaşa oy hakkı verilmesine karşı. Toplumumuzun en önemli sorununun demokrasi olduğunu düşünenler sadece % 10 oranında kalıyorlar. Emperyalist sömürü diyenler % 0.9, yani bin kişide dokuz kişi. % 60'ı NATO'da kalmayı savunuyor. Türkiye'nin yerini sosyalist ülkelerin yanında görenler % 1. En çok beğendikleri liderler ise birinci ve üçüncü sıraya yerleşiyor: Özal ve Evren.

Burjuvazi, gerçekleştirdiği ve kalıcılaştırdığı 12 Eylül rejimiyle, öngördüğü amaçlara büyük ölçüde ulaşmış durumda. Geniş kitleler görülmemiş boyutlarda yoksullaştırılmış, gittikçe küçülen ekmeğini savunmak, demokratik hak ve özgürlüklerin ortadan kaldırılmasıyla neredeyse olanaksız kılınmış. Yetersiz de olsalar varolan örgütlerin dağıtılmasıyla, işçilerin sendikasızlaştırılması, öğretmenlerin derneklerinden yoksun edilmesi, köylülerin kooperatif hareketinin tasfiye edilmesi, gençlik örgütlerinin kapatılması, işçi sınıfının sosyalizmi hedefleyen partilerinin yasal alanın dışına itilmesiyle yedi yıldır süren yoğunlaşmış sömürüye, baskıya ve aşağılanmaya karşı halkın tepkisi minimuma indirilmiş durumda.

Sosyal demokrasi kapitalist düzen içindeki "iyileştirici" misyonuyla, gericiliğin, depolitizasyonun, yoksulluğun, baskının ve diktatörlüğün temel kaynağı olan burjuvazi karşısında, kendi sınıfsal konumu gereği, bir iddia sahibi değil. Ama kitleleri gerçek mücadele alanlarından uzak tutucu bir işleve de sahip. Üstelik, CHP'ye dayanan 'devlet partisi' geleneğiyle temel hak ve özgürlükler için ödünsüz bir mücadele yeteneğinden de yoksun. Kendi solundaki yasal alanın boşluğu, rehavetini daha da artırıyor.

Her baskıcı dönemde olduğu gibi, "bu koşullarda sosyalizm için mücadeleyi gerçekçi" bulmayanlar sosyal demokrat alanlara çekilmiş durumda. Ama sosyal demokrasinin kendi bölünmüşlüğüyle, demokrasi mücadelesindeki pısırık tutumuyla kitleler için 1970'lerin başlarındaki gibi bir 'umut' oluşturmadığı da bir gerçek. Bu olgu, kapitalizmin aşıl-

Hiç şüphe yok ki, zor olsa da, bu olumsuz koşulları aşmak mümkün. Ama hiç şüphe yok ki yine, olumsuz koşulları aşmanın gerekleri yerine getirilemezse, kitlelerde "içkin" olarak bulunan bir dinamizmle bir yerlere gidilemeyecek. Bu dinamizm, örgütlenmeyle, kendi güçlerinin farkına varmalarının sağlanmasıyla, küçük başarılar görüp, iyi bir geleceğe inanmalarıyla ve bu süreç içinde siyasi bakımdan olgunlaşmalarıyla ortaya çıkacak.

ması perspektifini hep en ön planda tutanlar için bir olumluluk. Ancak madalyonun bir de öteki yüzü var. Kitleler iyimserliğe, içinde bulundukları karabasanın aşılabileceğine inanmaya muhtaç. Böyle bir iyimserlik, daha iyi bir gelecek için bugün bazı şeyleri göze almayı kolaylaştırır. Ama eğer "hiçbir şeyin değişmeyeceği, ne yapılsa boş olacağı" inancı yaygınsa, hep birlikte mücadele etmektense, teker teker halimize acımak, yani günümüzdeki durum, kaçınılmaz oluyor. İşçi sınıfının sendikal alanda yürüttüğü dişe diş mücadele henüz toplumdaki bu statikliği sarsacak boyutlarda değil. Dolayısıyla madalyonun bir yüzü olumlu bir potansiyel yaratırken, diğer yüzü bu potansiyelin kinetik enerjiye dönüştürulmesini zorlaştırıyor.

Hiç şüphe yok ki, zor olsa da, bu olumsuz koşulları aşmak mümkün. Ama hiç şüphe yok ki yine, olumsuz koşulları aşmanın gerekleri yerine getirilemezse, kitlelerde "içkin" olarak bulunan bir dinanizmle bir yerlere gidelemeyecek. Bu dinamizm, örgütlenmeyle, kendi güçlerinin farkına varmalarının sağlanmasıyla, küçük başarılar görüp, iyi bir geleceğe inanmalarıyla ve bu süreç içinde siyasi bakımdan olgunlaşmalarıyla ortaya çıkacak.

Bu koşulları, sadece ve sadece bilimsel sosyalistler yaratabilir. Akşamdan sabaha değil, yitirdikleri mevzileri teker teker geri alma uğrunda sabırlı, titiz ve fedakar bir mücadele ile, uzun erimde. Sosyal demokrasinin solundaki tüm diri birikimi harekete geçirebildikleri ve örgütleyebildikleri ölçüde. Demokrasi için mücadeleyi sosyalizm mücadelesine bağlayabildikleri oranda. Ve bunun için tüm mücadele alanlarında tek bir santimetre kareyi boş bırakmadıkları takdirde...

Yasal alanda kilometrelerce karelik bir boşluk var. Doğa, boşluğu sevmediği için şu anda umutsuzlukla, yılgınlıkla, sosyal demokrasiden ve "liberal" Demirel'den medet aramakla "dolan" bir boşluk bu. Ama boşluk, yine boşlukla dolmadığı için ortada yine de bir boşluk var.

Örgütlü sosyalistler, sınıf bilincini, tarih bilincini koruyan tek tek insanlar, son yedi yılı dik alınla aşmış sosyalist aydınlar, devrimci demokratlar, kendilerine sunulanı benimsemeyen gençler, emekçiler, işçiler, sınırlarını sosyal demokrasiyle çizmeyen tümsolcular dağınık oldukları için bu boşluğu dolduramayanlar, ya da doldurmaya talip olamayanlar da var.

İşte tam da bu nokta önemli: dağınık oldukları için boşluğu dolduramayanlar, ya da doldurmaya talip olamayanlar... O halde sorun sabırlı ve esnek bir çalışmayla bu dağınıklığı bir yasal partide, bir Sol Parti'de gidermekte.

Zor bir iş olduğu şüphesiz. Ama bilimsel sosyalistler zaten zor bir işe talipler. İlk zorluk, başlangıç ivmesini vermekte çıkıyor karşımıza. Bu görevin hep birlikte göğüslememiz gereken bir görev olduğu bilinciyle davranılmalı. Buna gölge düşürecek bir yaklaşım gösterilmemeli. Teker, teker böyle bir görevin sahibi, başlatıcısı, yönlendiricisi olmadığımız, olamayacağımız akıldan çıkarılmamalı.

İkinci zorluk bir araya getirilmesi gereken unsurların heterojenliğinde yatıyor. Heterojenlik, Sol Parti'nin hem gücü, hem zaafı olacak. Gücü olacak, çünkü boşluğu doldurmak gibi büyük bir görev için en geniş beraberlik heterojenlikle sağlanabilir. Zaafı olacak, çünkü hem programatik ilkelerin oluşturulmasında, hem güncel politikalarda zorluklarla karşılaşılacak. Ama beraberliğin heterojenliği azaltmadaki olası rolü göz önüne alırsa, bu zaafın aynı zamanda bir olumlu potansiyeli olduğunu gözden kaçırmayız. Heterojenliğin programatik ilkelerin oluşturulmasında yaratacağı zorluk kısmen aşılabilir. Programın kısa ve özlü tutulması, en genel hedeflerle yetinilmesi, kılı kırk yaran analizlerden kaçınılması bunun yöntemi olabilir.

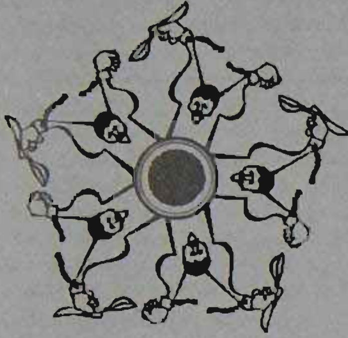
Bu parti, işçi sınıfının siyasi örgütü olmayacaktır. Bir kaç nedeni var bunun: birincisi, bir işçi sınıfı partisinin programında belirteceği temel vurgulamalar bugünkü yasal çerçevede sağlanamayacaktır; ikincisi, işçi sınıfı partilerinin ideolojik homojenliği bu partide varolmayacaktır; ve belki de en önemlisi bugün işçi sınıfı siyasi hareketi birden fazla parti tarafından temsil edilmektedir ve bu partilerden hiçbirini benimsemeyen çok sayıda bilimsel sosyalist bulunmaktadır. Bunların bir parti içindeki birliği, siyasal birlik sürecine ilişkin bir sorundur ve uzun vadede ideolojik birlik temelinde çözümlenebilecektir. Üstelik Sol Parti bilimsel sosyalist nitelikte olmayan kişi ve akımlara da açık olacaktır, onlarla birlikte ortak bir ürün olarak oluşturulacaktır.

Bu parti, sosyal demokrasiden farkınıheterojenliğininelverdiği ölçüde açıkça koymak zorundadır. Bu fark kapitalizmi aşma perspektifinde yatmaktadır. Koymak zorundadır, çünkü ancak bunu yaparsa sosyal demokrasinin dışında bir örgütlenme olarak varlık nedenini bulabilir. Sosyal demokrasiden farkını tutarlı demokrasi savunuculuğunda aramak bir nicelik sorunudur. Ve özlemi sosyal demokrasiyi aşan insanlar nicelik tarafından cezbedilemez. Koymak zorundadır, çünkü yukarıda da belirttiğim gibi nüfusumuzun % 17'sinin ufkundan sosyalizm hedefi büyük ölçüde silinmiştir, sosyalist mücadelenin kuşaktan kuşağa aktarılması zincirinde önemli bir kopmadır. Bu kopuşun giderilmesi, zamanla daha da büyümesinin önlenmesi gerekir. Aksi takdirde işçi sınıfının siyasi birliği yolunda önemli aşamalar kaydedilse de, sınıf hareketinin ayaklarını basacağı zemin olağanüstü zayıf kalacaktır.

Güncel görevin gereklerini yerine getirememe, ama yine de "her zaman **doğru olma**" iddiası eninde sonunda retorikten ibarettir. Teoriyi kağıda yazılı hoş sözlerden, pratiği kafası kesilmiş tavukluktan kurtarmak mümkün ve zorunludur. Burjuvazi hangi baskıyı uygulamış olursa olsun, bir, iki, üç seçim döneminde, siyasetin kitleler için daha ön plana çıktığı anlarda, müzmin bir şekilde sosyal demokrasiyi salık vermek onaylanamaz. Buna mecbur kalmak onaylanamaz. Alternatif yaratmama yüzünden mecburiyet onaylanamaz. Üstelik siyaset sadece seçimlerden ibaret değildir!

Sol güçlerin birliği 'yedeğe alarak' sağlanmaz

MEHMET İZER

GELENEK kitap dizisi, 8. sayısının 69. sayfasında şunları yazıyordu: "Bugün ise, belki de uzun süreli bir suskunluktan süratle sıyrılmaya başlayan gençlik hareketine fazla eleştirel davranmanın zamansız olmasından ötürü 'sol radikalizm' kavramı ağırlık kazanıyor. Ayrıca tüm toplumsal sorunların gençliğin günah hanesine yazıldığı bir dönemde bu akıntıya karşı duran ve devamında devrimci demokrasiyi yedeğine almayı planlayan uç bir tutum da geleneksel soldan türemiş bulunuyor. Oysa devrimci demokrasiye karşı ne eziklik duymak, ne varlığını yadsımak, ne de 'cephe' kurmaya çalışmak anlamlı."

Bu alıntıda geçen "yedeğine almak", "ezikliк duymak", "cephe kurmaya çalışmak" gibi nitelemeleri, aynı kitap dizisinin ilk sayılarında yeralan marjinal kalmaya övgünün garip tezahürleri olarak görmek ve özündeki yanlış kavrayışını tartışmak gerekiyor. Çünkü, bir ülkede sol adına, cephe ve ittifaklar sorununa bu denli yabancı bulunulması sessizlikle karşılanamayacak bir zaaf oluşturuyor.

Gene aynı sayfanın şu satırlarına bakalım: "Geleneksel sol kadrolar olağan günlerde hep sıradan ve sade demokrat tutumlar sergileyip, iş dolunayda 'goşizmin eleştirisine' ya da 'reel sosyalizmin savunulmasına' geldiğinde dişlerini uzatmaya çalışan kurt adam sendromundan artık kendini kurtarmalıdır.

"Sosyalistlerin demokrat cephe projesi ile bir kez daha demokrasi görevine soyunmaları, sosyal demokrasiden alınan demokratlık sıfatının bizzat sosyalizmin alamet-i farikası haline getirilmesi olacaktır."

Bu satırların tümü de, bilimsel sosyalist hareketin, yüzyılın başlarından beri gündeminde tuttuğu, çözmeye çalıştığı cephe sorununun tümüyle uzağında olunduğunun tartışılmaz ifadeleridir. 1921'de "tüm ülkelerin emekçi kitlelerini, kapitalizmin saldırılarına karşı birleştirme mücadelesi"ni tartışan ve öneren; 1925'te "işçi sınıfını ve emekçileri sermayeye karşı bir birleşik anti-emperyalist cephede birleştirme" yollarını araştıran; 1935'te "faşizme karşı halk cephesi" sorununu gündeme getiren bir tarihin tümüyle dışında olunmasının ifadeleridir. Ve bu kavrayışla, "güncel sorunların peşine takılmamanın avantajıyla sola politikalar üretmek" olanağı da kullanılamaz.

SOL GÜÇLERİN ÖNYARGILARINDAN KURTULMASINDAN DUYULAN KAYGULAR YAPICI DEĞİLDİR

Türkiye'de sol güçlerin önlerinde çözmek zorunda oldukları cephe sorunu için öncelikler sıralamasının taşıdığı önem geçen sayının ele aldığı konulardandı. Şunlar söyleniyordu: "ülkede demokrasi için mücadelede ortak olunabilecek yapılar belirlenirken, sol güçlerin birliğine yönelmek, önem vermek gerekiyor, eski tartışma ve çatışmaları aşmak için, önyargıları kırmak için gerekiyor." Gerektiği, bu yazının başında yeralan alıntılarla görülüyor, bir iki satır aşağıdaki ve Türkiye Sorunları Dizisi-1'den alınmış düşünceler için de görülüyor. Ülkemizde benzer algılamaların oldukça yaygın olduğu bilindiği için gerekiyor. Şöyle diyor Cüneyt Akman, Alan yayınlarının dizi kitaplarının ilkinde; 1980 sonrası gelişmeleri ele alarak:

"Böyle bir etkinin nerelere vardığını Yeni Çözüm dergisinde görmek mümkün. 'Yeni sol anlayışlar açıkça söylese de, söylemese de, hattaaksiniiddiaetse de sosyalizme karşı çıkmaktadır. (...) Bürokratizm, jakobenizm, tek seslilik, bürokratik kollektivizm, demokrasicilik, parti-devlet v.b. suçlamalarının sonunda vardığı yer burasıdır. Tek ülkede sosyalizmi mümkün, gerekli (hatta zo-

Sol radikal hareketler, kendilerini yeniden gözden geçirirken, bilimsel sosyalizme karşı olabildiğince önyargısız bakmayı başardıkları takdirde, tarihi kendi bildiklerince yoğurmadıkları, nesnel olabildikleri takdirde, 1980 sonrasını yapılanları ve yapılamayanlarıyla komplekssiz biçimde ele alabildikleri takdirde aşılacak yol kısalabilecek.

runlu) bu yanıyla da dünya sosyalizmi açısından olumlu görmek, ciddiyetin, samimiyetin, gerçekçiliğin, sosyalizme bağlılığın kriteri olarak kabul edilmelidir.' (Y.Çözüm, Mart-Nisan, s.21) Daha bir hayli yakın zamana kadar Yeni Çözüm'ün yakın olduğu görüştekiler de devrimcilik ve sosyalizmin kriterini daha doğrusu kriterlerini başka şeylerde ararlardı. Burjuva sınıfı ve devletine karşı uzlaşmaz sınıf tavrını sürdürmek ve buna uygun devrimci politikalar üretmekti kriter... Revizyonizm ve reformizm ile mücadele etmekti... O zamanlar sicilli revizyonistler dışında tüm devrimcilerce kabul edilen kriterler böyle şeylerdi... Şimdi de yolunu şaşırmamış devrimcilerin kriteri elbette budur. Ama Y.Çözüm'e göre tek kriter bugünkü Sovyetler Birliği yöneticilerine karşı hiçbir temel eleştiri getirmemektir. (...) Bildik bir hastalığın nüksetmesi bu. Devrimci sosyalizmin eski kriterlerinin yerini şimdi 'varolan sosyalizme' kayıtsız şartsız bağlılık almış."

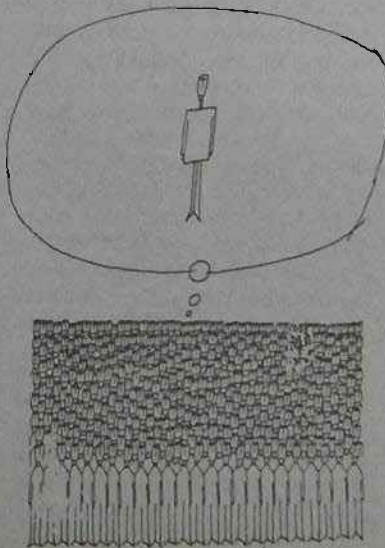
Bize göre Akman'ın konu edindiği dergiye ilişkin yakıştırmalarının şu anda bir temeli yok. Ama birileri için, Türkiye'de sol yapıların sorunları daha geniş tartışabilir durumа gelmesi, birbirlerini anlamaya çalışması, giderek önyargılarını kırmaya uğraşması (bugün bunun da belirtileri henüz çıkabilmiş değil) tahammül edilemez "sapmalar".

Oysa ki, tümüyle ve tartışmaksızın devrimci demokrat olarak nitelenemeyecek sol radikal akımların ülkenin sorunlarını tartışmaları çok olağan. Tıpkı bilimsel sosyalistlerin de yaptığı gibi. Bu değerlendirmeler sırasında ortak mücadelenin adımlarının atılması da bir o kadar olağan. Birbirlerini eylem içinde, iş içinde daha yakın tanıyan hareketlerin faşizme, emperyalizme, tekellere ve şovenizme karşı ortak bir mücadeleyi yürütecekleri organı, cepheyi örebilmeleri de bunların doğal sonucu.

Ama bir yanda, sol radikalizme, kolayca devrimci demokrasi nitelemesini verip, teorik karıştırmalarla o akımların "sol sapma" olamayacağını söylemek, yeni sol olarak ele alınabileceğini söylemek, "Goşizm ise, teori aranışında hareket ve şiddetin kendi adlarına teorileşmesidir. Goşizmde, hareket ve şiddet teorinin kendisidir." tanımlamaları yapıp, sonuç olarak da: "Devrimci demokrasinin bilimsel sosyalizme geçişi, her yerde olduğu gibi Türkiye'de de sınırlı kadroların kimlik değiştirmeleriyle mümkün olacaktır." ya da "Uzun vadede en iyimser tahmin, devrimci demokrat muhalefetin bir dönüşüm anında sosyalist önderliğin yedeğine alınması olacaktır." (Gelenek, sayı 8, sırasıyla, sayfa: 29, 40, 70) noktasına varmak, yukarı paragraftaki doğal sonuca hizmet etmez. Tıpkı, Cüneyt Akman'ın yazısının da edemeyeceği gibi. Daha doğrusu bu yaklaşımların varacağı sonuç, herşeyin, yalnızca kendi doğrularında doğru olarak kaldığı ve şu anda silkiniş görüntüleri veren sol hareketin yeniden sessizliğe çekildiği, varolan durumun korunduğu (aslında gerilediği) bir ortamı hedeflemektir.

BİLİMSEL SOSYALİSTLER CEPHEYİ, ÇEŞİTLİ HAREKETLERİ "YEDEĞİNE ALMAK" OLARAK GÖRMEZLER

Bugün ülkemizde sol hareket kendisine bir rota belirlemeye çalışıyor. Bunda, sol hareketin kendi cephe programını oluşturup, ortak hedefe doğru birlikte yürünmesi öne çıkıyor. Ortak programın ana çerçevesi ya da temeli belirli: faşizme, emperyalizme, tekellere, şovenizme karşı olmak. Bu karşılıkta buluşan hareketlerin, yapıların kendi ayrı programları var. Öne çıkardıkları mücadele biçimleri var. Bunların terkedilip, "ortalama" bir anlayışta biraraya gelinmesi düşünülmüyor. Aksine hareketlerin, yapıların bağımsızlığı öncelikle gözetiliyor. Ortak temelin nasıl yükseltileceği, hangi mücadele biçimlerinin seçileceği (daha doğru deyişle ne zaman ne yapılacağı) bu hareketlerin biraraya gelişlerinin meyveleri olarak ortaya çıkabilecek. Tartışmalarla şimdiden buna yaklaşmak için çalışmak gerekiyor.

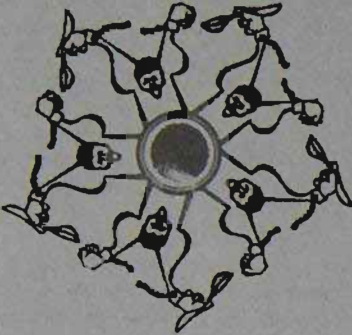
Cephe içindeki hareketlerin bağımsızlığı tartışılamaz bir gerçek. Hele de, yazının kimi yerlerinde aktardığımız düşüncelerin bilimsel sosyalistlerle yakından uzaktan bir ilişkisi yok. "Sınırlı kadro aktarımı", ya da açıkça yazılmamakla birlikte Akman'ın aba altından gösterdiği "saparak revizyonist kampa katılma", "yedeğe alınma"... bunların hiçbirbirinin ne bilimsel sosyalistlerle ne de cephe teorisiyle ilişkisi var. Bunlar iyimser bir yaklaşımla, sorunu kavrayamamaktan kaynaklanan kaygular.

Sol radikal hareketler, kendilerini yeniden gözden geçirirken, bilimsel sosyalizme karşı olabildiğince önyargısız bakmayı başardıkları takdirde, tarihi kendi bildiklerince yoğurmadıkları, nesnel olabildikleri takdirde, 1980 sonrasını yapılanları ve yapılamamayanlarıyla kompleksiz biçimde ele alabildikleri takdirde aşılacak yol kısalabilecek.

Sosyalist hareket de, sıralamalarına dikkat etmek zorunda. Ülkenin henüz tartışamadığı, daha önce hiç gündemine gelmemiş sorunları şekilci çıkışlarla kabul edemeyeceğini gözetmek zorunda. Sosyal demokrasiye olan yaklaşımını hem tarihe hem güne oturtabilme becerisini göstermek durumunda. Kuşkusuz bunlar da en az bir önceki kadar yol kısaltıcı unsurlar.

Genel olarak sol hareketin ülkemizde değişimi gerçekleştirebilme azmini, direncini, özverili özlemini kitlelere gösterebilmesi, bir güç olarak yeniden kitlelerin gündemine girebilmesi için hem bunlar gerekiyor, hem de geçmişten gelen kayıtları koşulları düşünmeksizin geleceğe talip olabilmesi. Tarihimizin üç onyıllık evresi buna fazlasıyla hakkımız olduğunu kanıtlıyor.

Neden iki parti?

SEDAT KARAÇAM

BİRÇOK siyasal çizgiye ve partiye bölünmüş olan sol harekette bu oluşumlar genellikle birkaç ana kökten kaynaklanmıştır. Ayrılıklar önce aynı örgüt çatısı altındayken ortaya çıkmakta, daha sonraki aşamada oluşumlar birbirlerinden koparak, ayrı politik ve örgütsel organizasyonlar olarak sistemleşmektedir.

Bu nedenle geçtiğimiz günlerde Güneş gazetesinde ve Yeni Gündem dergisinde görüşlerini açıklayan TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu'nun öne sürdüğü, TİP'le sürdürdükleri birlik çalışmasının gerekçesi oldukça ilginçtir.

Haydar Kutlu, TKP'nin TİP ile birlik çalışmalarının 12 Eylül öncesine uzandığını belirterek, şöyle devam ediyor:

"...biz TİP'i tarihi bakımdan değerlendiriyoruz. Bu değerlendirmede tarihsel olarak işçi sınıfı hareketinden TKP ve TİP olarak iki kol'un çıkması görünümü vardı. Şimdi ise bu tarihsel ayrışımı TİP ile birleşerek kapatmak istiyoruz. Birlik sorununun temeli budur."

Haydar Kutlu bu yaklaşımın yalnızca kendi partilerinin yaklaşımı olmadığını da belirtiyor. Türkiye İşçi Partisi'nin belgelerinde ve Genel Başkanı Behice Boran'ın yazılarında ve konuşmalarında politik birlik önerisi aynı tarihsel gerekçeye dayandırılıyor.

Bu yaklaşımlar sonucunda ortaya ilginç bir durum çıkıyor. İlk kez sol hareket içindeki bir ayrılığın kaynağının ideolojik ya da politik değerlendirme farklarıyla değil de, tarihsel sürecin özellikleriyle açıklandığını görüyoruz.

Ancak iki parti de yalnızca ayrılığın kaynağını saptamanın birleşmeyi gerçekleştirmeye yetmeyeceğinin bilincinde. Çünkü ortak ideolojik ve sınıfsal köklere sahip olsalar da, TKP ve TİP siyasal eylemlerinde dönem dönem farklı taktik ve stratejik hedeflere ağırlık verdiler. İzledikleri bu çizgiler nedeniyle de birbirlerine göre farklı yollar tuttular. Ayrılığın tarihsel nedenleri olduğu söylenirken, daha sonraki yıllarda politik taktiklerde iki parti arasında beliren ayrılıkların TKP ve TİP liderliklerince önemsenmediği söylenemez. Birlik süreci önemli ölçüde bu ayrılıkların giderilmesi çalışmalarını da içeriyor. Ancak burada önemli olan ayrılıkların varolması değildir. İki partinin ortak ideolojik ve sınıfsal niteliklerinin olmalarıdır. Bu özellik bütün sorunların ve ayrılıkların çözülebilmesi için uygun koşullar yaratıyor.

1951 yılında TKP'nin yaşadığı geniş çaplı tutuklamalar ve bu tutuklamaların sonuçları TİP ve TKP olarak iki ayrı partiyi yarattı.

TKP, 1943 yılında faşizmin yenilgiye uğrayacağının kesinleşmesi sonucunda ortaya çıkan uygun ulusal ve uluslararası koşullardan geniş ölçüde etkilendi. Bir canlanma ve genişleme dönemine girdi. Bu dönemde TKP'nin örgütsel, yayın ve kitle örgütlenmeleri planında çalışmalarını etkinleştirdiği görülüyor. Partinin üye sayısı arttı. Örgüt birimleri çoğaldı. Parti birbiri ardına siyasi ve kültürel yayınları çıkartmaya başladı. Parti ilk kez bu yıllarda yaygın olarak varolan kitle örgütleri içinde çalışma ve doğrudan kendi girişimi ile birçok alanda kitle örgütleri yaratma olanağına kavuştu.

1946 Temmuz'unda, dönemin TKP Genel Sekreteri Şefik Hüsnü Deymer'in liderliğinde Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi kuruldu. TSEKP işçilerin yoğun olduğu birçok bölgede ve ilde örgüt kurmayı başardı.

1946'da Dernekler Yasasında değişiklikler yapılmasının ardından işçi sendikaları hızlı bir gelişme gösterdi. Parti, sendikaların kurulmasına ve gelişmesine önem verdi. Sendikal hareketle yakın bir bağ kurmaya çalıştı. İşçilerin mücadelesini yönlendirmek amacıyla dergiler ve kitaplar yayınladı. Bu etkiler sonucunda 1946 sendikacılığı önemli ölçüde iktidarın denetiminin dışında, olumlu bir çizgide gelişmeye başladı.

Parti, ilerici demokratik gençlik hareketiyle de ilişkilerini geliştirdi. İstanbul'da, Ankara'da, İstanbul Yüksek Tahsil Talebe Cemiyeti (İYTTC) ve Türkiye Gençler Derneği (TGD) gibi örgütler kuruldu. Hür Gençlik adıyla bir gençlik dergisi yayına başladı.

Türkiye Komünist Partisi, tek parti iktidarına karşı demokrasinin savunulması ve geliştirilmesi mücadelesine önem verdi. Bir kısım Demokrat Partililer henüz muhalefet olmanın etkisi ve tedirginliğiyle demokrasinin savunulmasına ilgi göstermeyi yararlarına sayıyorlardı. Çıkarılacak ortak bir yayına yazı vermeyi kabul ettiler. Böylece Görüşler dergisi çıktı. 1946 Ekim'inde de Dışişleri eski bakanlarından Tevfik Rüştü Aras, Genelkurmay eski başkanı Mareşal Fevzi Çakmak, dönemin Demokrat Parti İstanbul İl Başkanı Kemal Öner ve gazeteci-yazar Sertel'lerin katılmasıyla, İnsan Hakları Derneği kuruldu.

Ancak legalitedeki bu yoğun çalışmalar ve atılan ileri adımlar partiye ardarda indirilen darbeler altında gerçekleşiyordu. 1944'te partinin bir bölümüne ve partinin gençlik içindeki platformuna vuruldu. 1945 Aralık'ında demokrat ve muhalefet çevrelerde önemli ağırlığı olan Sertel'lerin Tan gazetesi ve matbaası, iktidarca kışkırtılan bir grupça tahrip edildi. 1946 Aralık'ında da Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi ile birlikte partinin çıkardığı gazete ve dergiler kapatıldı. Şefik Hüsnü Deymer ve diğer liderleri tutuklandı, mahkum edildi. Olumlu bir gelişme çizgisi izleyen 1946 sendikaları kapatıldı, yöneticilerinin çoğu mahkemeye sevkedildi.

Bu darbeler sonucunda TKP'-

nin legal alandaki çalışmaları önemli ölçüde sarsıldı. Legal çalışmalar ve gençlik içindeki çalışmalar, bazı girişimler ve yayın çalışmaları ile sınırlandı. Birçok yönetici ve kadronun mahkumiyetiyle parti güçsüz düştü.

Ancak diğer bir yanıyla TKP'nin gelişme temposu sürüyordu. Üye sayısı arttı. 1946-51 dönemi içinde partinin illegal örgütü gelişti. TKP'nin 1960 sonrasında Genel Sekreteri olan Zeki Baştımar liderliğinde Parti çalışmalarını yeniden düzenledi. Bu çalışmalara daha sonra cezalarını tamamlayarak hapisten çıkan Şefik Hüsnü Deymer ve diğer liderler de katıldılar.

TKP, 1951 tutuklamalarıyla bu koşullarda karşılaştı. Bu yıllarda dünyada soğuk savaş rüzgarları esiyor, gericilik güç kazanıyordu. DP iktidarı ABD ile ilişkilerini geliştirmek için antikomünist bir kampanya başlatmak istiyordu. Diğer yandan muhalefetteki göstermelik demokratik kisvesine artık gerek duymayan DP, gerçek düşmanı TKP'nin gelişmesini durdurmak istiyordu.

1951 yılında 167 kişi tutuklandı. Parti MK'sı, örgütün büyük bölümü açığa çıkarıldı. Tutuklamalar ve sorgu için 400'e yakın polis görevlendirildi. Sorguların istenilen biçimde yapılabilmesi için İstanbul emniyetinin gözetim odaları özel bir kararla cezaevine dönüştürüldü. Sorgu ve yargılama aylarca sürdü. Sonunda 167 kişi değişik ağır cezalara çarptırıldı.

1951 tutuklamalarının TKP'nin yaşamında ağır sonuçları oldu. Bu sonuçları iki ana bölümde toplayabiliriz.

Birincisi; bir illegal parti için kadroların ve örgütün böylesine açığa çıkması çok ağır darbeydi. Legal olanakların ve çalışmaların hemen hemen olmadığı 1950-1960 arasında açığa çıkan kadrolara neredeyse bir çevre olarak kendilerini korumaktan başka yapacak birşey kalmıyordu.

İkincisi, belki de en önemlisi tutuklama döneminde parti liderliğinde izleri daha önceden de görülen bir ayrılık açığa çıktı. Liderlik ve parti ikiye bölündü. Partinin yaşadığı büyük şokla birlikte yaşanılan bu bölünme kadroları birbirinden uzaklaştırıyor, yeni kararların alınmasını ve yapılabileceklerin de yapılmasını sürdürüyor ve onları yönlendirir duruma ulaşıyordu. Bu önemi bir olanaktı. Parti yıllarca böylesi bir duruma gelmek için çaba harcamıştı. TİP'in elde ettiği legal olanaklara saldırılmasına engel olmak gerekiyordu.

Bu görüşü destekleyen bir başka kanıtsa şuydu: TKP, çok daha uygun legal olanaklar sağlamasına karşın, 1960'tan sonra 1946'da gösterdiği canlanmayı gösterecek durumda değildi. Yaşadığı süreç yeni yaklaşımları ve yılları zorunlu kılıyordu.

İzlenmeye çalışılan yeni çizgi herkesçe görülebiliyordu. Nitekim polis de TİP ile TKP arasında bağ arayıp durdu. Doğal olarak bulamadı. Çünkü böylesi bir bağ gerçekten de yoktu. Yukarda anlatılan değerlendirme ve ulaşılan sonuç bir örgüt kararı ve görevlendirmeleri biçiminde oluşmadı. Daha çok ortaya çıkan fiili görev bölüşümleri, ortak sonuçları bağımsız olarak uygulamak ve karşılıklı güvene dayanıyordu.

Konumuz TİP'in gelişimini anlatmak olmadığı için, gelişmelerin bu boyutu üzerinde durmayacağız. Ancak rahatlıkla söyleyebiliriz ki, TİP'in gelişmesi ve başarısı öngörüleri ve beklentileri bütünüyle doğruladı. Bilimsel sosyalizm kabuğunu kırarak geniş yığınlara ulaştı ve darbelerle yokedilemeyecek bir potansiyel oldu.

Bu dönemde TKP Genel Sekreteri Zeki Baştımar, TİP'e karşı alınan tutumun ilericiliğin mihenk taşı olduğunu ilan etti. TİP'in gelişmesini destekledi. Yurt içindeki kadroların büyük bölümü de TİP'i hareketin bir temsilcisi olarak gördü. Ancak Mihri Belli ve çevresinin kaengelliyordu. Bölünme Zeki Baştımar ve Mihri Belli çevresinde yoğunlaşıyordu. Şefik Hüsnü Deymer ve Reşat Fuat Baraner gibi liderlerin daha çok ikinci gruba yakın olduklarıbiliniyordu.

1951 tutuklamalarının sonucunu daha iyi anlayabilmek için, TKP liderlerince de belirtildiği üzere, TKP'nin 1973 atılımına kadar yurtiçinde parti örgütü bulunmadığını belirtmek yeterlidir.

1951 yılından sonra sürdürülen toparlanma çalışmaları ve neden başarılı olmadığı ayrı bir konudur. Ancak bu dönem içinde 1954 yılında emektar komünist Dr. Hikmet Kıvılcımlı liderliğinde büyük çoğunluğuyla işçi kadrolara dayanarak kurulan Vatan Partisi girişimini anmak gerekir. Ancak bu girişim DP yönetimince yasaklanmış ve yöneticileri mahkum edilmiştir.

27 Mayıs ülkemizde köklü değişiklikler yarattı. Bu olumlu koşulların da etkisiyle, en etkin sendika liderlerinin girişimiyle Türkiye İşçi

TKP, TİP, TBP

TİP'te birliğe muhalefet

Haftalık İkibine Doğru dergisinin 31 Mayıs tarihli sayısının 32-33 sayfalarında yeralan yazıdan: "...'tekelci sermayenin emrindeki güçlerin ve polisin birliği baltalamak amacıyla çıkarabileceği söylentilere, gündeme getireceği provokasyonlara' dikkat çekerek..."

Partisi kuruldu. Çok kısa bir süre sonra TİP yöneticileri, bilimsel sosyalist hareketin parçaları olan sosyalist liderleri partiye çağrıldılar. 1962'de yasal kısıtlaması olmayanlar TİP'e katıldı.

TİP olayı bilimsel sosyalist hareket tarafından önemli bir tarihsel olanak olarak görüldü. Çünkü bu kanalla bilimsel sosyalizm geniş yığınlara ulaşabilir, yıllarca çevresinde kurulmuş olan demir çemberi parçalayabilirdi. Siyasal koşullar ve partinin gücü legalitesini kurmaya, korumaya olanak sağlıyordu. Parti bir yandan örgütsel yapısını geliştirirken diğer yandan büyük etkinliğe sahip kitle örgütlerinde çalışmalar nuya yaklaşımının daha değişik olduğunu belirterek geçelim.

Bu durum 1973' yılına kadar sürdü. O döneme kadar TKP yurtdışında büyük sayılara ulaşan Türkiyeli işçi ve öğrenciler arasında çalıştı. Yeni üyeler kazandı, örgütler kurdu, yayın çalışmasını sürdürdü. 1968'den sonra sürdürülen bu çalışmalar, TKP'nin 1973 atılımı için basamak taşlarını hazırladı.

1971 12 Mart gerici ara rejiminin tutmaması üzerine ülkede demokrasi güçlenmeye başladı. TKP'nin yeni liderliği bu uygun ortamı değerlendirmek, örgütlenmesini ülkede yeniden kurmak ve geliştirmek istiyordu. TİP liderliği de 1974 affından sonra partiyi yeniden kurmak üzere zaten hazır durumda olan parti çevrelerini yeniden örgütlemeye başladı.

Sonuç olarak o döneme kadar fiili bir görev bölüşümüyle çalışmış olan iki parti, yeni koşullarda çatışan iki parti durumuna geliyordu. TKP işçi sınıfının tarihsel partisi ve enternasyonalist temsilcisi olma nedeniyle kendisini diğer partilerden ayrı değerlendiriyordu. TİP ise kendisini işçi sınıfı hareketinin 1960 sonrası koşullarda yeniden biçimlenişi ve sürdürücüsü olarak görüyordu. Bu ayrımların giderilmemesinde 1960-71 yılları arasında belirsiz bırakılan birçok konu da etkili oldu. Bir başka deyişle, 1960 sonrasında ülke içinde TİP, dışarda TKP ayrımı yapılırken, bu ayrımın nasıl ve hangi yöntemlerle birleştirileceği üzerine hiçbir öngörüde bulunulmamıştı.

İki parti belirleyici ağırlık kazanabilmek için 1975-79 arasında yer yer çatışmaları da içeren bir mücadele içine girdiler. Ancak elbette ki bu durum çıkar yol değildi. 1979 Ekim'inde TİP Genel Başkanı Behice Boran iki partinin izlediği çizginin sonuçsuz olduğunu açıkladı. Ve çözümün politik tekleşmede olduğunu söyledi. Değişik aşamalardan geçerek bu süreç gelişti.

Yazıyı TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu'nun Yeni Gündem'de yayınlanmış şu sözleri ile bitirmek istiyoruz: "Dünya pratiğinde devrim öncesinde iki sol partinin birleşme örneği yoktur, bu zor ve zor olduğu kadar da değerli atılımı gerçekleştirmek bize onur veriyor." □

GÜN'ÜN KİTAPLIĞI

Yenilenme ve Kadro Politikası

Mihail Gorbaçov
Bilim ve Sanat Kitapları

Sovyetler Birliği tüm insanlığın, devletlerin, örgütlenmelerin gündemine, büyük bir devlet olma niteliğinin dışında girdi. Tüm dünya basını hergün sayfalarının bir bölümünü oraya ayırıyor. Batı blokunda barış doğrultusunda yapılan öneriler tartışılıyor, ABD hergün, yeni bir öneriyi nasıl savuşturacağının telaşını güdüyor. İnsanlıksa, barışın elde edilebilir ve korunabilir bir şey olduğunu somut olarak görmekten dolayı tüm dikkatini Sovyetlere çevirmiş durumda.

Bu kadar konuşulan, tartışılan ülke ve yöneticilerinin neler söyledikleri, yaptıklarıysa, Türkiye'ye hep batılı basın ajanslarının bültenlerinden girebiliyor. Türkiye, tüm dünyanın sahip olduğu bir olanağı kullanamıyor.

İşte bu kitapla, bu doğrultuda bir ilk adım atılmış durumda. Gorbaçov'un 1987 başında yaptığı iki konuşmanın tam metinleri, Sovyetlerde olan biteni anlamak için, bunu yetkili ağızlardan öğrenebilmek için bu kitap önemli bir kaynak oluyor. Dileğimiz, tüm dünya sorunlarına, aynı somutlukla yaklaşabileceğimiz bir bilgi akışının ülkemizde oluşabilmesi.

Yenilenme ve Kadro Politikası, Gorbaçov tarafından, SBKP MK Plenumuna sunulan bir rapor. Bu raporda, yakın geçmişte askıda bırakılan kimi sorunların ülkeyi içine soktuğu durum ele alınıyor. Yerinde durmanın sonuçta nesnel olarak gerilemek olduğu rakamlara dayanarak açıklanıyor. Burada partinin eksikleri açılıyor ve öneriler dile getiriliyor. Rapor şu sözlerle bitiyor:

"Bu ülkemizi, en gelişmiş devlet modeline, en ileri ekonomiye, en geniş demokrasiye, en insancıl ve yüce ahlaka sahip bir topluma; her emekçinin kendisini ülkenin gerçek efendisi hissettiği, maddi ve manevi kültürün tüm ürünlerinden yararlandığı, çocuğunun geleceğinin güvence altında olduğu, dolu ve zengin içerikli bir yaşam için her şeye sahip olduğu bir topluma dönüştürmek istiyoruz. Öyle ki, o zaman kuşkucular bile şöyle demek zorunda kalsınlar: Evet, Bolşevikler her şeyi başarabilir. Evet, hakikat onlardan yanadır. Evet, sosyalizm insanlığın esenliğine, onun sosyal ve ekonomik çıkarlarına ve manevi zenginliğine hizmet eden toplumsal düzendir."

O YILLAR

Haluk Gerger, Dost Yayınları

O YILLAR Haluk Gerger'in 12 Eylül'den sonra çeşitli gazete ve dergilerde yayınlanmış yazılarını topladığı kitabına verdiği ad.

Demokrasi, silahsızlanma, irtica, işkence konularını, yazıların yazıldığı dönemin koşullarında gözüpek bir yaklaşımla ve bir aydın sorumluluğu ile dile getirmiş olduğu görülen yazıların,
birarada kitap olarak yayınlanması son derece yerinde olmuş.

Bu yerindelik, herbiri gününün belgeseli olan yazıların zaman içinde yok olup gitmesini önlemesinden gelmiyor yalnızca.

12 Eylül'le hapishanelere girenlerin 1986 yılı sonlarına değin, veya çeşitli devrelerde, oralarda kalanların görüp okuyamadıkları ve belkide varlığından bile haberdar olmadıkları yazıları bir araya toplamış olmasından geliyor.

ABD'de militarizm...

Yüz milyarlarca dolarlık vergiler, Amerikan tarihinde, barış dönemlerinin en büyük askersel yığınağını desteklemek için harcanırken, sosyal programlar kesilmekte, borçları denetimden çıkarmakta ve nükleer savaş olasılığı da artmaktadır.

BU YAZI, başkanlığını emekli Amiral J. Loraque'un yaptığı ABD Savunma İçin Enformasyon Merkezi tarafından yayınlanmakta olan "Defense Moniton" adlı dergide yeralmıştır. 20th Century and Peace dergisinin 11/86 tarihli sayısında iktibas edilen yazıyı, ABD'ye içerden yapılmış bir değerlendirme olarak yayımlıyoruz.

AMERİKALILARIN çoğu, ABD'nin özellikle militarist olduğunu düşünmezler. Halen savaşta değiliz. Sokaklarımızda, omzunda tüfek, askerler dolaşmıyor. Genç erkekler artık askere çağrılmıyor. Ancak pekçok yönden, militarizm Amerika'da egemendir.

1945'ten bu yana, ordunun Amerikan hükümeti ve toplum içindeki rolü dramatik biçimde değişmiştir. Askersel konular, Amerikan dış ve iç politikalarının biçimlendirilmesinde büyük önceliklere kavuşturulmuştur. İç politik ekonomimiz ile Amerikan toplumunun gündelik yaşamının militarizasyonu, giderek artan ölçüde tehlikeli bir olguya dönüşmektedir ve eğer bu olguyu denetim altında tutmak istiyorsak, konuyu dikkatle incelememiz gerekir.

Ordu üzerinde sivil denetim şeklindeki uzun yılların geleneği aşınmaktadır ve daha önce sivillerin bulunduğu hükümet görevlerinde artan sayıda asker görevliler yeralmakta, sivil liderlerimiz de, politika üretilirken, ordunun daha büyük bir rol oynamasına izin vermektedirler.

Askersel kaygular, ülke çapında ekonomik öncelikleri etkilemektedir. Yüz milyarlarca dolarlık vergiler, Amerikan tarihinde, barış dönemlerinin en büyük askersel yığınağını desteklemek için harcanırken, sosyal programlar kesilmekte, borçları denetimden çıkarmakta ve nükleer savaş olasılığı da artmaktadır.

İleri teknoloji kullanılan sanayii ile uluslararası bilimsel topluluk içindeki Amerikan öncülüğü giderek gerilemektedir. Araştırmacılar ve bilim adamları ulusal güvenlik çıkarları çerçevesinde empoze edilen etkili kısıtlamalar nedeniyle araştırmalarını diğer bilim adamalarıyla tartışmaktan alıkonabilmektedir. Entellektüel ve maddi sivil kaynaklar ise, çok az sivil çıkar sağlayacak olan, ancak ABD'yi daha da büyük askersel harcamalara bağlaycak Stratejik Savunma Girişimi (Yıldız Savaşları) gibi programlara kaydırılmaktadır.

Günümüzün karmaşık dünyasında konumuzu belirlemek ve pekiştirmenin bir aracı olarak Amerika'nın orduya giderek artan bir ağırlık vermesi, Amerikan toplumu için pekçok sonuç doğuruyor. Rambo, Rocky IV, ABD İşgali gibi filmler, ABD'yi, istemlerini dayatarak, güç kullanarak bir dünya düzeni kurmaya itmektedir. Amerikalıların, inançları güçlü ve silah depoları dolu olduğu sürece, askersel çözümlere başvurma hakkı bulunduğu gibi bir düşünce sunulmaktadır bizlere. Benzer biçimde, evdeki cep-

hede de kişisel hedeflere ulaşmada saldırganlık ve şiddet de, toplumda artık daha kolay kabul edilen, normal araçlar olarak görülmektedir.

Paramiliter giysiler, silahlar, sözcükler ve değerler günlük yaşama yamandıkça, hedeflerimize ulaşmanın bir aracı olarak güç kullanımının tehlikelerine, giderek duyarsızlaşıyoruz. Militarizmin artan etkisine, ihtiyatlık ve eleştirel bir gözle bakacağımıza, miyoplar gibi bunu, yeniden alevlenen gücün bir işareti olarak görüyoruz.

Usta ve kışkırtıcı yöntemlerle çağdaş reklamcılık, Amerikan gençliğine çağrı çıkarıp Silahlı Kuvvetleri bir tür meslek enstitüsü, fırsatlar ve heyecan vadeden bir kurum olarak takdim ederken, bu eğilim, gerek iç, gerekse dış politikamızı çarpıtmakta, dengeli, üretken bir toplumda, demokratik sürecin geleceği konusunda ciddi kaygular doğurmaktadır.

ULUSAL GÜVENLİK DEVLETİ

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, ABD dünyayı askersel bölgelere ayırmış ve her bölgenin sorumlusu olarak dört yıldızlı bir general yada amiral atamıştır. Dünyanın başka hiçbir ülkesi, dünyamızı bu şekilde bölmemiştir.

1947'de geçirilen Ulusal Güvenlik Yasası, Ulusal Askersel Kuruluşu'nu (bu şimdi Savunma Bakanlığıdır), Amerikan Merkezi Haberalma Örgütü CIA'yı ve ulusal güvenlik alanında esas karar verme topluluğu olan Ulusal Güvenlik Konseyi'ni (NSC) yaratmıştır. Yasa, resmi olarak, geniş kapsamlı "ulusal güvenlik" soyutlamasını ortaya koymuş ve o gün bugündür bu kavram, tartışma kaldıran silah sistemlerinin üretiminden Grenada'nın işgaline dek, hemen herşeyi haklı çıkarmak için kullanılmaktadır.

Ne yazık ki Amerikan toplumu düelloya davet edilmekte, bütünlüğü tehdit edilmektedir. Sovyetler Birliği'ne askersel yanıtlar verme, "düşmanlık", "Kötü bir imparatorluk" imajları üreten masallar yaratma meşgalesi, askersel güce daha fazla gereksinim olduğunu abartmakta, buysa militarizmi doğurmaktadır. Terörizmle savaşa ilişkin Amerikalıların duyduğu kaygu da, büyüyen militarizmi daha da şiddetlendirmekte, ABD içinde "asayişi sağlayan" yasadışı savunma örgütlerini artırmaktadır.

Bakanlığı ve savunma sanayileri, halen ABD'de 6.5 milyon kişiyi istihdam etmekte ve Pentagon'la özel firmaları arasındaki iş hacmi, yılda 146 milyon doları aşmaktadır.

ABD'nin halen 21 ayrı ülkede bulunan 333 kuruluşta yarım milyona yakın asker personeli bulunmaktadır. ABD aynı zamanda 50'den fazla ülkenin savunmasına koşmak için planlara sahiptir.

DAİMİ SAVAŞ EKONOMİSİ

30 binden fazla firma, askersel üretim yapmaktadır. Bu kuruluşlar, Amerika'da, günde 52 bin anlaşma imzalamaktadırlar.

1985 Mali Yılında Amerika, federal harcamalar toplamının yüzde 27'sini askersel alana yatırmıştır: buysa 234 milyon Amerikan yurttaşına, kişi başına 1100 dolar askersel harcama düştüğü anlamına gelir. Buna karşılık Avrupa'nın NATO ülkelerinin toplam askersel harcamaları, hükümetlerin harcamalarının yüzde 10'undan azına eşit olmuş, buysa 322 milyondan fazla Avrupa nüfusuna, kişi başına 250 dolarlık askersel harcama anlamına gelmiştir.

Normalda savunmasıyla ilgili olmayan firmalar da, üretimlerine yeniden yön vererek, savunma çalışmalarından doğan dolarlardan kendilerine bir pay almaya bakmaktadırlar. Singer, IBM, Goodyear, Tire, Motorola, AT & T ve Westinghouse, sivil anlaşmalardan askersel anlaşmalar çizgisine geçen firmalardan yalnızca birkaçıdır. 1985 yılında Singer firmasının gelirlerinin yüzde 80'i, firmanın uzay elektronik işlerinden elde edilmiştir, oysa 10 yıl içinde bu alandan elde edilen gelir yüzde 15 civarındaydı. Singer'in nükleer silahlara ilişkin anlaşmaları, Trident ve Pershing füzeleri üzerinde çalışmalar ve B-52 bombardıman uçaklarına çeşitli parçaları içermektedir.

Günümüzde Araştırma ve Geliştirme için ayrılan federal bütçeden her doların yüzde 70'i, askersel araştırmalara gitmektedir. 1981'den bu yana bu araştırma harcamaları, enflasyonun üzerinde, toplam yüzde 62 oranında artmıştır, oysa sivil araştırmalara ayrılan para, aynı dönemde yüzde 10 düşüş göstermiştir. 1987 Mali Yılı'ndaki araştırma ve geliştirme projelerine 44 milyon dolardan fazla para harcanacaktır.

ARTAN GİZLİLİK

Reagan yönetimi, hem yürütmeden, hem de Pentagon'dan kamuoyuna bilgi akışını sınırlamak için pekçok girişimde bulunmuştur.

Pentagon her yıl, gizli yada "kara" projeler için korkunç miktarlarda para harcamaktadır. Savunma Bakanlığı, 1987 Mali Yılı bütçesinde, gizli fonları için 22 milyar dolardan fazla para talep etmektedir ki bu, 1981'den bu yana kara projelerde yüzde 300'ü aşan bir artışı ifade etmektedir.

Büyük gizli projeler arasında 50 ile 75 milyar dolardan fazla bir paraya malolacak olan İleri Teknoloji Bombardıman Uçakları programı ve 7 milyar dolara malolacak olana Gelişmiş Cruise Füzeleri Programı vardır.

Fırlatılan uydular hakkında "düşmanlarımızın bilgi edinmesini engelledik" amacıyla, bugüne dek, iki uzay mekiğinin misyonu gizl.enmiştir. Bu uçuşlarla ilgili ödemeler, uçuşların hedefleri, uçuş süresi ve fırlatma zamanları hakkında herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Savunma Bakanı Casper Weinberger, yayın kuruluşları ile gazetelerden bizzat, ulusal güvenlik çıkarları için gizli uzay mekiği uçuşlarına ilişkin yazıları gizlemelerini istemiştir. NASA'nın değerlendirmesine göre gelecek 10 yıl içinde yapılacak tüm mekik uçuşlarının yüzde 25-30'u askersel misyonlarla yüklü olacaktır.

Reagan yönetimi, sözümona ABD güvenliğini iyileştirmek için giderek artan sayıda belgeyi gizli olarak tasnif ettirmektedir. "Ulusal Gizlerin Korunması Üstüne Ortak Personel Ön Hazırlık İncelemesi", 1984 Mali Yılı'nda, "hükümetin 19.607.736 adet belge tasnif ettiğini, bunun bir önceki yıla kıyasla yüzde 9'luk artış anlamına geldiğini, 1973'e kıyasla, yüzde 60'lık bir artışın sözkonusu olduğunu" açıklamaktadır. Askersel, sivil ve kontraktör firmaların yaklaşık 4 milyon kişilik personeli güvenlik açısından "temiz" belgesine sahipken, bunlardan 164 bin kişiden de yaşamboyu görüşlerini yayınlamalarını yada "istihbarata" ilişkin "herhangi bir bilgi" vermelerini yasaklayan hukuki birer kontrat imzalamaları istenmiştir.

Üst düzey yöneticilerinin, röpor-

taj yapmadan, en üst makamlardan onay almasını gerektiren yeni uygulamalar da, basının olayları izlemesine sınır koymak için daha geniş çabalar harcanmakta olduğunu gösteriyor. Çoğu kez, yönetimin hasıraltı etmek istediği bilgi, istihbarat sistemi ve uyduları yoluyla zaten çoktan Sovyetler tarafından bilinmektedir. Basının ağzını bağlamak, sadece ve sadece ABD yurttaşlarının karanlıkta kalmalarını doğurmaktadır.

PENTAGON'UN SÜREKLİ GENİŞLEYEN GÜÇLERİ

1984 yılının Mart ayın da, Başkan Reagan bir kararname imzalayarak, daha önce Ticaret Bakanlığı'nın yetkisinde olan konularda Savunma Bakanlığı'na yetki vermiştir. Böylece Pentagon, ileri teknoloji ürünlerinin, sosyalist olmayan 15 ülkeye ihracını bloke etmek için yeni bir yetkiye kavuşmuştur.

1984 Eylülünde imzalanan bir Ulusal Güvenlik Kararnamesi de, (NSDD-145), Ulusal Güvenlik Kurulu Direktörü Tuğgeneral William Odom başkanlığında, ağırlıkla asker yetkililerden oluşturulan bir yönetim kuruluna binden fazla federal bakanlık, kurum, yönetim kurulu ve komisyonun bilgisayar bankalarına girebilme olanağı tanımıştır. Kararname, hükümete ait tüm bilgisayar sistemlerinin yeniden programlanmasını emretmekte ve Ulusal Güvenlik Kuruluşu ile Savunma Bakanlığı'na, güvenlik bakımından "duyarlı" olan bilgileri belirleme yolunda geniş yetkiler tanımaktadır.

Son zamanlarda Ulusal Bilimler Akademisi tarafından yayınlanan bir rapor da, Pentagon'un artık daha fazla sıklıkla, bilimsel konferanslarda sunulacak belgelerin belirlenmesi için ulusal güvenlik kaygularını ileri sürdüğünü ve Amerikan üniversitelerinde ele alınacak incelemelerin yönünü çizdiğini belirtmektedir.

Yönetim, Savunma Bakanlığı'na önemli askersel politikalar ile programlara ilişkin kamuoyunun bilgi alarak tartışmasını sınırlayan, bilgileri kısıtlama yetkisi vermektedir.

SAVUNMA BAKANLIĞI KAMPÜSLERDE

Günümüzde, Amerika'nın bilim adamları ile mühendislerinin hemen hemen üçte biri, savunma kuruluşları tarafından istihdam edilmiş durumdadır.

Üniversiteler, finansman ve laboratuvar malzemesinin sağlanması bakımından, giderek artan ölçülerde Savunma Bakanlığı'na bağımlı kılınmaktadır ki, bu verilen laboratuvar araç-gereçlerini askersel olmayan araştırmalara adapte etmek, kolay kolay mümkün değildir. 1983'te Savunma Bakanlığı 150 milyon dolarlık, 5-yıllık bir program hazırlayarak, ordu açısından birincil kaygu taşıyan alanlarda araştırma için malzeme sağlamayı kararlaştırmıştır.

Şimdilerde üniversiteler, Pentagon'un temel araştırmaların yaklaşık yarısını yapmaktadırlar. Son 10 yıl içinde Pentagon'un temel araştırmalar için yaptığı harcamalar yüzde 217 oranında artmış ve 1987 Mali Yılı bütçesinde bu amaç için 987 milyon dolar harcanması öngörülmektedir.

Stratejik Savunma Girişimi'ne (SDI) ilişkin araştırma anlaşmaları da, kampüslerde, büyüyen askersel varlığın somut biçimde daha da büyümesine yolaçacaktır. 1985 yılında üniversiteler SDI anlaşmalarından 206 milyon dolar bir para almışlardır; 1983 yılından bu yana bu anlaşmalardan aldıkları para 254 milyon doları aşmıştır.

Üniversiteler aracılığıyla yürütülen askersel araştırmalar, daha geniş biçimde uygulanabilen sivil araştırmalar için kaynakları yutmakta ve askersel finansman ve hedeflerin akademik öncelikleri belirlemesine izin vermektedir. Dayatılan gizlilik düzeyleri de bilimsel gelişme etkinliğini azaltarak akademik bütünlüğü tehdit etmektedir.

RAMBOMANİA

Şiddet filmleri fırtınası, bunlara inanan izleyicileri çoğaltmakta, askersel dil, eşya ve giysileri moda haline getirmektedir. Anti Sovyet filmler, reklamlar ve ilanları, "Rusların" insanlık dışı bir düşman oldukları ve bizlerin her yönden onlardan üstün olduğumuz gibi bir algıya katkıda bulunmaktadır...

Rambo yan ürünleri çarşıları pazarları doldurmuştur. Rambo'yla ilgili her türlü araç-gereçin dağıtım haklarını elde etmek için 25 firma görüşmeler yapmaktadır. ABD Ordusu, acemi asker kaydedilen karakolların dışına Rambo afişleri asarak, genç insanların askere yazılmasını teşvik etmeye çalışmaktadır. Devlet Bakanı bile Rambomania'ya yakalanmıştır: "Dün akşam Rambo'yu seyrettim", demiştir Reagan, "artık gelecek kez teröristler rehine aldıklarında ne yapacağımı biliyorum!"

Kızıl Şafak, Komando, Eylemde Kayıp, Demir Kartal, ABD İşgali gibi militarist filmler şovenizmi alevlendirmekte, yasa-dışı asayiş örgütlerine gerekçe olmaktadır.

Amerikan filmleriyle eğlenceleri, bir tür savaş istenisi yaratmakta, buysa, Amerikalıların, bir dış politika aracı olarak askersel eylemin ağırlığına doğru duyarlılıklarını yitirmelerine neden olmaktadır. Böylesi filmler güç kullanımını önemsiz gibi göstermekte, Amerikan gücünün her zaman haklı olduğu gibi yanlış bir düşünceyi ileri sürmektedir.

SİLAH ALTINDA

Amerika, dünyanın en büyük silah üreticisi ve başka herhangi bir batı demokrasisine kıyasla, en gevşek silah denetim yasalarına sahip bir ülkedir. Amerikalılar şimdilerde 35-40 milyon kadar tüfek ve revolvere, 100 binden fazla kayıtlı makineli tüfeğe sahiptir. Makineli tüfek satış iznine sahip insanların sayısı, 1980'den günümüze 3 kat artmıştır.

ABD'de 500 bin civarında kayıtsız, askersel nitelikli saldırı silahı bulunduğu da tahmin edilmektedir.

Yarı-otomatik makineli tüfeklerin satışlarına ilişkin federal yasada hiçbir düzenleme bulunmamaktadır; oysa bu tür silahlarla işlenen suçların sayısı giderek artmaktadır. Yarı-otomatik makineliler, dakikada 1.200 atış yapabilecek otomatik makinelilere kolaylıkla dönüştürülebilmektedir. Bu tür dönüşümler artmaktadır; böylece yasadışı, kayıtsız makineli tüfekler halkın kolayca erişebileceği şeyler olmakta ve bunları polisin ortaya çıkarması daha da zorlaşmaktadır.

Atış gücünün yüksekliği, daha kolay saklanabilmesi ve daha kolay ulaşılabilirliği nedeniyle askersel türde saldırı silahları pek yakında Amerikan sokaklarında tabancanın yerini almaya adaydır. Askersel silahların sivil pazarlara akışını etkili biçimde denetim altına almak için

silahları denetim yasaları da gözden geçirilmiş değildir.

"Soldier of Fortune", SWAT, International Combat Arms ve Firearms gibi dergiler silahlı çatışmaların bulunduğu Orta Amerika yada Angola gibi gerçek "sıcak noktalara" gitmeden önce, hayatta kalma yeteneklerinin öğrenileceği yada mükemmelleştirileceği yer olarak paralı asker kamplarının reklamını yapmaktadır. Soldier of Fortune dergisini yayınlamakta olan Omega Corporation'ın çıkardığı dergilerin 500 binden fazla abonesi bulunmaktadır.

Soldier of Fortune dergisinin kurucusu ve şimdiki yazı işleri sorumlusu Robert K.Brown, şu görüşleri ileri sürmektedir:

"Direniş gruplarına özel sektörün yardımlarının yaratıcısı biziz. Bu işin başlangıcını biz yaptık. Bu iş, 1980 sonbaharında Afganistan'a gönderilen bir eğitici grupla başladı... Daha sonraları 1983'ün başlarında Salvador'la ilgilendik. Yakın gelecekte dikkatimizi El Salvador ve Nikaragualı asilere yardım üzerinde odaklaştıracağız".

SONUÇLAR...

Amerika Birleşik Devletleri'nde militarizm yükselmektedir. Güçlü bir askersel durumun zorunlu olmasına karşın, hükümet içinde ve Amerikan toplumu içinde askersel gücün aşırı derecede abartılması, bir ulus olarak gücümüzü zayıflatmakta ve ABD'deki demokratik süreci tehlikeye atmaktadır.

Askersel programlara korkunç miktarlarda, giderek artan ölçülerde parasal destek verilirken, sivil programlar ya tümüyle ortadan kaldırılmakta yada bu tür programlara yeterince para ayrılmamaktadır. Kaynakların bu şekilde saptırılarak militarizme akıtılması, ordumuzun savunması beklenen Amerikan değerlerini tehdit etmektedir.

Askersel kaygular, Amerika'nın dış ve iç politikaları ile ekonomisinde egemendir. Amerikan çıkarlarını diplomatik, ekonomik, bilimsel ve kültürel araçlar aracılığıyla daha yapıcı yöntemlerle korumak yerine, Amerikalılar, askersel eylemleri kabul edip desteklemeye ikna edilmektedir.

Çeviren: Sevgül Uludağ

Peru'da polisler grevde

PERU'da polisler, ücretlerinin artırılması için kısmi bir grev yaptılar. Askeri birlikler, başkent Lima ile grevden etkilenen diğer kentlerin sokaklarında devriyeye çıktı. Ayrıcaülkedekiyabancı elçilikler ve hükümet binaları da ordu denetimine alındı.

Yıldız savaşlarına sınır

AMERİKAN Kongresi Temsilciler Meclisi, uzayda reel hedeflere yönelik uydusavar silah denemelerini yasaklayan askeri harcamalar yasa tasarısındaki düzeltmeyi onayladı. Sofya Radyosu'na göre, Senato Dışişleri Komisyonu da hükümetin ABM füzesavar sistemini sınırlama anlaşmasına uymasını gerekli kılan bir kararı onayladı.

Hekimler kongresi

NÜKLEER Savaşa Karşı Uluslararası Hekimler Birliği'nin Kongresi Moskova'da yapıldı. 50 ülkeden, 150 binden fazla doktorun temsil edildiği Kongre'de konuşan Nobel Barış Ödülü sahibi Amerikalı doktor Bernard Lawn, nükleer denemelerin yasaklanmasını istedi.

50 bin Afganlı geri döndü

AFGANİSTAN'da ulusal uzlaşma sürecinin başlamasından bu yana, 50 binden fazla Afganlı göçmenin Pakistan ve İran'dan Afganistan'a döndüğü bildirildi. Hükümetin dönüş yapanlara konut sağladığı öğrenildi. Kesin dönüşlerin sürmesinin beklendiği kaydediliyor.

Orta Amerika'da yeni barış planı

ORTA Amerika için bölge ülkelerinin hazırlamakta olduğu yeni barış planı, Haziran ayı içinde görüşüldü. Görüşmelere Kosta Rika, El Salvador, Honduras, Guatemala, Nikaragua devlet başkanları katıldı. Kosta Rika Devlet Başkanı Oscar Arias'ın planı, Amerikan denetimindeki karşı-devrimcilerin silahsızlandırılmasını öngörüyor. Kolombiya, Meksika, Panama ve Venezüella'dan oluşan Kontadora Grubu da, bu yeni planı ilke olarak desteklediklerini açıkladı. Reagan yönetimi, El Salvador ve Honduras'a böyle bir planı imzalamamaları için baskı yapıyor.

Güney Koreli sendikacı işkence altında

ULUSLARARASI AF Örgütü'nün Mayıs ayı bülteninde yeralan bir habere göre, Güney Koreli önde gelen bir sendikacı, bir yılı aşkın bir süredir Chun doo Hwan diktatörlüğü tarafından işkence altında tutuluyor. Seul İşçi Hareketi Federasyonu kurucularından olan 35 yaşındaki sendikacı Kim Mun-su, 6 Mayıs 1986'dan bu yana tutuklu bulunuyor.

Seul İşçi Hareketi Federasyonu, Kuro sanayi bölgesinde daha iyi çalışma koşulları ve daha yüksek ücret için 1986 başlarında grev ilan etmiş, Mart 1986'da bir protesto gösterisi düzenlemiş ve polisin bu gösteriyi kaba güçle dağıtmak istemesi üzerine Park Yon Chin adlı bir işçi kendini yakmıştı.

Kıbrıs'ta görüşmeler için çağrı

KIBRIS'da kısa adı AKEL olan Emekçi Halkın İlerici Partisi, toplumlararası görüşmelerin biran önce başlaması ve uluslararası konferans toplanması için yönetime baskı yapılması amacıyla halkı direnmeye çağırdı. Bu amaçla 10 Temmuz'da Lefkoşa'da miting düzenleyeceğini duyuran AKEL, "bağımsız, egemen toprak bütünlüğü olan, federal birleşik, bağlantısız ve askerden arınmış bir Kıbrıs" çağrısını yineledi.

FMLN-FDR

El Salvador halkı ile dayanışmayı güçlendirmek için

Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi-Devrimci Demokratik Cephe (FMLN-FDR) Uluslararası Komisyonu Başkanı Farid Handal ile yapılmış bir görüşmeyi yayımlıyoruz. Görüşmede, El Salvador'daki son gelişmelere ilişkin görüşler anlatılırken, ABD'nin uyguladığı baskılar değerlendiriliyor.

□ Ülkeniz El Salvador Amerikan emperyalizminin önemli hedef tahtalarından biri, diğer bir Nikaragua. Amerikanın düşünceleri neler?

□ Amerika sadece bizim için değil Orta Amerika'daki diğer ülkeler için de stratejik amacını sürdürüyor ve bölgede yayılmasını giderek genişletiyor. Temelde bu, iki anlama geliyor: devletin içişlerine müdahale ve saldırı için askeri güç, gelişmiş ülkelerde iç ve dış politikaların etkilediği boşluğu ekonomik baskı kullanarak doldurmaya çalışmak. Günümüz Amerikan yönetimi özellikle sert bir askeri çizgi izliyor ve ekonomik baskının "nazik" yöntemlerini kullanmaktan kaçınmıyor.

□ Geçen yılki Amerikan kongre seçimleri Cumhuriyetçilerin yenilgisi ile sonuçlandı. Demokrat Parti sadece Beyaz Saray'da değil, Senato'da da çoğunluğu ele geçirdi. Siyasi gözlemciler bu değişikliği Reagan'ın dış politikasındaki değişmez çizginin bir sonucu olarak değerlendirdiler. Sizin görüşünüz nedir?

□ El Salvador'un tarihi -aslında yalnızca bizim ülkemizin değil- Amerika'da yönetimde Cumhuriyetçilerin mi, yoksa Demokratların mı olduğunun çok önemli olmadığını gösterdi. Demokrat Başkan John Kennedy'nin Küba'ya 1961 yılındaki hareketi gibi. Kennedy Playa Giron'daki yenilgide kişisel sorumluluğu olduğunu ve Küba'da karşı devrimcilerin karaya çıkmasından yalnızca üç gün önce haberi olduğunu yalanladı, böylece ABD'nin gelişen dünya ile ilişkilerini canlandırmada yeni biçimler bulmakta olduğunu gösterdi. Demokratlar böyle vicdansızca hareketler de yapabildiler. Yine de söylemek gerekir ki, günümüz Amerikan yönetiminin dış politikasındaki zalimliğinde en küçük bir umut ışığı göremiyorum.

□ Amerika'nın muazzam kaynakları olsa bile, Nikaragua'da devrimi önlemede ve ülkenizdeki devrim hareketini bastırmada başarısız kaldı. Çoğu zaman bu ülkelerde devrim mücadelesi sadece diktatörlüklere karşıymış gibi sunuluyor...

□ Devrim durumu Orta Amerika'da, 1970'lerde kapitalizme bağımlı sistemin yapısal bir krizinden doğdu. Amerikan yanlısı diktatörlükler nüfusun en geniş kesimlerini etkileyen bu krize çare bulmada yetersiz kaldılar. El Salvador'un tarihi gösteriyor ki -bizim deneyimimiz gerçekten genelleştirilebilir- devrimci bir durum geliştiği zaman emperyalistler iki yoldan birini seçiyorlar: İlki, karşı devrimcilik, etkili ve saldırgan bir yol; diğeri ise, bağımlı kapitalizmi modernize ederek reformlar uygulamak. Nikaragua'da bu iki yol da başarısız kaldı. Sandinist devrim 1979'da gerçekleşti. Emperyalistler El Salvador'da da devrimi bastırmada başarısız kaldılar. Kaldı ki bu bizim için yeni bir durum değildi. İlki 1932'de oldu, sonra 1944 ve 1960. Emperyalistler ya insanları toptan imha etmek yolunu seçtiler ya da ekonomiyi modernize ederek içinde bulunulan durumdan kurtulmayı denediler. Bugün de bu yöntemler kullanılıyor.

□ Ama Amerika'nın devrim hareketinizi bozguna uğratma girişimleri pek de etkisiz kalmadı.

□ İlk teşebbüsleri tam bir başarısızlıktı, fiyasko, kesindi, askeri plan bozguna uğratılmıştı. Amerika 1981'de Salvador hükümetine 130 milyar dolar yardımda bulundu, askeri amaçlar için kullanılmak üzere. Yönetim de devrimci güçleri altı ay içinde tahrip edeceği güvencesini verdi. Bizim mücadelemiz ise altı yıldır sürüyor ve bütün planları bozguna uğradı. Ocak 1986 yılında başlatılması düşünülen, böyle beş plan vardı. 1986 yılında Amerika sırf bizim yenilgimiz için günde 2.4 milyon dolar harcıyordu ve bu amerikan vatandaşları için çok ağır bir yükdü. Yıllık harcama ise, 900 milyon dolardı ve çoğu zaman bunu aşıyordu. Geçen yıl Reagan Kongreye gizli fonlardan aktarılmak üzere 300 milyon dolar yardımı kabul ettirdi. Bu rakam 1987 için 540 milyon dolardır ve gerçekte 1 milyar doları bulacaktır.

□ Bu hem Nikaragua, hem sizin için büyük bir tehlike değil mi?

□ Yalnızca Nikaragua ve bizim için değil tüm Orta Amerika ülkeleri için büyük tehlike. Amerikan emperyalistleri dünyayı ele geçirme tutkularının gücüne güveniyorlar. Orta Amerika ülkeleri içinde El Salvador'daki devrim mücadelesi en şiddetli olandır ve bizim başarısızlığımız Nikaragua için çok kötü olacaktı. Emperyalistler bizim yenilgimizi, gelişmekte olan diğer ülkeleri devrime giden yoldan caydırabilmek için kullanmak istiyorlar. Güç kullanarak bizi engellemek istiyorlar ama, başaramazlar.

□ Açık olan bir sonuç varsa, o da ülkenizdeki mücadele ile dünya kamuoyu arasındaki büyük dayanışmadır.

□ Üçüncü dünya ülkeleri ile Nikaragua'nın dayanışma içinde olmasına büyük önem veriyoruz. Ama onların bizimle de güçlü bir dayanışma içinde olmalarını bekliyoruz. Çünkü devrimci mücadele El Salvador'da başarısızlığa uğrarsa, Nikaragua bugünden daha büyük ve karşılaştırılamayacak bir tehlike ile yüzyüze gelecektir.

Çeviren: Sevgi Karaca

SEVGİ KARACA

Yüzölçümü: 98.000 km²
Nüfusu: 40 milyon (yüzde 32.5'u 15 yaş altında)
Başkent: Seul
Kısa tarihi: 1945 yılında 38 enlemden ikiye ayrılan Kore'nin güney bölümü, 40 bin ABD askerince korunuyor. Bir askeri darbeyle yönetime gelmiş olan Chun Doo'nun diktası altında yaşıyor.
İktidar partisi: Demokratik Adalet Partisi, başkanı Roh Tae-Woo
Muhalefet partileri: Birleşik Demokratik Parti (ana muhalefet.) başkanı Kim Young Sam/Kore Ulusal Partisi/Demokratik Sosyalist Parti.

Demokrasi Kavgası

GÜNEY Kore günlerdir kaynıyor. Öğrenci gösterileri biçiminde başlayan direniş, orta sınıflara kadar yayıldı. Budist rahiplerin büyük bir bölümü aktif direniş içinde yeralıyor. Neler oldu da, basının birinci sayfasına Güney Kore böyle yerleşti?

Güney Kore, 1945 yılında yaşanan iç savaştan sonra ABD'nin "koruması" altında kalan bir uydu yönetimle, yeni sömürgeciliğin tipik örneklerinden olmuştu. Polis devleti biçiminde bir diktatörlük halkın üzerinde azgın, terörist yönetimini sürdürüyordu. Tüm toplumsal örgütlenmeler, sendikalar yasaktı. Grev, direniş, protesto yasaktı. İşte böylesi bir köpeksiz köyde,uluslararası sermaye sopayla dolaşıp, yerli işbirlikçileriyle birlikte Kore'nin yeraltı ve üstü kaynaklarını acımasızca sömürüp palazlandı. Ülke, büyük bir büyüme hızıyla, ABD'nin gözde örneği oldu. Anımsanacağı gibi, Türkiye'de de, özellikle 1980 sonrası Evren ve Özal tarafından örnek alınması gereken "mucize ülke" olarak tanıtıldı. Büyüme hızı doğruydu, ama ne pahasına. Gelir dağılımın en bozuk olduğu ülkeler sıralamasının alt basamaklarındaydı. Ortalama insan ömrü bakımından da öyle. Tekeller neredeyse bedava işgücünü çalıştırıyor, kaynakları işletiyor, kâr üzerine kâr ekliyorlardı, halk da sefaletini sürdürüyordu. Kayıplar, işkence günlük olaylardandı. Ama bir gün...

Ocak ayında 21 yaşında bir öğrenci Park Şong Çul, bir protesto sırasında polisçe alındı ve işkenceyle öldürüldü. Polise göre olay intihardı. Ama öğrenciler ve halk işkence diyordu. Sonuçta Güney Kore tarihinde ilk kez soruşturma açıldı. Olay başbakan Lo Şin Yoang'ın istifasına kadar ulaştı. Ayrıca 8 bakan uzaklaştırıldı, polis müdürü ve askeri sorumlulardan kimileri de görevlerinden atıldı. İşte bu sırada, görev süresi 1988 de dolacak başkan (kendisi 1979'da askeri darbeyle gelmiş, düzmece seçimle de 1981'de başkan olmuştu) yerine partisinden Roh'u önerince ve aynı günlerde patlayan ekonomik skandal da buna eklenince muhalefet ayaklandı. Yasalara göre seçiciler kurulunca yapılan başkanlık seçimlerinin doğrudan yapılması talebiyle başlayan gösterilere 120 binlik dev polis ordusuyla karşı koymaya çalışan dikta, okulları ve bildiği tüm yerleri bastı, 7 bin kişiyi gözaltına aldı. Ancak direnişin başlamasını önleyemedi, basından izlendiği gibi giderek yükseliyor.

ABD'nin aynen Filipinler'de olduğu gibi, kontrolü tam yitirme noktasında "demokrasi mektupları" göndermeye başlaması da olayların öğrenci eylemi olmayı çoktan aştığını kanıtlıyor. Ancak hemen belirtilmeli ki, muhalefet ikiye ayrılmış durumda ve her ikisi de sistemin ekonomik temeline değil, diktatörlüğe karşı. Kısacası, Güney Kore'de yaşanan "mucize" kısa sürede belki hafifleyecek ancak, halkın gerçek kurtuluşu henüz uzaklarda.

İngiltere'de ulusal işsizler hareketi

İNGİLTERE'deki erken seçimler sırasında, ülkedeki 3 milyondan fazla işsiz de, İşçi Partisi yönlendiriciliğinde, "Ulusal İşsizler Hareketi"ni kurdular. New Yorker gazetesinin bildirdiğine göre, geçtiğimiz günlerde bu amaçla İngiltere Avam Kamarası'nda İşçi Partili milletvekillerinin önerisi üzerine, özel bir görüşme yapıldı.

İşçi Partisi milletvekili Ernie Roberts, "başta hangi hükümet olursa olsun, farketmez. Önemli olan işsizlerin sorunlarını bu hükümetlere hissettirecek örgütlülüğe sahip olmalarıdır," dedi.

İdam istemiyle yargılanan sendikacı

RESİMDE görülen kişi, geçen yılın Temmuz ayından beri Güney Afrika'daki ırkçı rejim tarafından hasipte tutulan Moses Mayekiso. Mayekiso, Güney Afrika'da Metal İşçileri Sendikası'nın lideri durumunda ve 1985-86 yıllarında yürüttüğü sendikal eylemler ve ırkçılık karşıtı etkinlikler nedeniyle, ırkçı rejim tarafından idam istemiyle yargılanıyor. Siyahların en büyük sendikalarından Metal İşçileri Sendikası'nın Genel Sekreteri olan Mayekiso, Güney Afrikalı işçiler tarafından çok sevilen ve ırkçılığa karşı savaşımıyla tanınan bir lider. Güney Afrika'da beyazların siyahlara oranla 10 kat daha fazla ücret almalarına, beyazlar için 7 kat fazla eğitim harcaması yapılmasına ve her 1 milyon siyaha yalnızca 11 doktor düşmesine karşın, ırkçı rejim bunlarla yetinmeyip sendikacıların kellesini istiyor.

Yeni Zelanda nükleer silahsız bölge ilan edildi

YENİ Zelanda'da hükümet, ülke topraklarını nükleer silahsız bölge ilan etti. Yeni Zelanda'nın İşçi Partili hükümetinin aldığı karar uyarınca, ülke topraklarına nükleer silah yerleştirilemeyecek, nükleer deneme yapılamayacak ve nükleer silah üretiminde bulunulamayacak. Yeni Zelanda Parlamentosunca da onaylanan karar, Yeni Zelanda limanlarına nükleer silah taşıyan gemilerin de sokulmamasını öngörüyor.

Latin Amerika Sendikaları Konferansı

BREZİLYA'nın Sao Paulo kentinde 18-21 Mayıs tarihleri arasında Latin Amerika Sendikalar Konferansı düzenlendi. Şili, Arjantin, Uruguay ve Brezilya metal işçileri sendika temsilcileri ve Uluslararası Metal İşçileri Sendikası yetkilileri, Uruguay'ın Montevideo kentindeki Uruguay Metal İşçileri merkezinde toplanarak, bu konferansın gerçekleştirilmesi kararını aldılar.

Latin Amerika ülkelerinin dış borçlarının ülke ekonomilerinde ve metal endüstrisindeki problemlerin çözümünde büyük bir etkiye sahip olması Sao Paulo'da toplanan sendika temsilcilerinin bu soruna çözüm oluşturabilmek amacıyla bir konferans kararı almalarının başlıca nedeni oldu.

Dış borçları nedeniyle dünya bankalarına milyonlarca dolar borç ödemek zorunda kalan bölge ülkelerinin, ülke sorunlarının çözümüne ödeyecekleri paraları askeri harcamalar için kullanmaları konferansta gündeme getirildi.

Bölgesel düzeyde, sendikal hareketlerin ortak kararlar alabilmek için birlikte davranma kararını aldıkları konferansta, işçiler; halkın sorunlarının çözümü ile yakından ilgili olan mücadelelerini sürdüreceklerini ve alınan kararlara göre hareket edeceklerini belirttiler.

Winnie Mandela'ya ödül

DÜNYA Demokratik Kadınlar Federasyonu, Güney Afrika özgürlük savaşçısı Mandela'nın eşi Winnie Mandela'ya mücadeledeki yeri nedeniyle Eugenie Cotton ödülü verdi. DDKF Mandela'ya gönderdiği mektupta "Tüm dünyada, halkınızın kurtuluşu için verdiğiniz sarsılmaz mücadele, yardım, sevgi ve her gün yaşanan baskı, hapislik ve yasaklara karşın baskı altındaki Güney Afrika halkına bağlılığınıza büyük değer veriliyor, bu tutumunuza büyük saygı duyuluyor. Irkçı rejimin ortadan kaldırılması için Afrika Ulusal Kongresi öncülüğünde Güney Afrikalı yurtseverlerin verdiği kahramanca savaşıma tam destek ve dayanışmamızı belirtiriz." dedi.

"Bizler bağımsız, fakat taraflı sendikalarız..."

İş yaşamını düzenleyen yasaların değişmesi ve yeni hakların elde edilmesi gerekliydi. Bu değişiklikler nasıl olacaktı? Elbette siyasi partiler aracılığıyla olacaktı. Ve öyle gerçekleşti. Yani biz sendikalar-siyasi parti ilişkisini bu anlamda yüz yıl önce farkettik diyebilirim.

AHMET EROL-SAFA GÜRSOY

İSVEÇ İşçi Sendikaları Konfederasyonu (LO) İsveç'in en büyük sendikal örgütüdür. Yaklaşık iki milyon üç yüz bin üyesi vardır. 13 Ağustos 1898'de kurulmuştur. Kuruluş yılındaki üye sayısı 37.523 dür.

Bugün 24 sendika LO'ya üyedir. Altı yüz bini aşkın üyesiyle Belediye İşçileri Sendikası ve beş yüz bini aşkın üyesiyle Metal İşçileri sendikası en büyük sendikalardır.

LO Başkan Vekili Rune Molin ile sendikalar ve siyaset konusunda bir söyleşide bulunduk. Söyleşiyi aynen aktarıyoruz.

Örgütünüz ve parti ilişkisini kısaca anlatır mısınız?

Yüz yıl önce kurulmaya başlayan dernekler ve sendikalar günümüzde toplumumuzun her köşesinde varlıklarını duyuruyorlar. İlk kurulan dernekler ve sendikalar toplumdaki etkinliklerini hiç kaybetmedikleri gibi sürekli geliştirdiler. Derneklerin ve sendikaların kuruluşlarından hemen sonra bir gerçek ortaya çıktı. Bu gerçek, sendikaların ve derneklerin siyasi parti ilişkileri ve bu ilişkinin önemi-önemi ve gerekliliği diyorum. Çünkü, örgütlenme özgürlüğü yasalarca güvence altına alınmalıydı. Ve bunun gerçekleşmesi için toplumdaki siyasi güçlerle ilişki canlı olmalıydı. Sözleşme ve grev hakkı gibi hakların kazanılması savaşımı bir siyasi partiyle ortak yürütülmeliydi ve nitekim öyle gerçekleştirildi.

Örneğin, iş yaşamını düzenleyen yasaların değişmesi ve yeni hakların elde edilmesi gerekliydi. Bu değişiklikler nasıl olacaktı? Elbette siyasi partiler aracılığıyla olacaktı. Ve öyle gerçekleşti. Yani biz sendikalar-siyasi parti ilişkisini bu anlamda yüz yıl önce farkettik diyebilirim.

1889 yılında Sosyal Demokrat İşçi Partisi (SAP) kuruldu. Ve SAP ilk on yıl yalnız siyasi parti çalışmalarını değil, sendikal çalışmaları da yürüttü. Daha sonra sendikaların merkezi örgütünün kurulmasına karar verildi ve 1898'de LO kuruldu. Ancak, burada bir konuyu belirtmek istiyorum: sendikal savaşımın öncüleri partiyi kurdu ve geliştirdi. Ayrıca, sendikaların gelişmesi ve daha önce söylediğim gibi iş yaşamını düzenleyen yasaların değişmesi için parti gerekliydi. Sendikaların siyasi parti ilişkisi bu nedenle gereklidir. Ancak, bir konuyu da belirtmekte yarar var. Sendikal faaliyetlerle siyasi faaliyetler birbirinden bağımsız olmalıdır. Ama, bağımsız olmak deyince yansız olmak anlaşılmamalıdır. Örneğin, iş yaşamının düzenlenmesi, eğitim politikası, hizmet sektörü, işsizliğin önlenmesi gibi konularda sendikaların yansız olması düşünülmemelidir. Kaldıki, toplumsal konuları sendikaların çalışmalarının dışında düşünmek de olanaksızdır.

LO Başkanı Vekili Molin: "Sendikal faaliyetlerle siyasi faaliyetler birbirinden bağımsız olmalıdır. Ama, bağımsız olmak deyince yansız olmak anlaşılmamalıdır."

Sendikal faaliyetler arasında sendikanın bağımsızca alacağı kararlara örnek olarak grev kararını verebiliriz. Sendikalar, uyuşmazlık sonucu grev kararını bağımsızca almalıdır.

Ayrıca, politik konularda parti ile yapılan toplantılar sonucu alınan kararlar uygulanmalıdır. Kuşkusuz parti ile iş yaşamı ile ilgili kimi konularda görüş ayrılıklarımız olmuyor değil, oluyor ama, biz bunu yine kendi içimizde çözüyoruz. Parti, her zaman sendikaların görüşlerini saygı ile karşılar ve ilişkilerde uyuşmazlık yaratmaz.

Sendikalar, toplumda demokrasinin her alanda, kültürel, sosyal, ekonomik gelişmelerin güvencesidirler. Yani sosyalist demokrasi. Bunun ise bir sendikal görüşü vardır. Bu görüşe göre nasıl bir toplumsal gelişme istediğimizi LO olarak SAP ile görüşerek kararlaştırıyoruz. Bizler bağımsız sendikalarız, fakat yine sendikal savaşımda ve diğer belirttiğim konularda taraflı sendikalar olmalıyız.

Açıklamalarınıza göre SAP ve LO arasında organik ilişki vardır diyebilir miyiz?

SAP ile organik ilişkimiz tüzüksel değildir. İlk kurulduğumuzda kongrede alınan karar uyarınca LO üyelerinin aynı zamanda SAP üyesi olması gerekiyordu. Ancak kısa bir süre sonra, 1900'lerde bu karar şu şekilde değiştirildi:

—İsteyen bölgeler, şubeler partiye topluca üye olabilirler. Bu karar bölge ya da şubenin kararına bağlıdır. Merkez olarak bu konuda karar alınmaz.

—Ayrıca her sendika üyemiz, parti üyeliğini istemek zorunda değildir ve ayrılabilir.

—Kimi yerlerde ve işyerlerinde parti-sendika ortak komiteleri kurulmaktadır.

Parti ile tüzüksel olarak organik ilişkimiz olmamasına karşın, parti-sendika ilişkisi geleneksel biçimde yürümektedir. Örneğin, işçi sınıfı siyasi hareketinin bir geleneği olarak LO başkanları, partinin yönetiminde bulunmaktadır. Aynı zamanda da milletvekilidirler. Ayrıca, yine değişik düzeydeki sendika yöneticileri de partinin değişik düzeydeki yönetim organlarına seçilmektedirler.

Sendikalar ve parti ilişkisini bildiğiniz gibi sağ partiler sürekli gündeme getirmektedirler ve tartışmaktadırlar. Bu da onların görevidir. Biz LO olarak SAP'ı seçimlerde destaklemekteyiz. Bu konuda çeşitli çalışmalar sürdürmekteyiz. Açıkladığım nedenlerle bunu görev bilmekteyiz. Tüm bunlara karşın parti ile çeşitli görüş ayrılıklarımız olmaktadır. Buna, simgemiz gül olduğu için, "Güllerin Savaşı" deniyor. Bir konuyu daha belirteyim: Konfederasyonumuzun yaklaşık iki milyon üç yüz bin üyesi vardır ve bunun 700 bini parti üyesidir.

Değişik birkaç soru sormak istiyoruz. LO ve üye sendikalarının birçok işletmeye ortak olduğu belirtiliyor. Bu konuda kısaca bir açıklama yapar mısınız?

Sendikaların çalışmaları örgütlenme özgürlüğü ile sınırlıdır. Üyelerimizin doğru gördüğü alanda ticaret işletmelerine ortak oluyoruz ya da işletiyoruz. Örneğin, konut sorununun olduğu yıllarda 15 bin üyemizin kurduğu Gelişen İnşaat Sektörü (BPA)'nün ortakları arasındayız. Yayın organlarımız başlı başına bir işletmedir. Bir günlük gazeteye ortağız. Eğer üyelerimiz gerekli ve uygun görürse, bankalara da ortak oluruz. Bunu engelleyen bir kural yoktur.

Bu konuda daha dün (6.5.1987) bizim lehimize sonuçlanan bir davayı aktarayım: Bir üye sendikamız tüm üyelerini doğal felaketlere karşı toplu olarak sigorta yaptırmıştı. Daha sonra bazı üyeler bu uygulamaya karşı çıktı. Konu Danıştaya gitti ve sonuçlandı. Toplu halde sigorta yaptırmak, tek tek sigorta olmaktan da ucuz olduğu için Danıştay sendikanın lehine karar verdi.

Sendikalar hükümet tarafından denetleniyor mu?

Biz, yine konuya örgütlenme özgürlüğü çerçevesinde bakmaktayız. Sendikaların devlet tarafından denetlenmesi örgütlenme özgürlüğüne aykırıdır. Böyle birşey kabul edilemez. Elbette denetim vardır. Ama en iyi denetimi yapanlar da, en kötü denetimi yapanlar da üyelerimizdir.

Yalnız, Çalışma Bakanlığı gerekli gördüğünde denetleyebilir. Bunun nedeni de, sendikaların her yıl çeşitli çalışmalar için devletten yardım almasıdır. Bu yardımların yasalara uygun harcanıp harcanmadığının denetlenmesidir. Bir de, çalıştırdığımız personelin vergi ödemelerinde bir aksama olursa, bu aksama ilgili kurum tarafından araştırılır.

Türkiye'de 1 Mayıs yasaktır. Bu konuda görüşünüzü açıklar mısınız?

Türkiye'de sorun demokrasi sorunudur. Yalnızca 1 Mayıs değil, daha birçok uygulama kabul edilir değildir. 1 Mayıs uluslararası işçi bayramıdır. Bunun kutlanmasından daha doğal birşey olamaz. Toplantı ve miting düzenleme, görüş bildirme diye haklar vardır. Buna dayanarak işçi sınıfı 1 Mayıs'ı özgürce kutlar.

Biz Türkiye sorununu sürekli gündemde tuttuk ve tutuyoruz. İstemlerimizi şöyle özetleyebilirim.

—Demokrasinin, insan hak ve özgürlüklerinin çiğnenmesine son verilmelidir.

—Sendikal hak ve özgürlükler tüm kurallarıyla sağlanmalıdır.

—ILO sözleşmelerine uyulmalıdır.

—Demokrasinin gerekleri AET'ye başvurmadan önce sağlanmalıdır.

Türkiye ile ilgili sorunları üyesi olduğumuz uluslararası kuruluşların gündeminde tutmaktayız. İstemlerimizi Dışişleri Bakanı Sten Andersson'da ilettik. Mayıs ayı içinde toplanan Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinde yukarıda sıraladığım istemler gündeme getirilecektir.

BU ÜLKEDE İŞÇİ HAKKI YOK MU?

Bizler, Marmaris Armutalan'da taşaron Fedai beyin inşaatında üç aydır çalışıyoruz. Üç ay çeşitli bahanelerle ücret ödemeksizin bizleri çalıştırdıktan sonra ortadan kayboldu. Sigorta primlerimizin yatmadığını da öğrendik. Çare olarak da işçi haklarının savunusunu yapan GÜN'e yazmaya karar verdik.

Paralarımızı vermeden kaçan bu kişi halen Marmaris'tedir. Kızının okuduğu okulu biliyoruz. Bunlarla birlikte polise gittik. Komiser, yapabilecekleri birşey olmadığını söyledi. Savcılığa gittik, mal sahibiyle sorunumuzu çözün dedik, oradan da elimiz boş döndük.

Artık şunu soruyoruz: Bu ülkede işçi hakkı olarak hiçbir şey yok mu?

Yılmaz Erdi, Adem Öztürk, Mustafa Öztürk, Fehmi Erdi — 18 işçi adına.

"Dergiler" bölümü neden düşünüldü?

SON SEKİZ ayda, on beş siyasi dergi yayın yaşamına katıldı. Yayın sayısında görülen bu artışın bir canlanmaya karşılık geldiği kesin. Bu yönüyle de olumlu bir durum.

GÜN bu sayısından başlayarak "DERGİLER" başlığı altında bir bölüm başlatıyor. Yapmak istediğimizi şöyle özetleyebiliriz:

Politik dergilerin bir ay önceki sayılarını ele alacağız. Ancak dergilerin içindekiler bölümünü yayınlamak niyetinde de değiliz. Doğal olarak bir ay önce çıkmış olan dergilerin bütününü tanıtmak gibi bir çabamız da olmayacak.

Dergilerin çoğalmasıyla ortaya çıkacak olan doğal, ancak o kadar da sakıncalı bir gerçek bizi yönlendirecek.

Politik dergi okurları artık belli tercihleregöre dergi seçiyor. Bu seçim çoğunda birkaç dergiyi geçmiyor. Gerçekteyse sağlıklı bir politik bakış daha geniş bir yelpazeyi gözönüne almakla kazanılabilir. Tercihler giderek değişik çevrelerin birbirine sağırlaşmasına ya da kendi içlerine kapanmalarına neden olabiliyor.

GÜN'ün amacı böyle bir kopukluğa engel olmak. Öncelikle GÜN olarak diğer dergilerin politikalarına ve önerilerine büyük önem veriyoruz. Bu zengin dünyayı izlemek zorunda olduğumuzu biliyoruz. Kendi görüşlerimizi oluştururken ya da yaygınlaştırmaya çalışırken, diğer dergileri dikkatle okumak gibi bir yolu izlemeliyiz.

GÜN aynı zamanda da okuyucuların ilgisinin bu kesimlerden uzaklaşmamasını sağlamaya çalışıyor. Onların önüne temel konulardaki kendi politikasını koyarken, aynı temel sorunların diğer çevrelerce nasıl yanıtlandığını da sunmaya çalışıyor.

Dergiler bölümünde, değindiğimiz dergiden doğal olarak ancak birkaç cümle ile sözedebileceğiz. Zaten önemli olan sorunlarda dergiler ile geniş olarak tartışmaktayız.

Ancak birkaç cümle ile değinecek bile olsak, dergileri çevreleri, politikaları ve etkinlikleri ile sürekli gündemde tutacağımız için, amaçladığımız sonuca ulaşacağımıza inanıyoruz.

Bu sayımızda dergilerin GÜN için yazdıklarını derledik. Söylenenler o kadar fazlaydı ki, doğal olarak ayrıca dergileri tanıtmaya yer kalmadı.

Haziran sonunda, aylık siyasi dergi ya da kitap dizisi olarak yayınlanan süreli yayınlar: Çağdaş Yol, Gelenek, Gökyüzü, Görüş, Güneşe Çağrı, İlk Adım, İşçinin Alınteri, Mayıs, Saçak, İşçiler ve Toplum, Yeni Aşama, Yeni Demokrasi, Yeni Çözüm, Yeni Öncü, Yeni Öncü İşçi, II.Tez, Yarın, Vardiya, Zemin.

Gelenek, Mayıs, Yeni Aşama, Yeni Çözüm, Yeni Öncü dergilerinin Haziran sayılarında GÜN'ün görüşleri üzerine yazılar ve değinmeler yeraldı.

GELENEK

Gelenek, Türkiye Komünist Partisi Genel Sekreteri Haydar Kutlu'nun Güneş gazetesinde ve Yeni Gündem'de yayınlanan görüşlerde savunduğu görüşleri eleştirdiği yazıda, GÜN'e de değiniyor.

Haydar Kutlu'nun görüşlerinin önemli yanlışlar içerdiğini söyleyen Gelenek, GÜN'ün, "Abartmaksızın söylenebilir ki, ülkenin demokratik geleceği için de tarihi bir yayın gerçekleşmiştir," demekle yetinmemesini, daha ileri değerlendirmeler yapmasını diliyor.

Haydar Kutlu'nun, NATO'dan çıkmayı güncel bir hedef olarak öne koymama sorununu ittifaklar politikasına ve ittifak kurulması zorunlu kesimlerin bu konudaki yaklaşımlarına bağlıyor. Ve kesinlikle Gelenek'in öne sürdüğü gibi NATO'nun bir kurum olarak, "içerden etkilenebilecek ya da kazanılabilecek bir yapı haline" gelmiş olduğunu savunmuyor.

Elbette çok açık görüşleri bile istediği gibi özetlemek Gelenek'in bir başka vesileyle sözettiği gibi kendi "etik" sorunudur.

7 mayıs aylık siyasi dergi

Mayıs, Nisan Eylemlerinin Ardından başlıklı yazıda Nisan ayında demokratik öğrenci hareketindeki gelişmeleri ele alıyor.

Anımsanacağı gibi GÜN Mayıs sayısında, Nisan eylemleri ile dergilerin demokratik öğrenci hareketindeki tıkanıklık tesbitini değerlendirmişti. Mayıs bu görüşümüze katılmıyor. Ayrıca bizim yazımızda da karar mekanizmalarında tıkanıklıktan sözettiğimizi ve aynı sonuca ulaştığımızı söylüyor.

Diğer dergiler de bu soruna değindiği için yinelemekte yarar görüyoruz. Dergilerin tıkanıklık diye sunduğu sorunları, biz üstesinden gelinmesi gereken doğal engeller olarak görüyoruz. Diğer yandan gerçekten bir tıkanıklığın varolduğunu, bunun da bazı çevrelerin azınlıkta olma durumlarını kabul etmeyerek, demokratik öğrenci hareketinin ortak karar ve eylem üretecek mekanizmalarını çalıştırmamalarından kaynaklandığını söylüyoruz.

Örnek olarak ODTÜ'nün temsili sorununun bir gün boyunca dernekler toplantısının gündemini tıkadığı şikayetlerini ele alalım. Bu bölüm ve fakülte yüzü aşkın öğrencinin katılımıyla temsilcisini seçiyor ve bir yapı yolluyor. Birileri de bunu bir gün boyunca tartışıyor. Acaba tartışmaları kim tıkıyor?

Bu nedenle sayfalar dolusu yazıp çizmeye gerek yok. Sorun son derece basit. Demokratik öğrenci hareketinin ulusal platformu var. Herkes görüşünü savunur. Bir sonuca ulaşılır ve uygulanır. Eğer kimse kendi görüşü benimsenmiyor diye ortalığın altını üstüne getirmezse, bir sorun da kalmaz. Böylece demokratik öğrenci hareketi gerçek sorunlarına yönelmiş olur.

yeni aşama

Yeni Aşama, "Gün Dergisi Neden Telaşlı" yazısını kapağa çıkarmış.

Önce bir yanlış anlamayı düzeltelim. **Yeni Aşama** bizim yeni çıkan dergilere yönelik olarak, bugüne kadar neredeydiniz sorusunu sorduğumuzu söylüyor. Bu sorunun kendilerine "gözlerin bağlandığı mekanlarda" ve "bilinen çevrelerce" de sorulduğunu belirtiyor.

GÜN, neredeydiniz, diye bir soru sormadı. Yalnızca son olarak **Vardiya** dergisinde de yazıldığı gibi, "işçi sınıfı davasına samimiyetle sevdalanmış olanlar 12 Eylül zılgıtı ile işkencehanelere, zindanlara, darağaçlarına, hain pusulara uğratılırken apaçık ki "GÜN" sosyalizm kalpazanlarına kalmıştır" türü sataşmaları yanıtladı. Ve açıklamaya çalıştı ki, hiç kimse kendi eksiğini başkasını karalayarak açıklamaya çalışmasın.

Yukarda değinilen tıkanıklık tartışması nedeniyle **Yeni Aşama** da bizi eleştiriyor. **Yeni Aşama** düşüncesinin gençlik içinde güçlendiğini ve bundan telaşlanmamız gerektiğini belirterek, "ısrarlı birlikte davranma isteğine olumlu yanıt" vermemizi öneriyor. Böyle bir önerinin yapılmasını bile olumlu buluyoruz. Her atılan olumlu adıma birkaç adımla karşılık vermeye hazırız.

İlgimizi çeken bir noktaya değinmek istiyoruz: **Yeni Aşama** "sağ"dan ve "sol"dan gelen olumsuzluklara karşı uyanık olacağını belirtiyor. "Sağ"dan gelen olumsuzluğun GÜN-YARIN'dan kaynaklandığını söylüyor. Ancak "sol"dan gelen olumsuzluğun nereden ya da nerelerden geldiğini isimlendirmiyor. Neden acaba?

AYLIK SİYASİ DERGİ

ÇÖZÜM

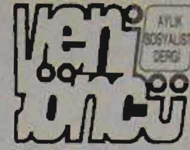
Yeni Çözüm'de "Yaşasın İşçi Sınıfının Devrimci Eyleminin Birliği" yazısında GÜN'ün işçi sınıfının sendikal birliği konusundaki görüşlerine de değiniliyor. Ancak bu yazı üzerinde ilk söylememiz gereken, dergiler arasındaki tartışmanın olumlu bir zemine oturabileceğinin işaretlerini veriyor olması. Bu yaklaşımların gelişmesinden sol hareketin kazanacağı çok şey var.

GÜN, işçi sınıfının sendikal birliğinin DİSK, Türk-İş ve bağımsız sendikaların bir bütün olarak ele alınıp çözümlenebileceğini söyluyor. **Yeni Çözüm** belirsizlik olduğunu söylediği için yineliyoruz: Bu üçlünün herhangi birini peşinen dışarda bırakan politika daha baştan sakatlanmıştır.

Yeni Çözüm'e yönelik üslup eleştirilerimiz de bu yazıda yanıtlanıyor. "Görüşlerimizi, devrimci sorumluluğumuza uygun bir dilde ve anlaşılır biçimde yansıtmak ilkemizdir" deniliyor. Katılıyoruz. Önerimizi basitleştirerek yineliyoruz. Sıfatları bırakalım yeter. Davranışları değil, görüşleri tartışalım.

Yeni Çözüm'de Ertuğrul Kürkçü'nün "15-16 Haziran ve Dev-Genç" başlıklı yazısı yeralıyor. Gelecek sayımızda bu yazı üzerine görüşlerimizi açıklayacağız. Yıllarca yattığı cezaevinden tahliye olduktan sonra daha kapıda, "tarihin yazılmasına değil yapılmasına katkıda bulunmak istiyorum", diyen moralli ve deneyli bir dostla olumlu bir tartışma sürdüreceğimize inanıyoruz.

Yeni Öncü, "Gorbaçov Reformları ve Demokrasi" başlıklı GÜN dergisine bir yanıt yayınladı. Bu yazıda SBKP'nin yeni politikası ve Sovyetler Birliği üzerindeki değerlendirmelerini yineleyerek, GÜN ile bu konuda anlaşamadığı noktaları açıklıyor. Böylesi bir sorunu birkaç cümleyle kestirip atmayacağız. Çünkü **Yeni Öncü**'nün öne sürdüğü gibi, GÜN'ün hiçbir görüşün ya da derginin hesabını üç sayfada bitirmek gibi bir amacı yok. Bizce görüşlerin doğruluğunun ya da yanlışlığının kanıtı sosyal pratiktir. Konu üzerinde tartışmayı sürdüreceğiz.

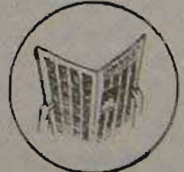
Yeni Öncü, kendisini "sol radikal" diye niteleyip bilimsel sosyalizm sınırları dışına koyduğumuzu söyleyerek, bizi eleştiriyor. Bu tanımlama bizim değerlendirmemiz sonucunda vardığımız bir sonuçtur. Ve kesinlikle belirli özellikleri anlatmaktan öte amaç taşımamaktadır. Ancak GÜN toptancı değerlendirmelere de karşıdır. Her konuda olduğu gibi burada da nüansların öneminin bilincindeyiz.

EKONOMİ VE POLİTİKADA

Görüş

ZEMİN

Bu arada, Sol Parti konusunda dergilerin gelecek sayılarında yayımlanacak yazıların da duyurusunu yapacağız. **Görüş** dergisinin Temmuz sayısında, Halit Çelenk ile "Doğruyu Savunmak, Birliği Sağlamak" başlıklı bir konuşma ile Kenan Somer'in "Sol Parti" yazısı yeralıyor. **Zemin**, **Gelenek** dergileri de bu ayki sayılarında Sol Parti konusuna yer veriyorlar.

İş Gruplandırma Sistemi nedir?

ALİ ÜNLÜ/RABAK

İŞÇİLER arasında fazla tartışılıp bilinen bir konu olmamakla birlikte, öncelikle metal, petro-kimya ve tekstil işkollarında uygulanmaya çalışılan ve yaklaşık 250-300 bin işçiyi diken üstünde tutan bir sistem adım adım yerleştirilmeye çalışılıyor. Sistemin adı: İş Gruplandırma Sistemi. İşçiler arasında yaygın deyişle, kademe olarak biliniyor.

İkinci dünya savaşı ertesinde Avrupa ülkelerinde kapitalistler daha fazla sömürebilmek için, işçileri fazla çalıştırıp düşük ücret ödeyebilmek için, İş Gruplandırma Sistemi (İGS) uygulamasına başlamışlardı. Danimarka, Hollanda, İngiltere, İsveç ve Almanya'da uygulanmaya başlanan sistem, güçlü işçi sınıfı hareketi sonucu kimilerinde kaldırılırken, kimilerinde iyileştirilmiştir. İGS ülkemizde de ilk kez 1948 yılında Karabük Demir Çelik'de ve daha sonra Sümerbank, MKE ve DDY'de yabancı uzmanların yönlendiriciliğinde uygulandı. 1960-70 yılları arasında özel sektör işverenlerinin de ilgisini çeken İGS, değişik işyerlerinde uygulanmışsa da, büsbütün yerleştirilmesi başarılamamıştır. En katı davranan MESS bile, kademe sistemini sendikalara kabul ettirememişti.

Bilindiği gibi 12 Eylül müdahalesiyle demokrasi askıya alındı, ülke tekelci sermaye için dikensiz gül bahçesine çevrildi. 12 Eylül sırasında binlerce işçi grevdeydi, ertesi gün herkes işbaşı yapmak zorunda kaldı! Tek yanlı olarak uygun görülen ücret zamları kabul ettirildi, 2 milyonu aşkın işçinin toplu sözleşme yetkisi ve kaderi YHK'ya devredildi. 1982 Anayasasının onaylanmasından sonra, buna bağlı olarak çıkartılan 2821-2822 sayılı sendika, toplu sözleşme ve grev yasalarının niteliği artık herkes tarafından iyi biliniyor.

İTÜ İşletme Fakültesi'nden "ayarlanan" mühendisler ve işveren danışmanları biraraya gelerek, hiçbir işyerinde inceleme yapmadan, masa başında metal işkolunu kapsayan yaklaşık 300'ü aşkın iş tarifi ve analizi yaparak, sözde bilimsel bir çalışma ortaya koydular. Bu kademeli sistemi kendi içinde 9 basamağa bölerek, işe giriş ve sözleşme dönemindeki ücret artışlarını bölünen 9 ayrı basamağa göre uygulamayı öngördüler. MESS patronları da, yıllardır "binbir fedakârlıkla hazırlattıkları" bu sistemi, 1981-83 yıllarını kapsayan ve MESS ile YHK arasında yapılan sözleşmede, 1982 yılından geçerli olmak üzere, 100 kişiden fazla işçi çalıştıran tüm işyerlerinde uygulamaya başladılar.

1984-86 dönemi için yapılan sözleşmedeki iş gruplandırılması ve ücret yönetmeliğinden kısa bir bölüm aktaralım:

Amaç-Madde 1: Bu yönetmeliğin amacı işyerlerinde adil, dengeli ve bilimsel ücret sistemi kurmak, aynı işleri yapan işçiler arasında aynı ücret zammını almalarını sağlayarak ülke ve işyeri çalışanlarının müşterek yararlarına uygun hale getirmektir.

Şimdi bakalım adaletli ve bilimsel bölüşümden ne anladıklarına... Bu gruplandırmaya örnek olarak birkaç grubu ele alabiliriz: El kalıplama işçiliği 9. gruptan başlıyor, 5. gruba kadar. Frezecilik 8. gruptan başlıyor, 5. gruba kadar. Yemekhane, temizlikçilik, çaycılık işçiliği 1. grupa giriyor. Yükleme, boşaltma, ambar işçiliği, bahçecilik, boyama yardımcı işçiliği 2. gruba giriyor. Kendi içinde pekçok farklı uygulama sistemi; ilk anda herkesin işi ve görevi belirlenmiş gibi görünse de, uygulamada hiç de öyle olmuyor. İş tarifindeki en düşük basamak uygulanıp işçilere en yüksek kademedeki işler yaptırılıyor.

Şimdi bu sisteme göre ücret dağılımını ele alalım:

1982 yılında YHK'nın yaptığı sözleşmede kademeler arası ücret farkı 3 TL, 1984 yılında sendikalarla yapılan sözleşmede 10 TL, 1986-88 sözleşmesinde ise ortalama 16 TL'dir. 1982 yılında aynı işyerinde çalışan bir işçinin 1. basamak ile 9. basamak arasında altı yıl içinde 476 TL'lik bir basamak farkı oluşuyor. Böylesi bir ücret uçurumu işverenlerin bilimsellikten ve eşit ücret bölüşümünden ne anladıklarını ortaya koyuyor. Ama bununla da yetinilmiyor! MESS'e bağlı işyerleri ücret artışında ikiye, sosyal haklarda ise altı farklı parçaya ayrılıyor. A işyerine toplam 150 bin TL, F işyerine ise 40 bin TL'lik sosyal haklar ödemesi yapılıyor.

Petro-kimya işverenleri sendikası KİPLAS patronları da, MESS patronları kadar olmasa da, aynı ilkeleri uyguluyorlar. Bağımsız Laspetkim-İş'in Pirelli'de greve gitme nedenlerinden biri de, kademeli zammın dayatılmasıydı. Grevden sonra bundan vazgeçilmedi ama, basamaklar arası fark 1 TL'ye indirildi. KİPLAS'a karşı Petrol-İş Sendikasının da uyuşmazlık maddelerinden birinin İGS olduğu biliniyor.

Sonuç olarak şunları söyleyebiliriz:Yedi yıldır 1982 Anayasası ve iş yasalarının getirmiş olduğu kısıtlamaların yanı sıra, bir de böylesi çağdışı bir ücret uygulamasının işçiler üstünde yarattığı tahribat, büyük olmuştur. Bu sistem yalnızca işçilerin birlik ve beraberliğini bozmuyor. Üretim bir bütündür. Aynı üretimi yapan, aynı zor koşulları paylaşan işçilerin ücretlerinde farklılıklar olması, ağır bir psikolojik baskıya yolaçıyor. Sayıları az da olsa, bazı işveren yanlıları bir-iki basamak fark alabilmek için, işçilik onuruyla bağdaşmayan davranışlara girebiliyorlar. Sınıf ve kitle sendikacılığının ilkelerinden biri olan eşit işe eşit ücret talebi hiçbir zaman gözardı edilmemelidir. İGS'nin tümüyle kaldırılması, demokratik hak ve özgürlüklerin bir parçasıdır. İGS her yönüyle incelenip sendikalar, basın, aydınlar aracılığıyla, her türlü araç kullanılarak kamuoyuna anlatılmalı, sendikaların tüm çabaları desteklenmelidir.

İşçiler temsilcilerini seçiyor

ALİ DEMİRKAN

TÜRKİYE'de sendikal hareket iki geleneği bir-arada yaşıyor: sınıf uzlaşmacılığı ve sınıf ve kitle sendikacılığı. Bu iki gelenek özellikleri ve uygulamasıyla sendikal yaşamın ve ekonomik savaşımın tüm aşamalarında karşı karşıya geliyor.

Fabrika ve işyerlerinde sendika temsilciliği, belirlenmesi ve çalışma biçimi bu iki anlayışın çarpıştığı temel alanların başlangıcını oluşturuyor. Bu farklılık aynı zamanda salt sendikal demokrasinin değil, buna bağlı olarak ekonomik savaşıma bakışın da sergilendiği ilk adımdır.

Sınıf uzlaşmacılığı işyerlerini, benimsediği ilkelerin ve çalıştırdığı mekanizmanın bir parçası olarak görür. Tepede burjuvaziyle yaptığı sınıfsal uzlaşma, tek tek işyerlerinde de somutlanır. Uzlaşmacı politika, hem ekonomik savaşım anlayışını hem de bu politikayı yöneten organizasyonu işyerlerine taşır. Bu sendikal anlayışa göre, sendika temsilciliği iki temel misyona sahiptir: Birincisi, işverenin isteklerini işçilere ileten basit bir "aracılık"; ikincisi, tabandan kopuk üst yönetimler için işçilerin olası başkaldırılarını önleyecek ya da mevcut sendikal yapıyı koruyup devam ettirecek özel "kalkan" işlevi. Böylesi kutsal görevleri yerine getiren bu istikrar unsurlarının oluşturulma biçimini tahmin etmek zor değil. Yıllardır uygulama sistemine göre temsilcilik seçimi doğrudan patron tarafından yapılır. Sendikanın görevi ise, patronun uygun gördüğü unsurları **atamakla** sınırlıdır. Uzlaşmacı temsilcilerinin atanmasıyla başlayan uygulamalar benzer yöntemlerle bütünleşerek, uzlaşmacı sendikacılığın iskeletini oluşturur.

Sınıf ve kitle sendikacılığının da kendi programına uygun yapı ve organizasyonlara ihtiyacı vardır. Bu yapının temel taşları ise, yine işyerlerinde atılır. Ekonomik mücadeleyi uzlaşmaz çıkarlar temelinde alan, burjuvaziyle pazarlığı karşı kampların pazarlığı olarak gören sınıf ve kitle sendikacılığı, organlarını bu temelde biçimlendirmelidir.

Sendika temsilciliği, işlevi gereği işçiler tarafından seçilir ve seçimle belirlenen temsilciler sendika tarafından benimsenerek, örgütsel yapıya en alt ve temel birim olarak eklenir. Sendika, üyelerini önce temsilcileri aracılığıyla kucaklar, bütünleşir.

İlerici sendikal anlayışa göre belirlenen ve sendika temsilciliğinin başlıca sorumluluğu, temsil ettiği sendikanın ve işçilerin çıkarlarını, temel ve kazanılmış haklarını patrona karşı korumaktır. Yine sınıf ve kitle sendikacılığı programı, uygulamaları ve bu işleve uygun yapısı öncelikle işyerlerinde ve temsilcileri aracılığıyla savunulur, yaşama geçirilir.

Sendika temsilciliği, işlevi gereği işçiler tarafından seçilir ve seçimle belirlenen temsilciler sendika tarafından benimsenerek, örgütsel yapıya en alt ve temel birim olarak eklenir. Sendika, üyelerini önce temsilcileri aracılığıyla kucaklar, bütünleşir.

Sendika temsilcilerinin işçiler tarafından oylama yöntemiyle seçilmesi, uzlaşmacı sendikacılıkla, sınıf ve kitle sendikacılığı arasındaki en belirgin farkı ortaya çıkarır. Bu fark ekonomik savaşımın tüm aşamalarında kendini gösterir.

İlerici sendikal ilkeleri rehber edinen, sendikalarda değişimden yana unsurlar, öncü işçiler değişim için öncelikle seçimi öne koyan politikalar izlemişlerdir. Bu nedenle uzlaşmacı sendikacılıkla ilk çarpışma alanlarını fabrikalar ve temsilcilerin belirlenmesi olan **sendikal demokrasi** böylesi bir adımda başlatılabilir. Sınıf ve kitle sendikacılığının kazanacağı her mevzi, bu ilk adımın kalıcığıyla sağlanacaktır.

Bu günlerde binlerce işçi yeni toplu sözleşme döneminden çıktı. Sendikalar fabrikalardaki yeni temsilcilerini, liderlerini belirleyecek, yoğun grevlerin sözleşme dönemine damgasını vurması bu belirlemeyi daha anlamlı kılıyor. Tüm işçiler için gerçek bir sınav olan grevler, bir kısım öncünün liderlik vasıflarını geliştirdiği gibi, yeni öncüleri de ortaya çıkardı. Yine bu arada kimi temsilcilerin mücadeleye yeterince ayak uyduramadıkları görüldü. Kısaca grev platformu işçilere, kendilerini en iyi kimlerin temsil edeceğini gösterdi. Bunlar grevlerin ve sınıf savaşımının kaçınılmaz sonuçlarıdır. Sendikalar ve işçiler bu fırsatı iyi değerlendirmelidirler.

Öncülükleri pratik tarafından kanıtlanmış ve sınıf savaşımı içinde denenmiş temsilciler sendikayı işyerinde güçlü yapacağı gibi, bütünüyle sendikal savaşımın direncini de artıracaktır.

Temsilciliğin belirlenmesinde yasal durum da içinde olmak üzere, hiçbir gerekçe atama yöntemini geçerli kılmaz. İlerici, öncü işçiler seçimi ilke olarak kabul etmeli ve ısrarla savunmalıdır. Şimdi sandık başına!

Petrol-İş grevleri başarıyla bitti

Yıllar içinde işçi sınıfının elinden alınan ekonomik ve demokratik haklar ne bir tek grev ne de yalnızca sendikaların vereceği savaşımla geri alınacaktır. Asıl olan, kazanımlarla yetinmemek, kazanımların daha ileri götürülmesi için daha büyük savaşımlara hazırlanmaktır.

12 EYLÜL işçi sınıfının elinde avucunda ne varsa, tümünü alıp götürdü. Sendikalar "normal" sözleşme dönemine girdiklerinde, o denli geri bir mevziden yola çıktılar ki, yapılan ilk "normal" sözleşmeler işçilerin haklı tepkileriyle karşılaştı. İktidarın "demokrasi" diye adlandırdığı bu dönemde varolan yasalarla hak alma savaşına girmek, kimi çevrelerde "kahramanlık" olarak adlandırıldı. İşçi sınıfımızın büyük çoğunluğu bu kahramanlığı yaptı! Ve sonuçta hiç de küçümsenmeyecek ekonomik ve demokratik kazanımlar elde edilmeye başlandı.

12 Eylül'den sonra ilk kez 63 işyerinde, 10 bin işçiyle greve çıkıldı. Petrol-İş, KİPLAS'a bağlı 63 işyerinde kendisine dayatılan grup sözleşmesi taslağını reddederek, 18 Mart'ta yaygın bir direniş başlattı. Petrol-İş grevleri Haziran ayı içinde bitti. Bu büyük ve yaygın grev hareketi, pekçok deneyimle dolu bir savaşım alanı oldu.

ÜÇ AYLIK DİRENİŞİN KAZANIMLARI

Petrol-İş grevleriyle işverenlerin baskıcı yasalardan güç alarak geliştirdikleri keyfilik ve hak tanımazlık karşısında, işçi sınfı ve demokrasi güçleri varlıklarını kararlı biçimde ortaya koydular.

KİPLAS'ın geçtiğimiz dönem Petrol-İş'e dayattığı 38 maddelik ön protokol, bu dönem daha katı ve genişletilmiş biçimiyle taslak olarak sunulmuştu. Ve KİPLAS bunun dışında hiçbir görüşmeye yanaşmadı. Bu pervazıslık grev sırasında kırıldı. Ardından da her işyeri için ayrı ayrı sözleşme görüşmelerine geçilmesi kabul ettirildi. Sonuçta da sözleşmeler her işyeri için ayrı imzalandı. Böylelikle, grup sözleşmesinin kırılması doğrultusunda,en önemli engel kaldırılmış oldu.

KİPLAS'ın sunduğu taslaktaki ücret artışları ve sosyal haklar, işçileri iki yıl daha sefalete çağırıyordu. İmzalanan sözleşmede KİPLAS'ın ilke kararları aşıldı ve ücretlerde yüzde 60-80 artışlar sağlanırken, bu artışlar sosyal haklarda yüzde 100'ü geçti.

KİPLAS görüşmelerde sendika yöneticileri dışında kimseyi kabul etmezken, bu tutum da grev sırasında kırıldı ve her işyeri sendika temsilcileri toplu sözleşmelerde söz ve karar sahibi olabildirler. Sendikal demokrasi bu alanda işletilmiş oldu.

Gerici yasaların kıskacında, ağır baskı ortamında böylesine yaygın grevler örgütleyip başarıyla sonuçlandırma, işçi sınıfımızın ve tüm demokrasi güçlerinin kendilerine olan güvenlerini artırmış, önemli bir moral kaynağı yaratmıştır.

YANLIŞLARDAN DERSLER ÇIKARALIM

Grevler işçi sınıfının gerçek okullarıdır. Ancak bu doğrunun yaşama geçmesi önce sendika merkezinden başlar. Greve çıkılacağı çok önceden bilindiğine göre, grev komiteleri de gecikmeden örgütlenmelidir. İşverenin yasalara ve iktidara dayanan saldırısı, ancak iyi örgütlenmiş grev komiteleriyle, grevci işçilerin tümüne somut görevler verilmesiyle, grev havasının diri tutulmasıyla önlenebilir.

Bu arada ortaya çıkan kullanılabilecek zaman, işçilerin sınıf eğitimi için de çok elverişli koşullar yaratır. Eğitim, işçilerin kararlılığını yükseltecek, sınıf dayanışması bilincini ve ruhunu artıracaktır.

Grevle dayanışma ruhunun diri tutulması için geceler, paneller de önemli işlevler yüklenebilir.

Grev kırıcıları her zaman ortaya çıkabilir. Bunların sayısını aza indirmek, sıcak savaşım içinde sorunları kavrayabilmek büyük ölçüde eğitim ve örgütlenme sorunudur. Petrol-İş grevleri sırasında, grev kırıcılarının küçümsenmeyecek sayıda olduğu görüldü.

Hemen her zaman, grev sırasında kara defterine geçtiği ve topluca işten atıldıkları görülüyor. Netaş'taki geniş çaplı tensikatta atılan 158 işçi bunun son örneğidir. Bu tensikatların yalnızca toplu sözleşmeye eklenecek maddelerle önlenemeyeceği sendika tarafından baştan bilinmelidir.

Petrol-İş Sendikası ve 10 bin işçi grevlerini başarıyla bitirmişlerdir. Yıllar içinde işçi sınıfının elinden alınan ekonomik ve demokratik haklar ne bir tek grev ne de yalnızca sendikaların vereceği savaşımla geri alınacaktır. Asıl olan, kazanımlarla yetinmemek, kazanımların daha ileri götürülmesi için daha büyük savaşımlara hazırlanmaktır. Sendikal savaşımın kalıcı başarıları, sınıf bilinci ve politik bilincin kazanılmasıyla elde edilecektir.

"Eylemleri sadece yönetim sorunu olarak algılamak yanlıştır..."

Kristal-İş Genel Başkanı Hasan Basri Babalı'yla, Türk-İş'in "eylem yılı" ile ilgili olarak görüştük. 1987 yılının yarısının geride kaldığı bugünlerde, "eylem yılı"yla ilgili ortada olanları ve olmayanları konuştuk.

□**İşçi sınıfımızın ekonomik, politik ve sendikal sorunları bir çığ gibi büyüyor. Buna karşın Türk-İş'in 87'yi eylem yılı ilan etmesine karşın henüz ortada yapılmış ciddi çıkışlar ve eylemler yok. 87'nin bu geri kalan aylarında etkin ve sonuç alıcı kitlesel eylemler yapılabilir mi?**

□14. Genel Kurul'da eylem yılı ilan edilen 1987'nin ilk yarısında henüz olması gereken düzeyde eylemlerin gerçekleştirilemediği doğrudur. Sendikamızın Bözüyük yürüyüş ve mitingi, Türk-İş'in Samsun ve İzmit mitingleri 1987'nin ilk yarısının belli başlı eylemleridir. 2 saatlik işi durdurma eylemi ve Parlamentoya yürüyüş ise gerçekleştirilememiştir. Türk-İş'in son yıllardaki eylem grafiğine dikkat edilecek olursa, giderek yükseldiği görülecektir. 35 yıllık tarihinde siyasal iktidarlarla çok ender karşı karşıya gelen bir konfederasyonun son yıllarda giderek açık ve sert bir biçimde siyasal iktidarla karşı karşıya gelmeye başladığı ve eylem programları oluşturulduğu düşünülecek olursa bunun oldukça önemli bir adım olduğu görülecektir. Türk-İş'in son yıllardaki bütün Başkanlar Kurulu, Genel Kurul ve Temsilciler Kurullarının gündemlerinde hep "eylem" vardır. Bu eğilim giderek artacak ve daha tutarlı ve elle tutulur bir hale gelecektir. Eylemin kitleselliği, sonuç alıcılığı sadece tavanda değil tabanda da eylem kararlarının çok iyi anlatılmasına, bütün güçlerin seferber edilmesine bağlıdır. Eylemleri sadece yönetim sorunu olarak algılamak yanlış olacaktır.

Öte yandan eylem yılı, 87 takvim yılı ile sınırlı değildir. Ayrıca 1987 nin geri kalan aylarında da etkin eylemler yapılabileceğini olanaklı ve zorunlu görüyorum. Özellikle olası bir erken seçim durumunda Türk-İş tüm gücünü seferber etmelidir. Son İzmit mitingi farklı sendikal anlayışlar arasında, bir avuç tekelin iktidarına karşı ortak hareket edilebileceği ortaya çıkmıştır. "Hükümet istifa" sloganları, "Şevket istifa" sloganlarına baskın çıkmıştır. Bu işçilerin Şevket Yılmaz'ın sendikal anlayışını onayladıkları anlamına değil, hükümete karşı atılacak ortak adımlara daha büyük önem verdikleri anlamına gelmektedir. Türk-İş'te Demokratik Sendikal Muhalefet ile mevcut yönetim arasında ortaklaşa hareketi, demokrasi için ortaklaşa mücadeleyi yararlı ve olanaklı görüyorum. Özal hükümetine karşı işçi hakları için Türk-İş'in her eyleminde yer alacağız. Bu tür eylemlerin yapılmasını zorlayacağız.

□**Son yedi yılın getirdiği depolitizasyon ortamından işçi sınıfının olumsuz etkilenişi sözkonusu. Bunu somut bir örnekle açıklayabiliriz; genel olarak işçiler toplu sözleşmelerden elde edilen ekonomik hakların yüksekliği ile ilgilenir oldular veya toplu sözleşmelerin başarılı olup olmadığı alınan ekonomik hakların yüksekliği ile ölçülür oldu. Bunda elbette YHK ve getirilen yeni yasaların etkili ile işçi sınıfının düşürüldüğü yoksullaşmanın payı var. Ancak, böyle bir bakış açısı sendikacıların da işine geliyor mu?**

□Bu konu çok uzun ve tartışmaya açık bir konu. Şu kadarını söylemeliyim ki; yasal-politik düzenlemeler son tahlilde ekonomik alanda sürgit varolan kavganın bir yansımasıdır. Son yedi yılın uygulamalarının özünde de işçi sınıfının daha da sömürülmesinden başka bir amaç yatmadığı açıktır. Bu yüzden ekonomik göstergeler, zamlar, toplu iş sözleşmeleri oldukça önemlidir. Örneğin 1984-1987 döneminde bir-ikisi dışında gerçek ücret artışı sağlayan hiç bir sözleşme yoktur. (Daha öncesini YHK'yi saymıyorum.) Bunun en önemli nedeni mevcut ekonomik ve politik ortamdır. Diğer nedeni ise sendikal mücadeleye bakış açısıdır. Kuşkusuz toplu sözleşme düzeni ağır baskı ve yasaklar altındadır. Ama bu durum "bu yasalarla sendikacılık, toplu sözleşme yapılmaz" anlayışına yolaçmamalıdır. Bu bahanedir. Bu koşullarda da işçilerin birliği ve kararlılığı sağlandığında iyi sözleşme yapılabileceğine inanıyorum. Toplu iş sözleşmelerini sadece parasal hükümlerle değerlendirmek ise hatadır. Sömürünün sınırlandırılmasının bir aracı olarak toplu iş sözleşmeleri daha yüksekücret, daha iyi çalışma koşulları ve daha fazla sosyal hakkı amaç edinirler. İş güvencesi, işçi sağlığı, iş güvenliği, yönetime katılma toplu sözleşmelerin vazgeçilmez unsurlarıdır. Toplu iş sözleşmesinin uygulanması sendikal hakların güvence altına alınmasıyla olanaklıdır. Sadece ücret artışı ile sınırlı kazanımlar yetersizdir. Toplu sözleşmeler parasal ve demokratik hükümler olarak bir bütündürler. Demokratik sendikacılığın toplu sözleşme politikası budur. Ama üzülerek söyleyeyim ki, bırakalım parasal kazanımlarla ölçümü, bu bile olanaksızdır. Çünkü pek övünülecek parasal kazanımlar da orta yerde yoktur.

Reşat Karataş

"Dursun Karataş'ın hayatından endişe ediyoruz"

DEV-SOL davası tutuklularından Dursun Karataş'ın kardeşi Reşat Karataş, bir basın toplantısı yaparak, Dursun Karataş'a yönelik bir "provokasyon ve komplo hazırlandığını" belirtti ve basının konuya ilgisini istedi. Karataş'ın açıklaması şöyle:

Kardeşim Dursun Karataş, Metris Askeri cezaevinde 7 yıldır tutuklu olarak bulunmaktadır. 7 yıllık tutsaklık yaşamı boyunca, şubeden başlamak üzere, kaldığı tüm cezaevlerinde ve hatta hastahanelerde bile ağır işkence, baskılara maruz kalmış ve bir çok defada ölümle yüzyüze gelmiştir. Tüm bunlara ve rehabilitasyon maskeli tüm teslimiyet politikalarına karşı büyük bir inanç ve kararlılıkla göğüs germiş, hiçbir zaman düşüncelerinden vazgeçmemiş, taviz vermemiştir.

Kardeşimin üzerinde özel olarak baskı ve işkencelerin yoğunlaşması, ayrıca Dursun Karataş'ın Devrimci Sol davasının 1'nolu sanığı olmasından dolayıdır. Onun başeğmez, direnişçi, tavizkâr olmayan tutumu bir çok kez bazı basın kuruluşlarında (özellikle Tercüman), kardeşimin siyasi kişiliğine ve onun nezdinde yargılandığı siyasi dava sanıklarına karşı da olmadık yalan, spekülasyon ve kara çalma kampanyasının açılmasına ve sürmesine neden olmuştur. Bu kampanyalar ve kardeşime yönelik tüm komploları, kardeşim ve ailesi adına ben de diğer tutuklu aileleri dilekçeler yazarak, davalar açarak kamuoyuna duyurmaya çalıştık.

Ama 7 yıldır, kardeşime yönelik tüm bu baskı, işkence ve yalanlar bugün daha farklı şekillerde sürmektedir.

7 yılda, şubede, cezaevinde, hastahenelerde, ölüm oruçlarında öldürülemeyen kardeşim Dursun Karataş, Sultanahmet Adliyesinde görülmekte olan bir davasının yargılaması için götürülüp getirilirken yaratılmak istenen bir provakasyonla öldürülmek isteniyor endişesi içerisindeyiz. Bu durumun en somut örneği 30 Mart 1987'de, Sultanahmet Adliye'sine getirildiğinde "kaçırılacak" ihbarı gerekçesiyle alınan güvenlik önlemlerinin "olağanüstülüğünde" görülmüştür. Kardeşim ve ailesinden başka kimsenin içeriye alınmadığı biz ailesi binbir güçlükle mahkeme salonuna alınırken, adliye ve çevresinde olağanüstü güvenlik önlemleri alınmıştır. Ama işin ilginci, güvenliğin dışa karşı alınması gerekirken, silahların namlusu hep kardeşime dondurülmüştu. Ayrıca, Siyasi Şubenin Devrimci Sol ekibi diye bilinen özel timi de o gün Adliye'ye gelmiştir. Cezaevinde binbaşı ile timde görevli bir polis gayet samimi şekilde sohbet etmişlerdir. Eminim, o gün yaratılabilecek bir "panik" te kardeşim ve biz ailesi (eşim, çocuklarım ve annem, kızkardeşim) hayatlarını kaybedebilirdi. Bu "olağanüstü önlem" gerçekten kardeşimin kaçırılmasını önlemek için miydi?

Sayın basın mensupları,

Kısaca söylemek istediğim şudur; kardeşimin hayatından endişe duyuyoruz ailesi olarak. Çünkü, kaçırılacak gerekçesiyle alınan bu olağanüstü güvenlik önlemleri ve bulunmaması gereken polis timlerinin varlığı bir komplo, bir provakasyon endişesini bizlere yaşatmaktadır. Her ne kadar bu önlemeler daha sonraları mahkemelerde biraz azaltılmışsa da, bu salt basının da olayın üzerine gitmesi ve verdiğimiz dilekçelerin etkisiyledir. Ama, bu durum yine de bir görüntüdür. Şunu duyurmak istiyorum, kardeşimin başına bir olumsuz durum gelirse, bunun sorumlusu Metris idaresi ve DS timi diye bilinen polislerdir.

İnsan Hakları Derneği Genel Kurulu

İNSAN Hakları Derneği (İHD) geçtiğimiz yıl kuruluşundan sonra, İçişleri Bakanlığının aylar süren engellemeleri sona erip, tüzüğünün kabul edilmesi ile genel kurulunun yapılması kararını aldı ve 6 Haziran'da Ankara'da, İstanbul, İzmir, Adana ve Kayseri'den gelen üyelerinin de katılımıyla genel kurulunu yaptı.

İHD, tartışmalı bir süreçten geçerek kuruldu. Kuruluşunda aşamadığı sorunlarıyla genel kuruluna geldi. Nükleer Savaşın Önlenmesi için Hekimler Derneği, Barış Derneği, Dil Derneği gibi "uzmanlık" dernekleri arasında bulunan İHD'nin, bu tür derneklerin temel niteliklerini taşıması onun sağlıklı gelişip, işlevlerini yerine getirmesini sağlayıcı, "olmazsa olmaz" önemde bir koşuldur. "Uzmanlık" derneklerinde gözetilmesi gereken temel ilkelerden biri birleştirici, asgari uzlaşma noktalarının bulunduğu ve öne çıkarıldığı bir platform olmasıdır. Bir başka ilke, çalışma alanında hedeflerine ulaşabilmek için üyelikte kitleselliği gözetmemektir. Bu onun "uzmanlık" (İhtisas) derneği niteliğinin gereğidir. İnsan hakları için mücadele etmiş, bunu çalışmaları ile katınlamış, herbiri derneği temsil edebilecek nitelikte üyelerden oluşması gerekir İHD'nin. Bu tür derneklerin şubeler kurarak yayılması da bu çerçevede düşünülmesi gereken bir konudur.

İHD'nin, kuruluşunda taşıdığı sorunları ile genel kuruluna gelirken, yukarda belirtilen temele oturarak ve birliktelikleri örerek, karşılıklı saygı-güven ve ilkeli olmayı gözeten bir rotaya girmesi bekleniyordu. İHD bu taze kanı alamadan genel kurulunu tamamladı. Dernek başkanı Nevzat Helvacı ve genel sekreteri Akın Birdal'ın önerdiği ve Akın Birdal'ın konuşma yaparak oy verilmesini istediği liste yönetime geldi.

Göçmen işçiler dernekleri

Oy kullanma hakkı istiyoruz!

YURTDIŞINDAKİ Türkiyeli göçmenişçilerindemokratik yığın örgütleri, yayımladıkları ortak bir bildiriyle, 1988'de yapılacak genel seçimlerde, çeşitli nedenlerle yurtdışında bulunan yurttaşlarımıza da oy hakkı verilmesini istediler.

Çeyrek asırdır yurtdışında yaşayan göçmenlerin askerlik bedeli, konsolosluk harçları, vize, emeklilik, geri dönüş, işçi yatırımlarının güvencesi gibi pekçok sorununun çözüm beklediği kaydedilen bildiride, şu görüşlere yer veriliyor:

"Bu sorunların muhatabı olan hükümetlerin oluşumunda ise söz hakkımız yok. Tüm yurttaşlık görevlerini yerine getirdiğimiz halde ne yaşadığımız ülkede ne de Türkiye'de en temel insan haklarından olan seçme ve seçilme hakkımızı kullanabiliyoruz. Ülkemizde oy kullanmak için binlerce kilometre yol gitmemiz gerekiyor.

Biriken sorunlarımızın çözümü için, güzel yurdumuzda barış, demokrasi ve insan hakları için, 1988'de Türkiye genel seçimlerinde yaşadığımız ülkede oy kullanma hakkımızı elde ederek katılmak istiyoruz."

Ortak açıklamayı yapan işçi dernekleri ise şunlar: Viyana Halkevi, Belçika Türkiyeli İşçiler Birliği, FİDEF, Hollanda Türkiyeli İşçiler Birliği, İsviçre Türkiyeli İşçiler Birliği, Norveç Türkiyeliler Kültür ve Dayanışma Derneği, Batı Berlin Türkiyeliler Merkezi, Fransa Türkiyeli İşçiler Birliği, İsveç Türkiyeli İlericiler Birliği, Londra Halkevi.

Paris'te genç işçilerin sorunları tartışıldı

Kenan Öztürk-Paris 22-23 Mayıs'ta Paris'te Avusturya, Belçika, Kıbrıs, İspanya, Finlandiya, İngiltere, Yunanistan, Lüksemburg, Fransa, Portekiz ve Türkiye sendikal birliklerinin katıldığı uluslararası toplantıda, genç işçilerin sorunları tartışıldı. Türkiye adına DİSK'in katıldığı toplantıda, özellikle gençler üzerinde çalışma ve yaşam koşullarının giderek zorlaşmakta olduğu belirlendi. İşsizliğin, ücret eşitsizliğin büyük sorun olarak önde durduğu örneklerle anlatıldı. Bilimsel teknolojik gelişmelerin işçiler için çözülememiş sorunları dile getirildi. Genç işçilerin bu sorunlarına karşı ve özellikle de büyüyen işsizlik sorununa karşı ortak eylemler yapılması kararlaştırılan toplantı, Türkiyeli genç işçilerin özgürlük savaşımıyla dayanışmanın yükseltilmesi gereğini duyurdu.

Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü, "Türkiye Ekonomik ve Sosyal Tarihi" bölümü kuruyor

ÜLKEMİZDE pek tanınmayan, dünyanın en büyük dokümantasyon ve arşiv merkezlerinden biri Hollanda'da bulunuyor. Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü adıyla 1935 yılından bu yana etkinlik gösteren Enstitü, sosyal tarihin işçi sınıfı hareketleri ve işçi sınıfı hareketleri ve işçi sınıfının gelişmesine ilişkin alanıyla ilgileniyor.

Genel Müdür Eric Ficsher,11-13 Mayıs günleri çeşitli kuruluş ve kişilerle görüşmelerde bulunmak ve enstitü yönetimince kararlaştırılan Türkiye Sosyal Tarih Bölümü'nün kurulması için araştırmalarda bulunmak için Türkiye'ye geldi.

12 Mayıs'da Ekin Bilar AŞ.'de, Prof. Sadun Aren, Prof. Yakup Kepenek, Uğur Batmaz, Prof. Cevat Geray, Prof. Haldun Özen, Prof. Alpaslan Işıklı, Yıldırım Koç, Yılmaz Onay, Aydın Köymen, İlhan Alkan, Özcan Kesgeç ve Eric Fischer'in katıldığı bir toplantı düzenlendi.

Fischer'in Eylül ayında yeniden Türkiye'ye geleceği ve daha ayrıntılı kararlar alınabileceği belirlendi.

Ülkemiz için büyük önem taşıyan bu girişim, işçi sınıfının ve demokratik kurum ve kişilerin ürünlerinin yok olması tehlikesini ortadan kaldıracak. En önemlisi de, bu girişimin temelinde işçilerin kendileri yeralacak.

Kale Kilit ve Kale Vida'da zafer işçilerin örgütlü gücünde

12 MAYIS günü başlayan Kale Kilit ve Kale Vida grevleri 30 gün sonra, işverenin işçilerin istemine boyun eğmesiyle sonuçlandı. Bir ay önce dergimize, "Bakalım işveren mi kararlı, bizler mi", diyen işyeri baştemsilcisi **Saim Gezgin**, sonucu daha o zamandan ilan etmişti.

Kale grevcilerinin kazanımları sadece ücretlerde ve sosyal haklardaki artışlarla açıklanamaz. Öncelikle kaba kuvvetle sorunları çözmeye alışmış bir işverene karşı zafer kazandılar. İçerde 100 kişi gibi önemli bir sayıda çalışan olmasına karşın, işvereni isteklerini imzalamaya zorladılar. Kale Kilit yıllardır grev yaşamamış bir işyeri. Bununla birlikte işçilerin sınıfsal bilinçleri ve sendikalarına güvenleriyle bu zor görev yerine getirildi.

Alınan ekonomik hakların niteliği grevin başarısını daha da büyütüyor. 12 Eylül'den sonra hiçbir işkolunda alınamayan bir hak olarak, **greve katılan her işçiye grevde geçen sürelere karşılık olmak üzere** brüt 30 bin TL ödendi. İşçileri sabah ve akşam kamyonlara doldurarak, servis araçları verdiğini öne süren işveren, bundan sonra işçileri otobüslerle işe götürüp getirecek ve güzergahları temsilcilerle birlikte belirleyecek. İşyerinde çok sayıda kadın işçi çalışıyor ve işveren gebe ve emzikli kadınlar yönetmelikteki yasal haklarını uygulamıyordu. Toplu sözleşmeden sonra tüm bu haklar uygulanacak. Ücretlerdeki artışlar ise şöyle: 1. yıl için 225 TL/saat (yüzde 70 artış) ve 2. yıl için 225 TL/saat (yüzde 42 artış). İkramiyeler 60 günlük tutardan 100 günlük tutara yükseltildi. Yakacak yardımı da 25 bin TL.'den 65 bin TL.'ye çıkartıldı.

Ortalama 10 yıllık işçi grevden önce 46 bin lira gibi son derece düşük ücret alırken, şimdi 80 bin lira alacak. Kuşkusuz bu ücretlerde fazla bir şey değiştirmeyecek. Daha şimdiden bu zamların bir kısmı eridi bile. Kale Kilit yıllardır işvereni keyfi bir biçimde yasaları hiçe sayarak, işçiler üzerinde baskı kurmuş, işine gelmeyen işçiye çıkışını vermiş, kalanları da kışla disiplini içinde çalıştırmıştır. Kale Kilit'in artık değişme sürecine girmiş olması elbette hep kaba yöntemlerle işyerini yönetmeye alışmış bir işveren "çapulcu" olarak gördüğü işçiler karşısında yenilgiye uğramayı kolay kolay içine sindiremez. Bu nedenle, kısa bir süre sonra işine gelmeyen işçileri çeşitli yöntemlerle işten atmaya bakacaktır. Bunu önlemenin yolu, işçilerin sendikalarında kenetlenmesi ve birlikte karşı koymalarıdır.

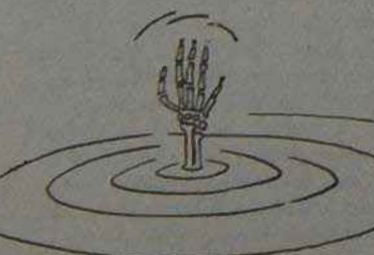
Kağıthane Rabak'da iş cinayetleri

RABAK fabrikasından son aylarda hemen her gün bir iş kazası oluyor. Ne var ki, Mayıs ayında üstüste görülen iş kazalarının nedenlerine bakıldığında, bunların kazadan öte bir boyut kazanarak, iş cinayetlerine dönüştüğü görülüyor. Kazaların nedenleri şöyle sıralanabilir:

Üretim birimlerinin çoğunda koruyucu gereçler olmadığı gibi, olanlar da gereksinimi karşılamaktan uzaktır. Aşırı sıcak ve soğuklara, yüksek ses, zehirli gaz ve dumana karşı havalandırma ve diğer önlemler sürekli savsaklanıyor. Yine işçilerin verdiği bilgiye göre, işveren son sıralarda üretimi artırma seferberliği açtı ve bunun için komiteler bile kurdu. Son günlerdeki iş kazalarının asıl nedenleri bunlardır.

İşveren yetkililerinin işçiler üzerinde baskı kurması sonucu üretimi artırmak zorunda kalmaları, aşırı yorulmaya, dikkat ve yetilerin azalmasına neden oluyor. İş kazalarının zemini de böyle oluşuyor.

Geçtiğimiz haftalarda bu yüzden üç işçi yandı.Basınçlı suyun biriktiği su kuyusu ve kuyunun dibindeki metal tortusu yıllardır temizlenmediği için, suyun dolaşımının aksaması ve potanın soğumasının gerçekleştirilememesi, yani işverenin kâr hırsının bir türlü tatmin olmaması, üç iş cinayetine neden oldu!

Yatağan Termik Santralı'nda yemek boykotu

YATAĞAN Termik Santralı'nda çalışan 400 işçi, 21 Nisan günü yemek boykotu yaparak, işyerindeki baskıları protesto etti.

Protestoya, işveren yetkililerinin keyfi tutumları neden oldu. Sekiz işçinin, yemek saati olan 12.30'dan 5 dakika önce yemeğe gelmesine "sinirlenen" Müdür Yardımcısı, 400 işçiyi "cezalandırmak" için yemeği erteledi. İşbaşı yapma saati yaklaşmasına karşın yemeklerini hâlâ alamayan işçilerin tedirginliğine sendika temsilcileri de sahip çıkmayınca, işçiler yemek yemeyerek, yemekhaneyi topluca terkettiler.

İbrahim Şahin-Muğla

Otomobil-İş Ümraniye Şube Kongresi

"Bu insanı ezen yönetimi burjuva partileri düzeltemez..."

OTOMOBİL-İŞ'in Ümraniye şubesinin 2. olağan kongresi, Ümraniye'deki Ezgi Düğün salonunda, 14 Haziran günü yapıldı. Şube başkanlığına yeniden Şahin Önayak seçildi.

Şahin Önayak şube genel kurulunun açış konuşmasında ülkenin ve işçi sınıfının içinde bulunduğu sıkıntıları anlattı. Önayak konuşmasını şöyle sürdürdü: "Kara bir dönemden geçtik. 2821 ve 2822 sayılı yasaları iş yasaları diye yasalara koydular. Oysa tüm emekçiler de biliyor ki, bu yasalar yasaklama, hak aramama yasalarıdır. Tekeller 12 Eylül öncesinde istemlerini gazetelere verdikleri demeçlerle duyuruyorlardı. Şimdi ise artık gazetelerde değil, anayasada ve yasalarda açıkça yazıyor. Bu insanı ezen yönetimi burjuva partileri düzeltemez. Antiemperyalist, antitekel bir demokrasiyi hedefleyen güçler iktidara gelirse bu duruma ve tekelci devlet kapitalizmine son verebilir."

Genel kurulda bir konuşma yapan Otomobil-İş genel sekreteri Celal **Özdoğan** yaşanan dönemin özelliklerinden ve Netaş grevinin gerçeklerinden sözetti. İşçi sınıfının birliğinin sağlamasının acil ve yaşamsal önemde olduğunu belirten **Özdoğan**, "Bağımsız sendikacılık eşyanın tabiatına aykırıdır. İşçi sınıfı ancak burjuvaziden ideolojik ve politik olarak bağımsızdır. Bu nedenle işçi sınıfının yığınsal örgütü Türk-İş'de birliğin sağlanmasının olanakları artık ortaya çıkıyor," dedi.

Sendika genel başkanı **İlhan Dalkılıç**'ın konuşması ile konukların konuşmaları tamamlanarak, delegelerin konuşmaları bölümüne geçildi. İlk olarak eski şube yönetim kurulu üyesi **Nevzat Sönmez** konuştu. Sönmez konuşmasında Netaş grevinde tabanın sesine genel merkezin kulak vermediğini öne sürdü; Netaş temsilcisi **Gürsel Demirkol** da konuşmasında şunları belirtti: "Netaş grevi bir başarıdır. Ekonomik yönden pek başarılı olmadıksa da, baskı yasalarına karşı yapılan bir grevi başarı ile bitirdik. 80 sonrasında unutturulan ulusal ve uluslararası dayanışmayı yeniden canlandırdık. Tüm bunlar olumlu davranışlarımız. Ancak, bu arada hatalar da yaptık, grevin okul olduğu şiarını gereğince yerine getiremedik. Netaş da yaşanan bunalımı aşmanın yolu, **tüm şubeyi sınıf eğitiminden** geçirmektir."

Daha sonra **Gıyasettin Yılmaz, Erhan Azertürk** ve **Ertürk Aksoy** birer **konuşma yaptılar. Öğleden** sonra yapılan **seçimlere tek** liste önerildiği için **Şahin Önayak** başkanlığındaki şube **yönetimi, dene**tim **kuru**lu ve üst **kurul delegeleri** seçildi.

Bu arada Uluslararası Metal Fe**derasyonu**, üyelikten çıkarılan Türk **Metal** Sendikası yerine **Otomobil-İş'i** geçtiğimiz günlerde **üyeliğe kabul etti.**

Çukurova Demir Çelik'de kaza zinciri

ÇUKUROVA Demir Çelik'te işkazaları can almaya devam ediyor. Son olarak 14 Ocak 1986'da işe giren ve 16 Nisan 1987 günü hayatını kaybeden Ali Güneş için, kayıtlarda yine **iş kazası** yazıyor.

Vardiyada ergimiş çeliğin taşması sonucu pota altında yanarak ölen Güneş'in tanınmaz haldeki vücudu ailesine gösterilmiyor. Kaza anında yardım etmek isteyen kısım şefi de ayaklarına çelik dökülerek sakat kalırken, kazanın olduğu vardiyanın çalıştırılması sürüyor.

"Bizce olay bir cinayet" diyen pota işçileri direnişe geçip çalışmayı bırakırken, arkadaşlarının cenaze töreninne katılmalarının engellendiğini söylüyorlar. Törene katılabilenler ise, sendikanın "aman üretim durmasın" diyerek servis tutup işçileri fabrikaya göndermesini, "sendika iş güvenliğimizi sağlamak için hiçbir girişimde bulunmuyor, vardiya aksamasın diye servis tutuyor", biçiminde değerlendiriyor ve bu tutumuyla Türk Metal'in, daha çok kazanmak için şeflere prim vermekle işçinin hayatını tehlikeye atan işverenden bir farkı kalmadığını belirtiyorlar.

Pazariçi'nde ulaşım keşmekeşi

GAZİOSMANPAŞA ilçesine bağlı Pazariçi semti yaklaşık 25-30 bin nüfuslu, işçi, memur semtidir. Buranın insanları 8-10 km uzaktaki işyerlerine gitmek için her gün ayrı bir kavga vermek zorunda kalıyorlar. Ulaşım sorunlarının çözümü minibüslerin insafına terk edilmiş olan bu emekçi semti, bütün gün çalışmanın getirdiği yorgunluklarının bir katı daha fazla yorgunluğu da evlerine dönerken yaşıyorlar.

Pazariçi ve diğer semtler olan Yıldıztabya ve Küçükköy'ün ulaşım sorunu minibüsler ile çözülmeye çalışılıyor. Bu semtlere gidiş ve gelişin en yoğun olduğu saatlerde minibüs şoförleri tek hat yerine iki hat yaparak (Pazariçi-Bereç, Bereç-Topkapı) 110 TL'ye olan yolu böylece 170 TL'ye getiriyorlar.

Ayrıca araç sayısı yetersiz olduğu için, minibüslerde herkes birbirinin üstüne çıkarak yolculuk ediyor. Bu durumu denetleyecek yetkili de belirlenemediği için, yolcular ile şoförler arasında sürekli kavgalar çıkıyor. Bu hatta verilen otobüsler de Vezneciler'e kadar gittiğinden, daha uzak semtlerde çalışanlar buradan bir daha binmek zorunda kalıyorlar. Belediyece bu hatlara sabah 7.30-9.30, akşam 17.00-21.00 arası ek seferler konulması ulaşım sorununu biraz olsun çekilir hale getirecektir.

Pazariçi sakinleri

Poligon mahallesi halkının belediyeden istekleri

İSTANBUL Poligon mahallesi halkı, mahallelerinin sorunlarının çözümü için Sarıyer Belediye Başkanlığı'na bir dilekçeyle başvurdular. Daha önce de aynı başvuruları yaptıklarını ama, bir sonuç alamadıklarını belirten mahalleliler, verdikleri dilekçede sorunlarını şöyle dile getirdiler:

"Mahalle yakınından geçen, İstinye-Maslak anayolunda karşıdan karşıya geçişlerde birçok mahalleli hayati tehlike içindedir ve bazıları da yaşamını yitirmiştir.

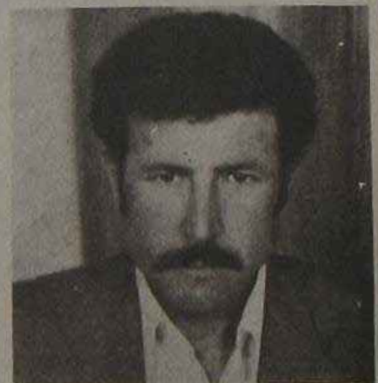
— İşe gidiş-gelişlerde çekilen ulaşım güçlüğü, otobüs tahsisiyle çözülmelidir.

—Mahallenin arayolları onarılmalıdır.

—Düzenli çöp arabası gelmediği için, çocukların çöpler içinde oynamaları pekçok tehlikeyi de birlikte getirmektedir.

—Üstü açık kanalizasyon, İstinye yolu üzerindeki fabrika artıkları sağlıksız bir çevre yaratmaktadır.

—Mahallenin altyapı sorunu da bir an önce çözüm beklemektedir."

Poligon mahallesi sakinleri İstinye-Maslak anayolunda karşıdan karşıya geçişlerde üst geçit olmadığı için, bugüne dek pekçok insanın trafik kazalarında yaşamını yitirdiğini, son olarak da Salih Koçak'ın aynı yerde trafik kazasında öldüğünü bildirdiler.

Gaziosman paşa'da haksız yıkım

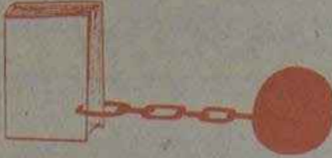
İstanbul Gaziosmanpaşa, Sultançiftliği bölgesi, 50.Yıl mahallesi 2143. sokakta beş ev, yeşil alana ayrıldığı için yıktırılıyor. Oturanlar, "6-7 yıldır buradayız, bizim bu evlerin arsasına göz dikilip, 15-20 dönümlük arazisi olanlara dokunulmaması hele ki Eti Tuğla fabrikasının istimlak alanının 10 katı boş arsası dururken evlerimizin yıkılmasına anlam veremiyoruz," diyor. Konuyla ilgili olarak Belediye Başkanı Sabri Öztürk'le görüştüklerinde de, "hemen çıkın, paranızı alırsanız hiç olmazsa" yanıtını alıyorlar. Şimdi bu evlerde oturanlar, anlamsız ve haksız uygulamanın durdurulmasını istiyorlar.

Şişli Belediye Başkanı sözleri tutsun!

ŞİŞLİ Belediyesi sınırları içindeki Seyrantepe halkı, belediye hizmetlerinin yıllardır semtlerine uğramadığını toplanmayan çöp ve yapılmayan kanalizasyon şebekesinin salgın hastalıklara neden olacak boyutlara ulaştığını bildirdiler.

Seyrantepe halkı adına yazılı bir açıklama yapan Cemil Çelik, mahallelilerin sorunlarını şu sözlerle dile getiriyor:

"1984 belediye seçimlerinde Seyrantepe'de yapılan toplantıda, ANAP genel başkan yardımcısı Sadi Pehlivanoğlu şöyle diyordu: 'Un, yağ, şeker var. Helvayı yapacak olan usta Sungur'u seçin, helvayı pişirsin.' Biz de oylarımızı vererek, seçtik. Sonuçta da helva pişti, ancak pişen helvadan hep zenginler yediler. Bizlerin yıllardır yolu, suyu, kanalizasyonu yokken, Şişli'nin zengin semtlerine asfalt üstüne asfalt yapılıyor. Yıllardır bir kez olsun çöplerimizi almа zahmetine bile girmediniz. Size görevlerinizi basın aracılığıyla iletmekten başka çaremiz kalmadı. Çünkü, söz verdiğiniz halde, semtimize bir kez bile gelmediniz. Artık bundan sonra da hiç gelmeyiniz."

Dergilere baskılar

YENİ ÇÖZÜM dergisi tarafından yapılan açıklamayla, İstanbul Valiliği'nin "Bağımsızlık ve Demokrasi" gecesine izin vermemesi kınandı. Açıklamada şu görüşlere yer verildi: "Demokrasi mücadelesinde üzerine düşeni bir dergi olarak yerine getirmeye çalışan Yeni Çözüm dergisi olarak bu olay tarafımızdan vahim bir durum olarak karşılanmıştır. Basın üzerindeki dolaysız baskıların yoğun olduğu ülkemizde böylesi girişimleri daha en baştan mahkum eden bu anlayışı protesto eder basınımızın da bu durum karşısında suskun kalmayacağını umarız."

Bu arada Vardiya dergisinin 2.sayısı da toplatıldı. Vardiya dergisi tarafından yapılan açıklamada, "Henüz dergimizin bayilere bile dağıtımı yapılamadan apar-topar toplatılma kararının çıkarılması ülkemizdeki demokrasinin ve basın özgürlüğünün hangi düzeyde olduğunu göstermesi açısından ilginçtir", denildi.

İşçi Sağlık haftasında işçilere verilen önem: "Ambulans yerine kamyonetle idare edin..."

YASAL zorunluluk gereği, 500 kişiden fazla çalıştırılan iş yerlerinde iş yeri hekimi ve tam teşekküllü bir sağlık odasının bulunması gerekirken, Haydarpaşa Liman İşletmesi'nde göstermelik, hiçbir ilaç araç ve sıhhi malzemesi bulunmayan, penceresiz ve havasız bir sağlık odası verilmiştir.

16 Nisan 1987 günü Hüseyin Baştürk işinin başında rahatsızlanmıştır. İşyeri hekimi olmadığı için anında ilk bakımı yapılamadı. Ambulansımız da 1 aydan beri tamirde tutulduğundan, yerine her işte kullanılan toz toprak içerisindeki, sedyesi olmayan ve hiçbir geçiş üstünlüğüne sahip olmayan kamyonet ile hasta taşınmaya kalkınca en yakın sağlık kurumuna gitmek saatler aldığından arkadaşımız yolda öldü. Bu olayda yasaları bile hiçe sayan işveren, arkadaşımızın cenazesi ile ilgilenme gereği duymayarak, pervasızlığını katmerleştirmiştir. Biz Haydarpaşa işçileri olarak yetkililere sesleniyoruz; madem ki yasalara geçmiş bu haklarımızı yerine getirmiyorlar ve bunun sonucunda arkadaşlarımız ölüyor, hala "dikkatsiz" işçiler mi iş kazalarından sorumlu, yoksa işverenler mi?

TCDD Haydarpaşa Liman İşçileri

Grevci Petrol-İş işçileriyle dayanışma kermesi

PETROL-İŞ'in 63 işyerinde başlattığı grevleri desteklemek amacıyla, 12-17 Haziran tarihleri arasında Moda Kültür Merkezi'nde "Grevci İşçilerle Dayanışma Kermesi" düzenlendi.

Öncü grevci işçilerin oluşturduğu hazırlık komitesi, geniş çapta bir kampanya açarak, işçilerin kendi el ürünlerini dayanışma kermesi için yapmalarını istedi. On gün içinde çok sayıda el ürünü ve hediyelik eşya toplandı. Moda Kültür Merkezi'nin katkısıyla düzenlenen sergi işçiler, sendikacılar, aydınlar tarafından ziyaret edildi.

Dayanışma Kermesi'nden elde edilen gelirin, grev sırasında yaşamını yitiren, Türkay fabrikasından işçi Ramazan Baş'ın ailesine verilmesi kararlaştırıldı.

Teksif Genel Merkezinin antidemokratik uygulaması

TEKSİF Sendikası Genel Merkezi, Eskişehir'de tekstil işkolunda genel merkez tarafından yapılan toplu sözleşmeyi protesto ettiği gerekçesiyle Eskişehir Şubesi'ni kapattı.

Daha önceki gelişmeler nedeniyle, genel merkezin ve karşı yönde de işçilerin yaptığı baskılara dayanamayan şube yönetimi olağanüstü kongre kararı almış ve görevinden istifa etmişti. Şimdi Şube Başkanı Muzaffer Turan ve şube yöneticilerinin üyelikleri de askıya alındı.

Teksif Genel Disiplin Kurulu'nun askıya alma kararı, şube yöneticileri yerine Eskişehir Basma Fabrikası Müdürlüğü'ne gönderildi!

1973'den bu yana Şube Başkanlığı yapan Muzaffer Turan, gelişmelerle ilgili olarak, şu açıklamayı yaptı:

"Olaylar Sümerbank 11. dönem toplu iş sözleşmesinin imzalanmasından sonra gelişti. Sözleşmede 1300 çalışandan 125'ini oluşturan nezaretçilere oldukça farklı bir zam uygulanması işçiler tarafından tepkilere neden oldu. İşçiler imza toplayıp genel merkeze göndererek, durumun düzeltilmesini istediler. Bunun içinde bazı sendikacı arkadaşlar da vardı. Daha sonra şube yönetiminin istediği işyeri temsilcilerinin atanması, genel merkez tarafından gerekçesiz olarak reddedildi. Olaylar üzerine biz de istifa ederek, olağanüstü kongre kararı aldık."

ONURU KORUMAK

Günümüzde onurlu bir yaşam sürdürmek her insanın kolayca kotaracağı iş değil. İnsanların bukalemun gibi renk değiştirmesi, yozlaşması ya da kişilik bunalımına düşmesi için her türlü koşul yaratılmış, insanların olumsuzluğun potasında erimemesi, koşulların kurbanı olmaması, üstüste yığılıp insanların sırtına kambur gibi vurulup "çekin" denilen sorunların göğüslenebilmesi güçlü bir iradeye sahip olmayı gerektiriyor. Belli bir dönemden sonra insanlar çok şeye tanık oldu, yaşadı. Çünkü zaman çarkı insanların aleyhine dönüyordu. Buna karşın toplumumuzun büyük bir çoğunluğu onurunu korumayı dahası büyük acılara katlanıp, doğru bildikleri yoldan ayrılmamayı başardı.

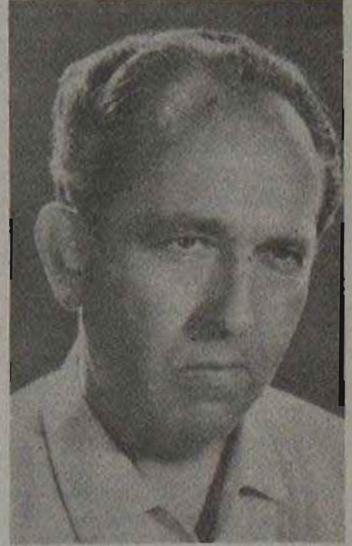
Bunları, mektupla bile olsa dostlara ulaşmak yüreği ısıtmaya yettiği için yazıyorum. Dört duvar arasından el uzatıp elini tutmak ve o elin sıcaklığını hissetmek olası değil. Bunun için de duyguların yazılması gerekiyor.

ALİ ALKAN / Erzurum Cezaevi

GÜN Aylık Siyasi Haber ve Yorum Dergisi

Sahibi: Sami Alptekin
Yazışleri Müdürü: İsmail Doğaner
Sendika ve İşçi Sorunları Danışmanı: Özcan Kesgeç
Yönetim Yeri: 856. Sokak, 3/502, Konak-İzmir, 13 72 66
İstanbul Bürosu: Taner Renda, Asmalı Çeşme Sokak 14/2 Sultanahmet-İstanbul
Ankara Bürosu: Cemil Turan, Menekşe Sokak, 27/5 Kızılay-Ankara, 118 38 26
Adana Muhabiri: Ömer Uz, Özel Sancak İşhanı, No:5 Adana
Kıbrıs Muhabiri: Zeki Erkut
Abone Koşulları: Yurtiçi / Yıllık 3500 lira - Altı Aylık 2000 lira
Yurtdışı / Yıllık 20 DM - Altı Aylık 10 DM
Posta Çeki No: 275808, İstanbul
Baskı: Engin Ofset
Genel Dağıtım: Etkin Dağıtım, 527 60 11

NİYAZİ AĞIRNASLI'YI YİTİRDİK

1910 yılında Kayseri'nin Ağırnas kasabasında doğdu. Eşraf yapılı, fakat ilerici düşünce sahibi bir ailenin çocuğuydu. Babası Mustafa Bey, Atatürk ile birlikte "milli mücadele" kavgasını yürüten kadro içinde yeralmış, istiklâl madalyası almıştı.

Niyazi Ağırnaslı, bir yandan kendi yaşam mücadelesini sürdürürken, bir yandan da öğrenciliğini ve sosyal mücadelesini sürdürdü. Meclis'te memurdu ve Ankara Hukuk Fakültesinde dışarıdan öğrencilik yapıyordu. Bu arada Adımlar ve Yurt ve Dünya dergilerinde yazılar yazıyordu. Bu dergilerde inceleme yazıları ve hikâyeleri çıktı. Elem Kaynağı adında yayınlanmış bir romanı vardır. Bu roman köy konusunda yazılmış ilk roman sayılmaktadır.

Gerek dergilerdeki yazıları, gerekse düşünce beraberliği içinde mücadele arkadaşları olan Muzaffer Şerif Başoğlu, Behice Boran, Abidin Dino, Güzin Dino, Azra Erhat, Niyazi Berkes, Pertev Naili Boratav ile Türkiye'de sol düşüncenin öncü kadrosu içinde yer aldı.

Savunma görevi üstlendiği sayısız davalarda, 1951 TKP Davası, Hasan Hüseyin hakkında açılan davalar, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının davası gibi davalarda ödünsüz savunmalar yaptı. Ancak kendisi hakkında açılmış olan birçok davada da yargılandı. 12 Mart döneminde iki kez gözaltına alındı.

1961 yılında Millet Partisi senatörü olarak TBMM'ye girdi. Kısa bir süre sonra istifa ederek TİP'e girdi. Bu arada TİP Ankara İl Başkanlığı yaptı. TİP'in Anayasa Mahkemesinde açtığı davalarda, örneğin 141. ve 142. maddelerin Anayasaya aykırılığı hakkında açılan davada önemli katkıları oldu.

Sosyalist Kültür Derneğinde ve Çağdaş Hukukçular Derneğinde çalışmalarını sürdürdü. Çağdaş Hukukçular Derneği'nin Genel Başkanlığını yaptı.

"15-16 Haziran, Demokrasi ve Grevler" Gecesi

İZMİR'DE, 14 Haziran gecesi Gün ve Alınteri dergilerinin ortaklaşa girişimiyle, "15-16 Haziran'ın Yıldönümünde Grevdeki İşçilerle Dayanışma ve Demokrasi Gecesi" yapıldı. Petrol-İş'in grevdeki işçilerinin grev gömlekleriyle katıldığı gece, dörtbin izleyicinin coşkusuyla sürdü.

Gece, Alınteri dergisi temsilcisi Burhan Baltacı'nın, tüm demokrasi güçlerini DİSK'in açılması için mücadeleye çağıran konuşmasıyla açıldı. İki grev gözcüsüyle birlikte konuşmasına başlayan Petrol-İş yöneticisi Tekin Akın, "Bizler ekmek ve demokrasiyi birbirinden ayırmayız. Ne zaman ki demokrasi yok, grev yok, ekmek yok. İşte o zaman onurumuz, özgürlüğümüz işverenin ayakları altındadır. Ama asla umutsuz değiliz. Umudumuz haklılığımızdan, kararlılığımızdan ve mücadele tarihimizden geliyor", dedi.

Sadun Aren'de konuşmasında, "Bugün AT'ye gireceğiz, hükümetimiz ILO karşısında bir çeşit sorguya çekilmektedir. Ama bunlara bakıp emekçi sınıflar demokrasi mücadelesini terketmemelidir. Görev esas itibariyle bizlere düşer. Sendikal haklar, demokratik hakların çok önemli bir kısmıdır." dedi.

Kristal-İş Genel Başkanı Hasan Basri Babalı da "DİSK'e özgürlük" sloganları arasında yaptığı konuşmada, "karanlığı aydınlığa çevirdiğimiz sürece sorunlar sürecektir," dedi.

DİSK, Sosyal-İş Genel Başkanı Özcan Kesgeç konuşmasında, 15-16 Haziran sonrasında anayasa mahkemesinin yapılmak istenen değişikliği bozmasının önemine dikkat çekti. Keçgeç, sendikalar yasasının geçici 5. maddesinin kaldırılmasıyla DİSK'in faaliyetini durduran durumun da kalkacağını anlattı.

Geceye, İzmir Folklor Sanat Derneği halk oyunları ekibi, Grup Merhaba, İzmir Öğrenci Dernekleri Korosu, Sadık Gürbüz, oyunlarla, şarkılarla, marşlarla katıldılar. Çok sayıda kuruluşun ve aydının gönderdiği mesajlar, katılanların coşkusunu daha da artırdı.

Gecenin bitiminde, "yasak slogan attıkları" gerekçesiyle 32 kişi ve tertip komitesinin 5 üyesi gözaltına alındı. Sonradan 31'i serbest bırakıldı. Ancak yasal başvurusu yapılmış, izni alınmış ve tümüyle başarılı biçimde sonuçlanmış bir toplantı sonrasında yapılan bu keyfi uygulama, tepkilere neden oldu. SHP İzmir İl Sekreteri Necmettin Ayhan yaptığı basın açıklamasında şunları dedi:

"Bu gözaltı olaylarının sonuçlarına bakıyoruz, ya gözaltına alan güvenlik güçleri ya da hakim tarafından salıveriliyor. Yani suçsuzlar. Bu bir haksız uygulamadır. Artık bu tür uygulamalara son verilmelidir. Avrupa Topluluğu üyeliğine hazırlandığımız bir dönemde konser ve toplantı izleme özgürlüğünün bile bulunmadığı bir ülke görünümüne düşmemeliyiz."

MUHALEFETİN BİRLİĞİ?

Demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde inkâr edilemeyecek bir yere sahip olan derginizin Haziran sayısındaki Gündem bölümünü okuyunca epeyce şaşırdım. En çok şaşırdığım paragraf şu;

"Muhalefet partileri kendi aralarındaki ayrılıkları ve çekişmeleri bırakıp, ülkenin yüksek çıkarları gereği aralarında işbirliği sağlayabilirse, Özal'a karşı bir çizgide birleşebilirlerse, milletçe 1988 yılına Özal'sız girebiliriz."

Muhalefet partilerini ele alalım. DYP, Demirel'in yasağının kalkmasından başka demokrasiyle davası olmayan bir burjuva partisidir. ANAP'ın ürettiği politika yüzünden halkta ona karşı bir bıkkınlık ve tepki oluşmuş ve halk oy vereceği başka bir parti aramaya başlamıştır. DYP ise bu tepkiyi ustalıkla kullanarak halk yığınlarını kendine çekmeye başlamış, böylece egemen sınıfın temsilcisi olan bir partinin alternatifi, egemen sınıfın temsilcisi olmaya aday diğer bir parti olmuştur.

SHP ve DSP, ne kadar demokrasi konusunda işbirliği yapılabilecek partiler olsalar da, temelde kapitalist sömürüyü daha özgün, daha adil de olsa sürdürürler. Oysa bilimsel sosyalizm sömürüyü ortadan kaldırmayı amaçlar. Bundan dolayı bu iki ideoloji arasında sınıfsal bir ayrım vardır. Sonuçta, 1988 yılına Özal'sız girip girmemek o kadar önemli değildir. Çünkü, günümüzde Özal'ın alternatifi, uygulayacağı politikayla ondan farklı olmayan DYP'dir. SHP ya da DSP'nin alternatif olabileceğini varsaysak bile getirecekleri tek şey demokratik hakların genişletilmesi olacaktır (bunun da ne kadar olacağı belirsiz.). Oysa içinde bulunduğumuz günler bilimsel sosyalistler açısından büyük bir önem taşımaktadır. 12 Eylül dönemi suskunluğunun halkta yarattığı birikim, niteliksel bir sıçrama olanağını yaratır. Bu durumda sosyal demokrasiyi ya da muhalefet güçlerinin birliğini desteklemek çok büyük bir yanlış olacaktır. Son derece açık olan çözüm yolu aylardır dergilerde tartışılan sosyalist bir partidir, burjuva muhalefetin birleşmesi değil. Bu ortamda burjuva muhalefetin birliğini yalnız yazıyla da olsa savunmak, halkta oluşan birikimi yanlış yere akıtmak olacaktır. Dostlukla...

YÜCEL USLU/İzmir

Dünya Kadınlar Kongresi toplandı

Nükleer silahsız 2000 yılına doğru, barış, eşitlik, gelişme için

FÜSUN ÖZTÜRK

SOVYETLER Birliği'nin başkenti Moskova'da 23-27 Haziran tarihleri arasında Dünya Kadınlar Kongresi gerçekleştirilmiş olacak. GÜN'ün bu sayısı okurlarımızın eline geçtiği günlerde, dünyanın dört bir yanından gelmiş iki binden fazla kadın, beş gün boyunca tartıştıkları konuları kararlara dökmüş, sonuç bildirgelerinin altına imzalarını atmış olacaklar.

1975 yılı Birleşmiş Milletler'ce "Kadın Yılı" ilan edilmiş ve aynı yıl Meksika'da yapılan Dünya Kadınlar Konferansı'nda 1975-85 yılları "Kadın On Yılı" olarak saptanmıştı. **Eşitlik, Gelişme ve Barış** Kadın Yılı'nın ana temaları olarak belirleniyordu. İkincisi 1980 yılında Kopenhag'da düzenlenen Dünya Kadınlar Konferansı, kadınların eğitim, sağlık ve çalışma yaşamındaki sorunları öncelikle ele alıyordu. Konferansın dışında Kopenhag'da hükümet dışı örgütlerin düzenlediği bir de Forum yapılıyordu. Kadın On Yılı için yapılan tüm çalışma ve araştırmaları bir araya getirip değerlendirmelerini yapmak amacıyla, 1985'te "Nairobi Buluşması" düzenlendi. Bu çerçevede hem Dünya Kadınlar Konferansı, hem de Forum 85 gerçekleşti.

Moskova'da toplanacak Dünya Kadınlar Kongresi'nin ana belgisi: **"Nükleer Silahsız 2000 Yılına Doğru, Barış, Eşitlik, Gelişme İçin."**

Kongre'yi Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu (UDKF) düzenliyor. Kongrenin programı, tartışılacak konuları bir yıl boyunca çeşitli kadın örgütleriyle UDKF'nin yaptığı danışma toplantıları sonucunda belirlendi. UDKF, tüm dünya kadınlarına ve uluslararası kamuoyuna seslenen çağrısında, kongrenin, "yeryüzünde silahlanma yarışına bir son vermek isteyen, onun uzaya yayılmasına karşı olan, en geniş kaynakların bugün dünyada milyonlarca insanı ve en başta da kadınları ve çocukları etkileyen açlığa, yoksulluğa ve hastalıklara karşı mücadele için kullanılmasını isteyen" herkese ve her kuruluşa açık olduğunu duyurdu. UDKF yayınladığı çağrıda Kongre'nin, "tüm ulusal, bölgesel ve uluslararası hükümetler dışı örgütlere, Birleşmiş Milletler'e ve onun uzman kuruluşlarına, çok değişik ideolojik ve politik yönelimlerin, dinsel akımların temsilcilerine" açık olduğunu söyledi. Yeryüzünün ve uzayın silahlandırılmasına karşı çıkan kaynakların silahlara değil açlık, hastalık ve yoksulluğa ayrılmasını isteyen herkes, her örgüt ve kuruluş kendini Kongre'de temsil edebilecek, toplantı düzenleyebilecek ve tartışmalara katılabilecek.

Bugün yeryüzünde yaklaşık olarak iki buçuk milyar kadın var ve bu dünya nüfusunun yarısı demek. Ancak kadınlar dünya nüfusu içindeki yerlerine orantılı bir biçimde toplumsal, ekonomik ve politik yaşama, emeğiyle, kişiliği ve üretimiyle katılamıyorlar. Gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkede kadınlar yasalar açısından kendilerini erkeklerle eşit tutan haklara sahipler. Ama kültürlerde geleneklerin, törelerin kadınlar tarafından sürdürülmesi gibi yaygın düşünceler, kadını üretimden ve toplumsal karar alma mekanizmalarından uzak tutan kadınlık rolleri, kadını haklarını bilemez, bilse de kullanamaz konuma getirmiştir. Toplumun değer ölçülerinden örgütlenmesine, ekonomisinden eğitimine kadar her alanda köklü değişim ve gelişmeler sağlanamadıkça yasaların tek başlarına çözüm getiremeyeceği ortadadır.

Kadın sorunları insanın sorunlarından ayrı tutulamaz. Günümüzde insan yaşamını tehdit eden temel sorunlar; ekonomik bunalımlar, işsizlik, nükleer silahlanma, işkenceler, savaşlar, açlık kadınların ve erkeklerin birlikte karşı karşıya kaldıkları ve çözmek durumunda olduğu sorunlar. Bu yüzden Dünya Kadınları Kongrelerinde kadınların toplumsal yaşamla, eğitim ve sağlık sorunlarının beraberinde barış, silahsızlanma, bağımsızlık mücadeleleri de gündeme getirilmekte ve tartışılmaktadır.

Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu tarafından katılan ülkeler temsilcileri ile yapılan görüşmeler sonucunda Moskova'da yapılacak Dünya Kadınlar Kongresi'nde ana konuların tartışılacağı sekiz komisyon oluşturulmuş durumda. Bunlar: 1) Barış ve silahsızlanma için kadınlar, 2) Toplumda kadınlar, 3) Kadınlar ve çalışma hayatı, 4) Kadınlar, çocuklar ve aileler, 5) Ulusal kurtuluş, bağımsızlık ve kendi yazgısını belirleme mücadelesi ile kadınların bağı, 6) Gelişme sorunları ve kadınlar, 7) Kitle iletişim araçları ve kadınlar, 8) Nairobi'de benimsenen "İleriye Yönelik Startejiler"in uygulanmasında hükümetler-dışı örgütlerin işbirliğinin rolü.

Bu komisyonların yanısıra oluşturulacak tartışma merkezlerinde, yabancı işgali altındaki bölgelerde yaşayan kadınların haklarının acımasızca ihlali, diktatörlük rejimleri altında yaşayan kadınların durumu, doğal çevrenin korunması, genç kadınların durumu gibi konularda tartışmalar düzenlenmesi, sergi, film ve video gösterileri yapılması planlanmış durumda.

Gelecek sayımızda Dünya Kadınlar Kongresi'ni tüm ayrıntılarıyla dergi sayfalarımızda okuyabilirsiniz.

